

Produkce

vajec a drůbeže se bude pod tlakem welfare požadavků a levných dovozů zřejmě jen dále snižovat

▶ STR. 6

Budoucnosti

šlechtění a produkci osiv v České republice se věnujeme v široké diskuzi s představiteli ČMŠSA

▶ STR. 18

Letecká

aplikace přípravků je výhodnou a šetrnou alternativou, říká v rozhovoru Pavel Urban ze společnosti AgroAir

▶ STR. 32

KAŽDÉ VYDÁNÍ AGROBASE můžete mít v **PŘEDSTIHU** ve vašem e-mailu, objednávky na www.akcr.cz

21. DUBNA
2023

AGRObase ZPRAVODAJ

**INFORMAČNÍ NOVINY AGRÁRNÍ
KOMORY ČESKÉ REPUBLIKY**

VYCHÁZÍ JAKO MĚSÍČNÍK

www.akcr.cz

Sledujte nás i online

Zemědělství je nenahraditelné

O aktuálních problémech zemědělců a potravinářů, jako jsou přemnožení hraboši, rizikové dovozy ukrajinského obilí a dalších komodit, hledání řešení k narovnání destabilizovaného evropského trhu, ale i o záměru vyrábět po rostlinných náhražkách umělé maso a jaká z toho vyplývají rizika pro spotřebitele i pro zemědělce, jsme si povídali s Janem Doležalem, prezidentem Agrární komory České republiky.

Po čtyřech letech se zemědělcům v mnoha regionech vrátil problém s přemnoženým hrabošem, jak situace vypadá nyní?

Bohužel, jak již od ledna upozorňujeme kompetentní místa, teplá a mírná zima zapříčinila opětovnou populační explozi hrabošů a podle

hlášení podniků z míst, kde situace eskaluje, půjde v některých lokalitách zřejmě o větší škody než v roce 2019.

Jednáme proto s Ministerstvem zemědělství a se všemi zainteresovanými partnery. S cílem

co nejvíce pomoci zemědělcům postiženým hraboši kalamitou jsme vypracovali manuál k tomu, jak získat od Ministerstva životního prostředí alespoň symbolické přiznané odškodnění 500 Kč na hektar nebo odškodnění v případě, že nebude kvůli zákonu na ochranu

přírody a krajiny na daném místě možné rodenticid použít vůbec. Koncem března se v Brně za účasti nevládních zemědělských organizací, akademické obce a předsedkyně Výboru pro životní prostředí PS PČR poslankyně Jany Krutákové uskutečnilo jednání, kde jsme se shodli, že dosavadní opatření jsou nedostačující a že musí dojít k dohodě o dalším postupu mezi MŽP a MZe a rozšíření aplikace i na nezemědělské pozemky, jako jsou třeba remízky nebo silniční příkopy, odkud se hraboši na ošetřené pole rychle vracejí. S tématem povolení kontrolované a časově omezené cílené povrchové aplikace rodenticidu jsem přímo oslovil také ministra životního prostředí Petra Hladíka. Každopádně nám čas rychle běží a zemědělci řeší, co a zda vůbec osejí na hrabošem zlikvidovaná pole. Pokud bych měl najít na této situaci nějaké pozitivum, tak snad to, že nedošlo ke společenské hysterii a atakům a likvidace přemnožených hrabošů probíhá klidněji než před čtyřmi lety. Jako dovětek pak musím dodat, že teplé zimě se bohužel nevyhnuly silné ranní mrazy, které v době květu ovocných stromů na mnoha místech nevratně a hned v počátku vegetace zničily letošní úrodu.

Dalším vážným problémem, přímo souvislejícím s polní produkcí, je zaplavení evropského trhu ukrajinskou pšenicí. Jaká je situace a jaké vidíte možnosti řešení?

Není třeba zastírat, že trh s obilím je pod tlakem a s prodloužením bezcelního dovozu ukrajinské produkce na území Evropské unie nervozita ještě roste. Ačkoliv je do sklizně relativně daleko, není potřeba žádnou velkou matematiku na to, abychom si spočítali, co bezcelní dovoz může ještě letos způsobit. Takzvané koridory solidarity, které měly sloužit k zásobení severní Afriky a jihovýchodní Asie, byly s vidinou rychlého a snadného zbohatnutí zneužity překupníky. Ve finále tak ukrajinská pšenice neskončila v zemích, které to potřebují, ale na evropském trhu, aniž by splňovala přísné kvalitativní parametry a aniž by byla vypěstována s takovým ohledem na životní prostředí, jaký vyžadujeme po našich pěstitelích. Zároveň se nejedná ani o faktickou pomoc ukrajinským zemědělcům, kteří sami dostávají od obchodníků zlomek skutečné ceny.

Evropské ceny obilí se tedy razantně propadly, skladové zásoby neubývají a uspokojivé řešení zatím chybí. A to všechno z toho důvodu, že EU nedokázala uhlídat, aby ukrajinské obilí zamířilo tam, kam patří, tedy na africké a asijské trhy. Místo toho se s ním kšeftuje v Polsku, na Slovensku, v Bulharsku a Rumunsku či u nás a dalších zemích EU. V mnoha zemích zemědělci již nevydrželi a vyjeli do ulic protestovat.

Polsko prostřednictvím premiéra Mateusz Morawieckého již vyzvalo EU, aby omezilo množství ukrajinského obilí vstupujícího

na evropský trh. Země sousedící s Ukrajinou dosáhly shody a oslovily předsedkyni EK Ursulu von der Leyenovou s žádostí o využití všech regulačních nástrojů k omezení nebo zablokování dovozu. Polský ministr Henryk Kowalczyk dokonce v reakci na nečinnost Bruselu na začátku dubna odstoupil z funkce.

Je zcela evidentní, jak špatně jsou nastaveny kontrolní mechanismy, které by zajistily dopravení této komodity do místa určení a zabránily jejímu využití v Evropě. Nejenže dochází k propadu cen na našem trhu, ale je zde i riziko ohrožení bezpečnosti spotřebitelů, protože se mnohdy jedná o produkci z roku 2021, nebo dokonce produkci z Ruské federace. Těmto dovozům je každopádně společné to, že nevíme, odkud zboží pochází, ani jak bylo skladováno.

Jaké se tedy rýsuje řešení této situace?

Začátkem dubna na tiskové konferenci komisař pro zemědělství a venkov Janusz Wojciechowski přislíbil 56 mil. eur pro země sousedící s Ukrajinou, z toho 30 mil. pro polské zemědělce. Podle Wojciechowského se zároveň pracuje na dalším balíčku, který bude disponovat ještě větší sumou.

Problém z pohledu České republiky nicméně představují tři skutečnosti. Za prvé finanční pomoc je určena pouze členským státům sousedícím s Ukrajinou, za druhé peníze jdou z takzvané krizové rezervy Společné zemědělské politiky EU, což by mohlo znamenat, že původní záchranný balíček určený pro prasata, drůbež, skot, ovoce, zeleninu a chmel nebude realizován. Za třetí finanční kompenzace nic ve skutečnosti neřeší. Pro tuzemské zemědělce se tržní situace nelepší, a navíc obilí z Polska nebo Rumunska bude „zadotováno“ podruhé a může tak zaplavit náš trh nebo trhy, které obvykle zásobuje Česká republika.

Podobně se na trh dostávají také další ukrajinské komodity

Spekulantů, kteří využívají či – lépe řečeno – zneužívají situaci na trhu a obohacují se na základě aktuálních potřeb a poptávky je více. Setkáváme se s dovozy vajec či drůbežního masa z Ukrajiny, u nichž nemusí být zřejmá informace o zemi původu, protože tyto zásilky jsou zabaleny v Polsku či na Slovensku. Většina těchto zásilek není určena pro přímý prodej, ale končí podle našich informací zejména v gastronomii. Je třeba zdůraznit, že tyto zásilky rovněž nemusí splňovat přísné evropské standardy pro chov drůbeže. Zde musí razantně zasáhnout státní kontroly tak, abychom měli garanci, že se k nám dostane jen ta produkce, jejíž standardy splňují ty naše.

V souvislosti s masem a masnými výrobky se stále více mluví a řeší tzv. laboratorní maso. Lze to snad chápat jako ohrožení klasické zemědělské výroby, nebo je to naopak

Příležitost pro uspokojení rostoucí poptávky po masu?

Na toto téma existují dva úhly pohledu. Ten nový, inovativní, startupový či jak ho nazveme, vnímá uměle pěstované maso nejen jako výhodnou podnikatelskou investici a zhodnocování vloženého kapitálu většinou nadnárodních potravinářských společností – ale upozorňuje bez vazby na zemědělce a hospodářská zvířata – je prezentován jako cesta k řešení snížení zátěže životního prostředí živočišnou výrobou, snižování produkce skleníkových plynů nebo zátěže spodních vod. A samozřejmě také jako možnost nakrmit rostoucí světovou populaci, která maso v jídelníčku vyžaduje a vyžadovat bude. Zmínit ale musím fakt, že řada těchto studií o zátěži životního prostředí neobstála a téma je postaveno populisticky výhodně.

Naopak konzervativní pohled, který zastávají zemědělci, vychází z klasické uzavřené prvovýroby, kde je živočišná výroba s produkcí masa, mléka, vajec a dalších produktů nezbytně spojena s produkcí hnoje. Ten je odpradáva základem polní výroby, udržování kvality půdy a její úrodnosti, obnovy přirozené produkce apod. Výroba masa je tedy spjata s tradičním chovem hospodářských zvířat a potraviny živočišného původu jsou přirozenou součástí vyvážených stravovacích návyků lidí, a právě zemědělství a jeho vyrovnaná soustava dokáže efektivně a účinně tuto synergiu využít a zhodnotit.

Co se týká alternativní produkce masa, je zatím pouze ve stadiu vývoje a její rychlé uvedení na trh může pro spotřebitele představovat zatím netušená rizika

Ano, je to tak a opatrnost je na místě. Spotřebitel se může stát jakýmsi pokusným králíkem, na kterém se bude v praxi zkoušet, zda je umělé maso například kvůli použití růstového hormonu, který může podpořit růst nádorových buněk, zdraví škodlivé, či ne. Když to porovnáme například s debatou o geneticky modifikovaných potravinách, jejichž produkce na jednotném trhu EU není povolena, případně je přísně kontrolována a omezoována, nechápeme, proč se potenciálně neznámé technologii takto otevírají dveře.

Respektive, je to zřejmé i zde. Za vším je třeba hledat peníze. Po relativním nezájmu, který u spotřebitelů vyvolaly rostlinné imitace masa, tedy různé bezmasé burgery a podobně, teď stejné společnosti chtějí investovat do „umělého masa“. V případě, že bude taková poptávka a bude třeba nakrmit syntetickým masem rostoucí populaci, je nezbytné dopředu definovat, co si od těchto produktů slibujeme a jakou mají plnit roli. Tedy nejen politickou, společenskou a ideologickou úlohu, o nichž toho bylo řečeno více než dost, ale především jakou mají zastávat praktickou roli. Pokud se má skutečně jednat o relevantní součást stravovacích návyků lidí, je nezbytné

mít také vizi pro vývoj zemědělské prvovýroby. Dnes hodně podporované a propagované ekologické zemědělství zásadně potřebuje statková hnojiva od hospodářských zvířat, z produkce umělého masa žádný takový vedlejší produkt nebude.

Domníváte se tedy, že je reálně ohrožena budoucnost zemědělské výroby?

Ano, nepřímo to k tomu směřuje a bude to mít široké důsledky. Jestliže alternativní živočišné výrobky povedou k útlumu chovu hospodářských zvířat, bude to mít dopad na ráz krajiny, její schopnost zadržet vodu nebo půdní úrodnost. Statková hnojiva, tedy hnůj či kejda, jsou cenným zdrojem organické hmoty do půdy. Následkem toho by došlo buď ke zvýšení spotřeby průmyslových hnojiv, nebo omezení přihnojování zemědělské půdy obecně, což ovlivní výnosy plodin a tím i jejich cenový vývoj a potažmo také cenový vývoj potravin pro obyvatele. Otázkou jsou také ceny laboratorních výrobků živočišného původu. Lze očekávat, že bude snaha promítnout do cen pro zákazníky poměrně nákladný výzkum i náklady na samotnou výrobu, které jistě také nebudou nízké. To ostatně dnes vidíme u rostlinných imitací masa, které v přepočtu na kilogram stojí více než kvalitní svíčková.

Diskutuje se rovněž o reálných ekologických přínosech tohoto způsobu produkce potravin, tedy o uhlíkové stopě a celkové udržitelnosti. Jaká je současná realita a možnosti nejenom rozvoje, ale i dopadů tohoto nového průmyslového odvětví nejen do chovů zvířat?

Již nyní je jisté, že na jedné straně se bude jednat o energeticky velmi náročnou produkci, na straně druhé je třeba zdůraznit, že se výroba takzvaného umělého masa stále ještě neobejde bez hospodářských zvířat, protože prvotní materiál musí zatím stále pocházet z buněk skutečných zvířat. Jediným rozdílem bude pravděpodobně náročnost na pracovní sílu, která bude ve srovnání se zemědělskou produkcí nízká a bude vyžadovat pouze vysoce kvalifikované laboratorní pracovníky. Může to zároveň znamenat další vyhledávání venkova, protože umělé maso se bude tvořit v laboratoři v průmyslových zónách blízko místa spotřeby, tedy měst. Zařazení produktů živočišného původu vytvořených v laboratoři do lidského jídelníčku by v neposlední řadě muselo podléhat schválení příslušných kontrolních orgánů a splňovat přísné standardy pro výrobu potravin stejně jako jiné výrobní obory. Měli bychom diskutovat také o označování takových výrobků, protože pojmenování jako maso, řízek, burger, párek, slanina a podobně by podle našeho názoru mělo být vyhrazeno pouze pro produkty živočišného původu vzešlé z chovu hospodářských zvířat tradičním způsobem.

Dokud si na výše zmíněné otázky nebudeme schopni dát uspokojivé odpovědi, hrozí, že se

z takzvaného laboratorního masa stane drahá alternativa pro velmi úzkou skupinu spotřebitelů s odpovídající kupní silou. Jestliže toto je záměrem a podaří se splnit vše potřebné pro uvedení takových potravin na trh, nevidíme problém. Jestliže ne, nelze zároveň tradiční maso vytlačovat z pultů regulacemi na straně produkce, jako jsou emisní povolenky na chov krav, regulací nabídky, tedy například kvótami na alternativy na pultech, či třeba rozdílným zdaněním pravého masa a alternativ. Každopádně musíme kromě ideových zvolání o uhlíkové neutralitě a záchraně planety brát také zřetel na ekonomický a sociální dopad podobných iniciativ ve venkovském prostoru.

Další stále více skloňované téma je tzv. taxonomie, ke které jste nyní na veletrh ANIMAL TECH zařadili i konferenci, o co vlastně jde?

V podstatě jde o velmi ambiciózní a komplexní balíček opatření, který přijala EU s cílem zlepšit tok bankovních i investičních peněz směrem do udržitelných činností, technologií a přenasazení koncepce společností a podniků jak na straně vstupů, tak na straně výstupů v Evropské unii tak, aby se Evropa stala do roku 2050 klimaticky neutrální. Riziko, které z toho pro zemědělce vyplývá, je zdražení peněz, které například banky budou půjčovat a podmíní je přísně nastavenými požadavky na všechny činnosti a například auditem.

I proto vítáme rozhodnutí EU o prozatímním vyloučení zemědělství z pravidel taxonomie, které nám dává čas na zapojení odborníků z řad zemědělců, potravinářů i specialistů na výživu do diskuse o nastavení celého budoucího rámce. To by mělo podle našich informací proběhnout na podzim. Je zřejmé, že aktuální podoba plánované regulace tak,

jak byla předložena, by měla vážné negativní dopady do celého agropotravinářského sektoru v České republice i celé Evropské unii a výhrady mají kromě zemědělců také zpracovatelé potravin či zástupci chemického průmyslu. Vizi k posílení udržitelné produkce v principu podporujeme, avšak se současným zohledněním ekonomických a sociálních dopadů transformace, protože jak jsme se v minulosti mnohokrát přesvědčili, unáhlená rozhodnutí jsou špatná rozhodnutí. A protože se o tomto tématu hodně mluví, ale zatím jen málo ví, chceme konferencí přispět k rozšíření povědomí o rizicích a příležitostech tohoto opatření.

Když běžný zemědělec slyší, co všechno se chystá, nechce, jak se lidově říká, pověsit řemeslo na hřebík a nechat administrativní zátěž, regulace a omezení na někom jiném?

I s tím se setkáváme, nová dotační pravidla jsou složitá, administrativně náročná a zemědělcům kvůli větším environmentálním ambicím, kvůli změnám v evropské i národní politice, ale i značné zemědělské inflaci nakonec dávají méně peněz než v roce 2014. Stejně jako podle mě nelze bez značného hazardu se základními principy udržitelnosti zemědělského hospodaření nahradit živočišnou výrobou laboratorní produkcí, nelze ani polní produkci nahradit dovozy z třetích zemí. Celá řada mých vrstevníků pracuje v IT sektoru a kvůli pokročilé umělé inteligenci nyní mají strach, že přijdou o práci. V tomhle si myslím, že zemědělství má určitou výhodu a představuje jistotu, i když ne vždycky jednoduchou práci. Nás zkrátka laboratoř, ani umělá inteligence nenahradí.

*Redakce Agrobaze
Foto archiv společnosti Veletrhy Brno*

Obchodní řetězce vytlačují tradiční české značky. Agrární komora ČR se obrátila na ÚOHS

Privátní značky jako například Jarmark, Pilos či Clever, do kterých si obchodní řetězce nechávají zabalit potraviny od různých dodavatelů, se staly vzhledem k nízké ceně velkým lákadlem pro české zákazníky. Ve skutečnosti jimi obchodní řetězce diskriminují tradiční výrobky domácích producentů, které tak v regálu slouží pouze jako takzvaně předražená stafáž pro zlepšení prodejů potravin jejich privátních značek. Agrární komora České republiky se proto obrátila na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.

potravinách zavedených značek a vytlačit je na okraj zájmu spotřebitelů.

„Obchodní řetězce dlouhodobě diskriminují české výrobce potravin, ať už je to nevýhodným umístěním v regálu, nedoplňováním jejich zboží, nebo přemrštěnou obchodní přírůžkou. Ještě ke všemu mají tu drzost obviňovat dodavatele ze zdražování potravin. To nejsou jediné nekalé praktiky, se kterými se dodavatelé setkávají. Od našich členů máme informace, že obchodníci dokonce plíživě snižují objednávky jejich zavedených výrobků ve prospěch privátních značek, které si nechávají dodávat za co nejnižší cenu. Každá nová smlouva znamená další slevu, a tedy vyšší marži pro obchod, nikoliv nižší cenu pro zákazníka. Pokud dodavatel na jejich jednostranně nadiktované a neférové podmínky nepřistoupí, jednoduše jej vymění za jinou firmu, která je ochotna tyto podmínky přijmout. Přitom se může jednat i o zahraničního dodavatele, nicméně výrobek se stále tváří jako domácí produkt označený pouze logem privátní značky. Nemají totiž povinnost uvádět název konkrétního výrobce, který je pro běžného spotřebitele jen obtížně zjistitelný,“ říká prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Zhruba čtvrtina potravin určených k rychlé spotřebě, které nabízejí zákazníkům velké obchody, má podobu privátních značek jednotlivých řetězců. Jedná se především o mléko a mléčné výrobky, maso a uzeniny nebo vejce. Obchodní řetězce si zpravidla objednají konkrétní výrobek u svého dodavatele, od kterého již odebírají jeho výrobky tradičních a pro spotřebitele známých českých značek. Diktují si, jak má vypadat obal, své požadavky často a rychle mění, tlačí na co nejnižší nákupní cenu a zároveň si dodáním sortimentu do privátní značky podmiňují odběr značky, která patří dodavateli.

Výrobek označený příslušnou privátní značkou obchodního řetězce pak umístí do regálu na dobře viditelném místě, za které si dodavatelé potravin obvykle ještě připlácejí, a nechají si od výrobce zaplatit i reklamu v akčním letáku. Značkové výrobky od stejného dodavatele, které mají totožné složení i hmotnost jako ty privátních značek a jsou zabalené v tradičním obalu, obchodní řetězec ve většině případů bohužel pro zákazníka znevýhodní tím, že uměle navýší jejich prodejní cenu.

Následkem těchto nespravedlivých obchodních praktik dokáží snížit poptávku po českých

Obchodní řetězce tak zneužívají svého dominantního postavení na tuzemském maloobchodním trhu a využívají důvěry svých zákazníků, kteří jsou nuceni za současných hodnot inflace hledět na cenu ještě více než kdykoliv předtím. „Spotřebitelé při nákupu základních potravin v současné době zohledňují v první řadě cenu, a preferují tak potraviny prodávané pod privátní značkou. Přitom si neuvědomují, že se mohou stát pouze oběmi klamavé obchodní politiky zahraničních obchodních řetězců a v dobré víře si domů odnesou potraviny tváří se jako českých produkt, na který si zvykli a který jim vyhovuje, přičemž se ve skutečnosti může jednat o zahraniční výro-

bek pochybných kvalitativních vlastností. Kdo tady pak koho drží pod krkem?" uvádí Doležal.

Obchodníci mohou těmito praktikami zcela ovládnout domácí výrobu potravin a vytlačit tak z trhu zavedené české značky, které tu- zemské firmy budovaly dlouhá léta. Celkem 11 obchodních řetězců ovládá 75 % domá-

cího maloobchodu, určují ceny potravin pro zákazníky a mají obrovskou vyjednávací sílu vůči svým dodavatelům, kteří jsou v obavě z ukončení spolupráce ochotni přistoupit na nevýhodné podmínky. Agrární komora České republiky se proto obrátila na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže se žádostí o prověření situace. „Věříme v nezávislost

Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, jehož hlavním posláním by měla být ochrana rovných podmínek na domácím trhu pro všechny subjekty a jsme k dispozici pro doplnění podrobností," dodává prezident Agrární komory České republiky.

Barbora Pánková, tisková mluvčí AK ČR

30 AGRÁRNÍ KOMORA
1993–2023
České republiky

32. sněm Agrární komory ČR

se koná ve čtvrtek 25. května 2023 od 10:00 hod.
ve Velkém sálu Clarion Congress Hotelu Olomouc

Sněm se uskuteční jako volební. Prezence od 8.30 hod.

Omezování chovů drůbeže pokračuje, letos se dotkne pětiny podniků

Budoucnost produkce vajec a drůbežího masa v České republice se nadále zmitá v nejistotě. Akční velikonoční ceny na pultech začínají klesat navzdory tomu, že tuzemské chovatele dále drtí vysoké náklady. Proto pokračuje další omezování českých chovů, jak ukázal nedávný průzkum Agrární komory České republiky a Českomoravské drůbežářské unie. V letošním roce přemýšlí nad redukcí chovu pětina dotázaných drůbežářských podniků. S blížícím se termínem národního zákazu klecových chovů nosnic od roku 2027 navíc zvažují ukončit podnikání v tomto oboru dvě třetiny respondentů, což povede k dalšímu snížení soběstačnosti Česka v produkci konzumních vajec.

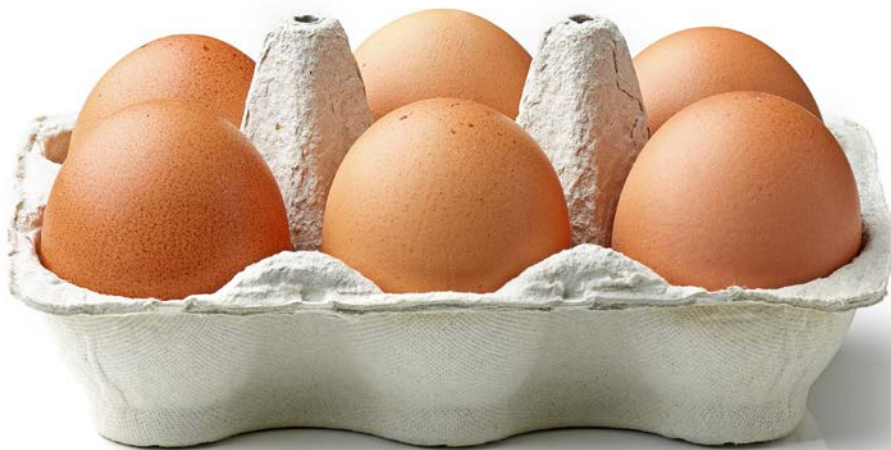
na maso. Spotřebitelská cena za kilogram chlazeného kuřete nyní nedosahuje v akčních letáčích ani 70 Kč oproti necelým 80 Kč koncem loňského roku, nicméně farmářská cena kuřete stagnuje po celou dobu na úrovni 30 Kč za kilogram živé váhy. „Do nedůstojných výkupních cen tlačí tuzemské chovatele drůbeže obchodní politika nadnárodních řetězců, které si nechávají dovážet levné a předotované drůbeží maso a vejce ze sousedních států i třetích zemí, navíc za cenu vyšší uhlíkové stopy a pochybností o kvalitativních parametrech této produkce. Neváhají si snížit vlastní obchodní přírážku, aby nalákaly zákazníky na ostatní mnohem ziskovější výrobky,“ říká předsedkyně Českomoravské drůbežářské unie Gabriela Dlouhá.

Farmářskou cenu kuřete či vejce podle informací Českomoravské drůbežářské unie tvoří ze zhruba 65 % náklady na krmné směsi, 15 % činí chovný materiál, 15 % náklady na energie a zbylých 5 % představují ostatní náklady, jako jsou mzdy, údržba, odpisy či veterinární péče. Náklady na energie se sice nyní podle informací od chovatelů dostávají pod cenový strop stanovený státem, ale stále jsou 3krát až 4krát vyšší než v roce 2021. „Chovatelé drůbeže si slibovali zlepšení situace od novely zákona o významné tržní síle, která měla zarazit nekalé praktiky obchodních řetězců vůči dodavatelům. K narovnání podmínek na tuzemském trhu došlo však pouze částečně a zákon neplní svou funkci. Je proto na čase zaměřit se na novelizaci zákona o cenách, který by zamezil prodeji zboží za podnákupní ceny,“ říká prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Zatímco před Vánoci se cena vajec na pultech velkých obchodů pohybovala na úrovni téměř 6 Kč za kus, nyní se obchodní řetězce předhánějí v akčních nabídkách mezi 3 až 4 Kč za kus. Zlevnění ale nepřichází na úkor marže řetězců, ale snížení dodavatelských cen cho-

vatelů. Tyto převážně nadnárodní společnosti, které mají pod palcem většinu domácího maloobchodu, tak vytvářejí enormní tlak na své tuzemské dodavatele, aby dodávali svou produkci za podnákladové ceny. V podobné situaci se nacházejí producenti kuřat chovaných

Tíživá situace domácích chovatelů drůbeže, kterou umocnila celosvětová pandemie covidu-19 a ukrajinsko-ruský konflikt, proto přetrvává a hrozí další redukce chovů a tím i pokles soběstačnosti Česka v produkci drůbežího masa a vajec. Agrární komora ČR

a Českomoravská drůbežářská unie upozornily již v loňském roce na základě informací z vlastního průzkumu mezi členskými chovateli drůbeže na možné omezení chovů o vyšší desítky procent či úplné ukončení produkce v jednotkách procent případů. Tento trend potvrzují také data Českého statistického úřadu, podle kterého v loňském roce klesly stavy drůbeže o jednotky procent. Podle nedávného dotazníkového šetření zmíněných organizací plánuje téměř 20 % oslovených drůbežářských podniků omezit produkci v letošním roce. V okruhu příštích 3 let se k tomuto kroku chystá přistoupit téměř 30 % oslovených a necelých 10 % chce podnikání v tomto oboru ukončit.

Po roce 2027, kdy začne platit zákaz chovu nosnic v obohacených klecích, navíc plánuje podle průzkumu Agrární komory ČR a Českomoravské drůbežářské unie nepokračovat v produkci konzumních vajec více než 60 % respondentů. Většina oslovených podniků, které mají v plánu provozovat chov nosnic i nadále,

řeší již nyní přechod na alternativní způsoby ustájení nosnic. Dávají přednost pouze výměně technologií ve stávajících objektech místo stavby nové haly z důvodu administrativní náročnosti vyřízení potřebných povolení a vysokých investičních nákladů. Nad omezením produkce konzumních vajec přemýšlí také Jan Pozdílek, který šéfuje podniku Vejce Kosičky, přestože již investoval do výstavby nové haly. „Nejistá ekonomická situace a nepředvídatelný cenový vývoj vajec komplikuje rozhodování o budoucnosti podniku. Růst nákladů se nedaří celoročně promítnout do cen finální produkce. Na přestavby na bezklecové chovy je téměř nereálné si vydělat vlastní činností,“ dodává Pozdílek.

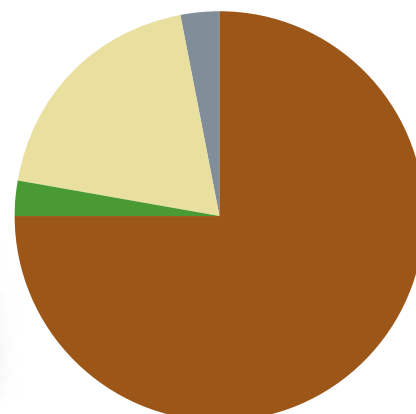
Produkci vajec a drůbežího masa prodražují také náklady na zajištění biologické bezpečnosti v chovech, požadavky vyplývající ze Zelené dohody pro Evropu a ambiciózní požadavky aktivistických organizací.

Úřad AK ČR

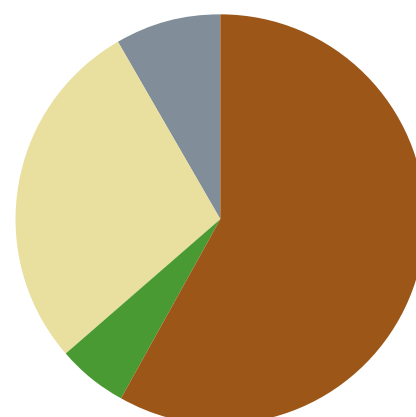
Údaje o průzkumu AK ČR a ČMDU

Dotazníkové šetření, jehož cílem bylo zjištění informací o aktuální situaci na trhu a o budoucích záměrech chovatelů drůbeže, se uskutečnilo ve dnech 9. až 24. března 2023 v rámci členské základny Agrární komory České republiky a Českomoravské drůbežářské unie. Zapojilo se do něj 36 zemědělských podniků, které se věnují chovu drůbeže na území České republiky. Z tohoto vzorku si lze udělat relevantní představu o aktuální situaci na trhu vzhledem k celkovému počtu přibližně 200 registrovaných chovatelů drůbeže v ČR. Dotazníkové šetření se zúčastnily společnosti napříč všemi kraji České republiky s výjimkou Prahy a Karlovarského kraje, kde komerční chovatelé drůbeže téměř nehospodaří. Největší část tvoří respondenti ze Středočeského kraje a jedná se o necelou třetinu všech dotazovaných. Následují respondenti z Jihomoravského kraje, Královéhradeckého kraje a Kraje Vysočina. Ve většině případů se jedná o podniky střední velikosti (51–250 zaměstnanců), tedy 30,6 %. Dále 27,8 % tvoří malé podniky (11–50 zaměstnanců), 19,4 % velké podniky (251 a více zaměstnanců), 13,9 % OSVČ a 8,3 % mikropodniky (do 10 zaměstnanců). Celkem 38,9 % dotázaných se věnuje výhradně chovu drůbeže (nosná, masná, vodní), 44,4 % respondentů se kromě chovu drůbeže věnuje kombinaci živočišné a rostlinné výroby a 16,7 % se specializuje pouze na živočišnou výrobu obecně.

Jaké jsou záměry vaší společnosti s chovem drůbeže v letošním roce?

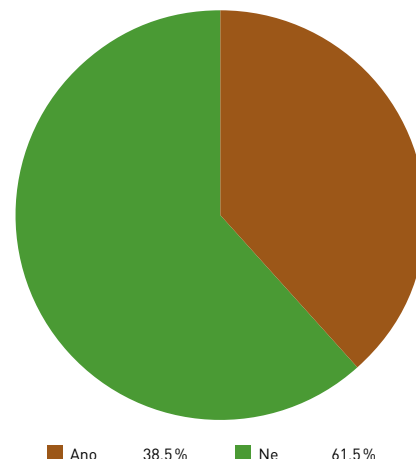

Jaké jsou záměry vaší společnosti s chovem drůbeže do roku 2026?

Plány chovatelů nosnic po zákazu obohaceného klecového chovu

Pokud vaše společnost provozuje chov nosnic v ustájení klecového typu, plánujete pokračovat i po zákazu tohoto typu ustájení v České republice od 1. 1. 2027?

Školní mléko na rozcestí

Navzdory řadě pochybností schválila 22. března 2023 velká většina europoslanců ve Výboru Evropského parlamentu pro zemědělství a rozvoj venkova (COM AGRI) zprávu poslankyně Carmen Avram (S&D, RO) o implementaci školního programu pro ovoce, zeleninu, mléko a mléčné výrobky.

Tento program existuje již několik let a v mnoha ohledech se osvědčil. Evropské sdružení farmářů a družstev Copa a Cogeca společně s Evropskou mlékárenskou asociací (EDA) proto ve společném prohlášení přivítali jeho pokračování, ale zůstávají ostražití ohledně jeho potenciální instrumentalizace.

Od roku 2017 si evropští žáci a studenti prostřednictvím tohoto programu užívají ve školách vysoce kvalitní, výživné a zdravé produkty a zároveň si díky vzdělávacím opatřením zlepšují své znalosti a zkušenosti o potravinách. To jsou některé z důvodů, proč zpráva o provádění tohoto režimu, kterou schválila COM AGRI, umožnila, aby se program i nadále zakořenil jako jedna ze stěžejních politik EU.

Zemědělská komunita EU důrazně vítá výzvu ke zvýšení rozpočtu a konkrétněji k posílení vzdělávacích opatření. Řešení obezity a různých nemocí souvisejících se špatnými stravovacími návyky je klíčovou součástí prevence. Pokrytí systému by proto mělo být co nejvíce rozšířeno a podpořeno silným evropským rozpočtem.

Přivítala také přístup navržený COM AGRI ke zkrácení cesty mléka „Z farmy do školy“. Do programu by měli být zapojeni nejenom

žáci a učitelé, ale svou roli by měli sehrát i zemědělci. Protože právě oni mohou nejlépe ukázat, jak se potraviny v EU vyrábějí, a zároveň vysvětlit normy, které prosazujeme.

Aby však program zůstal důvěryhodný, musí zůstat věcný a nesmí být vstupní branou k ideologii, což nebylo tímto hlasováním zcela jasně vyjádřeno. Kromě zopakování toho, že by nemělo docházet k žádné diskriminaci mezi bio-mlékem a mlékem konvenčním, jsme proti jakékoli mlhavé formulaci, kde by rostlinné nápoje nacházely eskamotáž a přístup k systému. Kromě toho, že jsou vyráběny převážně z mimoevropských vstupů (tedy proti principu „krátkého dodavatelského řetězce“), nenahrazují mléčné výrobky. Studie prokázaly, že rostlinné nápoje nejsou z hlediska výživy v žádném případě srovnatelné s mléčnými výrobky.

Jiří Kopáček, ČMSM a Sekce pro mléko při PK ČR

Potravinová soběstačnost Česka je zásadní, shodli se zemědělci i politici

Na jakou míru potravinové soběstačnosti může Česká republika pomýšlet? Jak si naše zemědělství vede ve srovnání s dalšími zeměmi? A jakou strategii by v tomto směru měl prosazovat stát?

Nejen tyto otázky padaly u kulatého stolu na téma „Bezpečnost a soběstačnost českého zemědělství aneb Budou mít naše děti dostatek kvalitních potravin?“, u kterého se ve středu 29. března 2023 ve Lhotě pod Libčany sešli zástupci zemědělců i politické reprezentace. Akci iniciovali východočeští poslanci z ODS Pavel Staněk a Karel Haas. „Dlouhodobě jsem v kontaktu se zástupci zemědělských podniků a svazů a dobře vím, že jejich práce je tvrdá, poctivá a náročná. Často a rádi se napříč společností zaklínáme odkazem na tradici, hovoříme o nutnosti podpory produkce a konzumace českých potravin, ale zná někdo denní chleba českých zemědělců? Obávám se, že o tomto tématu víc mluvíme, než kolik o něm skutečně víme. Přitom je naší prvořadou úlohou podporovat české zemědělce,“

objasňuje Pavel Staněk důvody, které jej dlouhodobě vedou k zájmu o témata zemědělství a potravinářství. Smyslem kulatého stolu, uspořádaného na půdě Agrodružstva Lhota pod Libčany, proto bylo především diskutovat aktuální problémy zemědělců a možnosti jejich širší a cílenější podpory ze strany státu. Za nejpalčivější problém přitom diskutující shodně označovali především neustále rostoucí ceny vstupů v kontrastu s klesající schopností konkurovat cenou zahraničním dovozům. „Málokdo si současně uvědomuje, že jednou z rovin bezpečnosti státu je i míra jeho potravinové soběstačnosti. Válčný konflikt na Ukrajině, která je označována za obilnici Evropy, nastolil toto téma do mezinárodních politických agend. Evropská soběstačnost sice není nijak dramaticky ohrožena, ale měli

bychom se velmi zajímat o soběstačnost našeho státu. A ta bohužel dlouhodobě klesá, aktuálně je asi na 70 %,“ upozorňuje Jan Doležal, prezident Agrární komory ČR. Spolu s ním diskutoval předseda Zemědělského svazu ČR Martin Pýcha, předseda pardubické Regionální agrární komory Leoš Říha, předseda Ovocnářské unie ČR Martin Ludvík nebo předsedkyně Zelinářské unie ČR Monika Nebeská. Dalšími účastníky byli Pavel Bělobrádek (KDU-ČSL), člen sněmovního zemědělského výboru, a náměstek hejtmana Královéhradeckého kraje pro zemědělství, vodohospodářství a životní prostředí či orlickoústecký senátor Petr Fiala (Společně pro kraj).

Regionální agrární komora Královéhradeckého kraje

ZEMĚDĚLSKÉ POJIŠTĚNÍ
POJIŠTĚNÍ HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT

**Známe i jednodušší způsob,
jak chránit vaše chovy**

Pojištění zvířat s nejširší pojistnou ochranou na trhu

- pojištění všech druhů hospodářských zvířat a koní
- kvalitní a rychlá likvidace škod

241 114 114
www.generaliceska.cz

 GENERALI
ČESKÁ POJIŠŤOVNA

Partner Agrární komory ČR a Zemědělského svazu ČR

EHSV má obhajovat záujmy občanů

Do Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru nominuje každý členský štát svojich zástupcov. Pravidlom je, že člen EHSV nesmie pracovať v štátnej správe a je predstaviteľom takzvanej občianskej spoločnosti, pričom každý z nás zastupuje určitý sektor, oblasť či organizáciu s pôsobnosťou na národnej úrovni. Každý štát má určený počet zástupcov, je jedno, akú majú národnosť, štát môže vyslať svojho zástupcu aj s inou národnosťou, je preň dôležité iba to, aby zástupca obhajoval záujmy v danej oblasti.

Z pohľadu poľnohospodárov a potravinárov je počet zástupcov v EHSV nízky. A čo viac, takých, ktorí vystupujú na zasadnutiach a sú zo strednej či východnej Európy, je len zopár. Potom sa stáva, že nás iná, avšak nemlčiaca väčšina, prehlasuje, a to je chyba. Hlavnou sekciou, ktorá je zameraná na oblasť poľnohospodárstva a potravinárstva, je NAT (Sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie). O jednaniach vás pravidelne informujeme.

Na zasadnutí pred mesiacom sme diskutovali s hlavným ekonómom Organizácie pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO) Maximom Torerom na tému „Aktualizácia globálnej potravinovej krízy a potravinová neistota“. V druhej polovici roku 2022 sa výrazne zvýšila inflácia, ktorá postihla takmer každý štát. Zvyšovali sa ceny obilnín, olejnin, krmív, ale aj hnojív, elektriny, plynu, potravín, spotrebného tovaru, pričom niektoré ceny skutočne vyleteli do astronomických výšok a keď sme si mysleli, že už vyššia cena nemôže byť, opätovne došlo k nárastu. A hoci neskôr došlo k zníženiu cien niektorých komodít, stále sú ceny

na historicky vysokých úrovniach. Napríklad cena kukurice bola vo februári 2023 o 31 % vyššia ako cena v rovnakom období roku 2021, pšenica bola drahšia o 12 %.

Diskutovali sme o tom, čo spôsobuje nepomer medzi cenou základných komodít a cenou konečných potravín pre spotrebiteľov. Podľa štatistických údajov vieme, aké sú náklady prvovýrobcov a tiež aké náklady majú spracovatelia. Je však veľká „priepasť“ medzi cenami spracovateľov a cenami potravín pre konečných spotrebiteľov. Z dostupných údajov vyplýva, že potraviny sú predávané s maržou v desiatkach percent, ale na pultoch sa nájde množstvo potravín, kde je marža v stovkách percent. Cena na pulte však nezodpovedá tomu, čo dostane prvovýrobca, chovateľ, či pestovateľ alebo domáci spracovateľ. Spotrebiteľ v dobrej viere, že podporuje domáceho výrobcu, farmára, sedliaka, spracovateľa však štedro podporuje nadnárodné spoločnosti. Výsledkom je znižujúca sa výroba domácich komodít, zvýšenie dovozu v minulosti bežne dostupných domácich potravín a zvýšenie ceny (niekedy aj v násobkoch). Poslednými z aktuálnych príkladov sú jablká, zemiaky, či ceny cibule (dovoz predávaný od cca 30 Kč za kilogram).

Ekonóm z FAO zdôraznil, že máme veľa pravidiel a predpisov, ale legislatíva musí zodpovedať realite. A práve to chýba. Príprava mnohých stratégií, cieľov, na ktorých sa podieľali mnohí vedci, odborníci z rôznych štátov a organizácií, sú síce dobre pripravené, ale často nerealizovateľné. Prečo? Chýba práve pohľad tých, ktorých má daná stratégia či daný predpis regulovať. Spoločná poľnohospodárska politika mala za cieľ podporiť rozvoj vidieka, oživiť vidiek, zlepšiť život obyvateľov, podporiť hospodárenie. Výsledok? Odliv obyvateľov z obcí do miest pokračuje, na vidieku nie je dostatok pracovných príležitostí, práca na družstvách, farmách, v poľnohospodárskych spoločnostiach je zaujímavá, ale v živočíšnej či rastlinnej výrobe to nie je práca na osem hodín denne, zvieratá potrebujú starostlivosť aj cez víkend, či sviatok. Práca v poľnohospodárstve chce celého človeka, ktorý má záujem a chuť

pracovať. Je to poslanie, nie je to obyčajné zamestnanie.

Ceny potravín, to je jedna z oblastí, kde sa stretávame až príliš často so špekuláciami, ako to zdôraznil vo svojom vystúpení Maxim Torera. Neexistuje mechanizmus, ktorým by bolo možné riadiť celý svet. Vidíme, že ani vo svetovom obchode neplatia pravidlá tak, ako by mali. Od poľnohospodárov chceme, aby používali len niektoré prípravky na ochranu rastlín. Je to správne. Ale nie je správne, keď umožňujeme poľnohospodárom z tretích krajín, aby používali v EÚ zakázané chemické prípravky a aby sa takto ošetrené obilniny a potraviny z nich vyrobené dostali na stôl spotrebiteľov v EÚ. Tak nikdy nebudú sediaci z EÚ konkurencieschopní a nebudú schopní vyrobiť danú potravinu lacnejšie.

Hlavný ekonóm z FAO upozornil na potravinovú sebestačnosť a bezpečnosť. Je veľa krajín, ktoré nemajú dostatok pôdy a nebudú tak schopné produkovať dostatok potravín. Jednou z ciest je precízne poľnohospodárstvo. Ako príklad uviedol Rakúsko a jeho výsledky. Tento systém hospodárenia sa využíva aj v Českej republike, na Slovensku, v Maďarsku či ďalších štátoch EÚ. A prináša výsledky, ochranu krajiny, vyššiu produkciu a zníženie spotreby napríklad hnojív či ochranných prostriedkov. V poľnohospodárstve na celom svete pôsobí veľké množstvo malých farmárov, ktorí budú mať veľký problém, aby uplatňovali digitalizáciu a nové technológie. Je potrebné sa združovať, lebo inak nedokážu využiť technický pokrok. Potešilo ma, že nakoniec teda prideme k tomu, že veľké celky a rozsiahlejšie hospodárstva sú riešením mnohých problémov.

No a čo dodal zástupca svetovej organizácie na záver? Zdôraznil, že najvyšší profit v súčasnom období majú spoločnosti, ktoré dodávajú energiu a je potrebné urýchlene konať, aby sa na nás všetkých „nepriživovalo“ pár spoločností.

Mgr. Ing. Jarmila Dubravská, PhD., členka Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru za Českú republiku, nominovaná Agrárnou komorou ČR

V Bruselu traktory, u nás klid

Ty tři zprávy se nám sešly v jednom březnovém týdnu. První se týkala chybějící zeleniny v britských supermarketech, druhá stávký Francouzů kvůli pozdějšímu věku odchodu do důchodu, ale ta třetí byla pro zemědělce asi nejdůležitější. Nicméně z pohledu médií úplně zapadla.

Začátkem března se do Bruselu sjelo 30 000 traktorů. Nemyslím, že by cílem této akce byl zápis do Guinnessovy knihy rekordů, i když možná se takové množství traktorů v jednom městě v publikaci asi objeví. Každopádně je zřejmé, že nevyjeli do Bruselu podívat se jen na nějaký neformální meeting. I belgickým farmářům, stejně jako souběžně protestujícím holandským farmářům vadí z Bruselu prosazovaná zemědělská politika v boji proti příliš přísným opatřením na snižování emisí oxidu dusíku. Protest českých zemědělců, který nedávno spočíval v jízdě traktorů na státních silnicích, byl proti tomu slabým kafičkem. Zdá se ale jedno: „Společná zemědělská politika a její parametry nevodí pouze českým soukromníkům, družstvům a akciovým společnostem, ale i evropským drobným farmářům. Zda si toho někdo všimne a parametry reformy ještě upraví, je otázkou. Na prahu jarních prací již času nezbývá.“

Ve Velké Británii je vážným varováním situace se zeleninou. Jak bývá zvykem, u nás ji zdů-

vodníme Brexitem. Jak je ale možné, že drobným britským prodejčům zelenina nechybí? Pouze došla supermarketům. A konec konců neznámá to, abychom se my všichni s našimi stravovacími zvyklostmi vrátili zpět do časů našich babiček? Potřebujeme mít na pultech typické letní zboží, jakými jsou jahody, maliny, borůvky dovážené z druhé strany zeměkoule? Neměla by nám stačit tuzemská jablka a hrušky? Potom bychom ale nebyli nuceni káčet nyní produkční sady!

Přidám další otázku. Jak je možné, že v Bruselu stávkují malí belgičtí farmáři a těm malým českým unijní řešení nevodí? Jak je možné, že v časech našich prarodičů bylo hnojiště na každém dvoře, hnůj se zaorával na každém políčku, a přesto teplota na zeměkouli nestoupala? To vše bude řešit nyní módní regenerativní zemědělství se zákazem orby? Není proto nyní lépe vůbec nic nepěstovat a raději pobírat dotace toto podporující? Nebo všude postavit solární

elektrárny? Proč si nikdo nevšímá vlivu tisíců kamionů? Nebo přijmeme emisní normu Euro7, která nejen zlikviduje výrobu malých aut, ale také poškodí automobilový trh? A co ladem ležící půdě řeknou hraboši? Myslím, že těch problémů a otázek je příliš mnoho a jsou společné všem zemědělcům. Malým i velkým, belgickým, holandským i českým. Není na čase se celoevropsky spojit a táhnout za jeden provaz? Neměly by se o něco takového pokusit alespoň země V4? Neměla by se V4 přeměnit na konzultační fórum aktivní právě v podobných případech? Od českého Ministerstva zemědělství takou iniciativu určitě čekat nelze. Ale co na to sami zemědělci a jejich organizace? Vždyť to by měla být hlavní parketa jejich činnosti! Neuzrála již stávající zemědělská politika EU k celoevropskému zamýšlení a nesouhlasu? Myslím, že u skutečných zemědělců zcela jistě.

Ing. Michal Vokřál, CSc.

Kdo, co a kde je BBB

Přestože nám média každodenně přináší celé spektrum informací, které snad ani nelze všechny vnímat, jedna zpráva tak trochu zapadla. A to jsou výsledky nedávno skončených komunálních voleb v Nizozemsku. My, zemědělci, bychom si ale BBB měli dobře všimnout.

Zeměťřesení v Nizozemsku

Komunální volby v Nizozemsku vyhrála politická strana BBB. Pod vedením paní Caroline van der Plas získala strana 1 479 695 hlasů, což představuje 19,23 % všech hlasů a na politické scéně vyvolala bouři. Ve 12 provinciích Nizozemska se její zisk pohyboval v rozmezí od 13,18 % (Utrecht) až do 33,51 % (Drenthe). Komunální volby jsou v Nizozemsku určující pro příští podobu horní komory parlamentu. Podle výsledků těchto voleb má BBB nyní nakročeno k tomu, stát se největší stranou horní komory parlamentu!

Kdo je BBB

Protestní hnutí farmářů a občanů Nizozemska (v holandštině BoerBurgerBeweging, se zkratkou BBB) s heslem „Hlas pro venkov“ bylo založeno v roce 2019 zemědělskou

novinářkou Caroline van der Plas společně s Henkem Vermeerem z firmy ReMarkAble zabývající se zemědělským marketingem. Ideologicky farmářské hnutí nevystupuje pouze proti environmentální politice vlády. Vymezuje se i proti Evropské unii a je například pro zákaz nošení burek.

Češi jako klidný národ

My jsme celkem klidný národ. Čeští zemědělci protestují vůči různým nařízením několika-hodinovým pojižděním zemědělských strojů po silnicích. Nizozemci, Belgičané, Francouzi mají v sobě silnou protestní mentalitu, velice silné odbory, které se nebojí jít dlouho demonstrovat. Podobní jsou i Italové.

Jak to v Nizozemsku začalo

Nizozemští farmáři se začali bouřit proti

plánu Rutteho kabinetu, který počítal s tím, že by vláda mohla podle přání EU zemědělcům nařídit používat méně hnojiv a také snížit stavy hospodářských zvířat. Rutte oznámil, že chce do roku 2030 snížit emise oxidů dusíku a amoniaku, která produkují hospodářská zvířata. To by ale mohlo vést k likvidaci řady farem a ukončení jejich činnosti bez další perspektivy. Svým apelem na tradiční konzervativní, sociální a morální hodnoty se podařilo předsedkyni BBB Van der Plasové získat na svoji stranu nejen venkovské jádro, ale i lidi žijící mimo. U nás tradice masových protestů zatím není, což neznámá, že se nevytvoří. Platí to zvláště pro české zemědělce. Že to dokáže i malý národ, dokazuje příklad BBB v Nizozemsku.

Ing. Michal Vokřál, CSc.

Novinky pro chov hospodářských zvířat na brněnském výstavišti

Od 22. dubna do 26. dubna 2023 proběhne na brněnském výstavišti Mezinárodní veletrh pro živočišnou výrobu ANIMAL TECH, Národní výstava hospodářských zvířat a Národní výstava myslivosti.

Součástí doprovodného programu jsou národní šampionáty masného i dojného skotu, nově se v Brně bude konat národní šampionát českého strakatého skotu. Další chovatelský program bude zaměřen na koně, ovce, kozy a prasata. Dále se bude konat veterinární kongres, konference zaměřená na taxonomii a aukce plemenných jalovic a embryí. Na výstavišti se objeví celkem 220 vystavovatelů a téměř 1 000 hospodářských zvířat.

ANIMAL TECH a Národní výstava hospodářských zvířat zcela zaplnily pavilony P a F a okolní venkovní plochy. Vystavovatelé představí kompletní sortiment související s živočišnou výrobou, výrazně je zastoupeno krmivářství, dále zemědělská, dopravní a manipulační technika, zemědělské stavby, plemenářské služby a potřeby pro chovatele a farmáře. Z konkrétních exponátů lze jmenovat například samojízdné sklízecí řezačky, stroje pro péči

o travnaté plochy, minerální lizy nebo stroje pro výrobu krmných směsí. Prezentovat se bude i biologická ochrana proti obtěžujícímu hmyzu ve stájích, podlahoviny pro dojírny a stáje nebo zařízení na sledování hmotnosti živých zvířat. Vystavovatelé v pavilonu F nabídnou návštěvníkům potřeby pro chovatele koní.

Souběžně s veletrhem ANIMAL TECH a Národní výstavou hospodářských zvířat probíhá Národní výstava myslivosti. V hale G1 se prezentují vystavovatelé zbraní, optiky, oblečení a dalších potřeb pro myslivce. Část doprovodného programu souvisí s oslavami 100 let od založení Českomoravské myslivecké jednoty. Návštěvníci uvidí například unikátní trofeje nebo mohou v sobotu podpořit české reprezentanty na mistrovství Evropy ve vábení jelenů. Některé z vystavených trofejí a preparátů budou vystaveny poprvé. Atmosféru doby před 100 lety připomene také projekt První republika, který ukáže například historii chovu koní, družstevnictví nebo připomene 100 let od založení školního lesního podniku ve Křtinách. Ve středu budou mít žáci základních škol možnost seznámit se v rámci programu „Zemědělství žije!“ se zemědělstvím, který organizuje Zemědělský svaz ČR. V hale F je připravena také včelařská výstava.

Výstaviště bude otevřeno od 9:00 do 17:00 hodin, ve středu do 16:00 hodin. Základní vstupenka stojí 110 Kč a je dostupná pouze při online nákupu na webu veletrhu, vstupné na místě stojí 180 Kč. Organizované skupiny nad 15 osob mají v pondělí a úterý výhodnější vstupné a ve středu 26. dubna organizované skupiny navštíví výstaviště zdarma.

Více informací na www.animaltech.cz.

Konsorciem nevládních organizací, potravinářských a zemědělských podniků

Vás zve na konferenci na téma

Taxonomie a její dopad na zemědělsko-potravinářský sektor,

která se uskuteční při příležitosti konání mezinárodního veletrhu pro živočišnou výrobu ANIMAL TECH

25. dubna 2023 od 14:00 hodin v prostorách Výstaviště Brno,
konferenční sál Morava, přízemí pavilonu A3

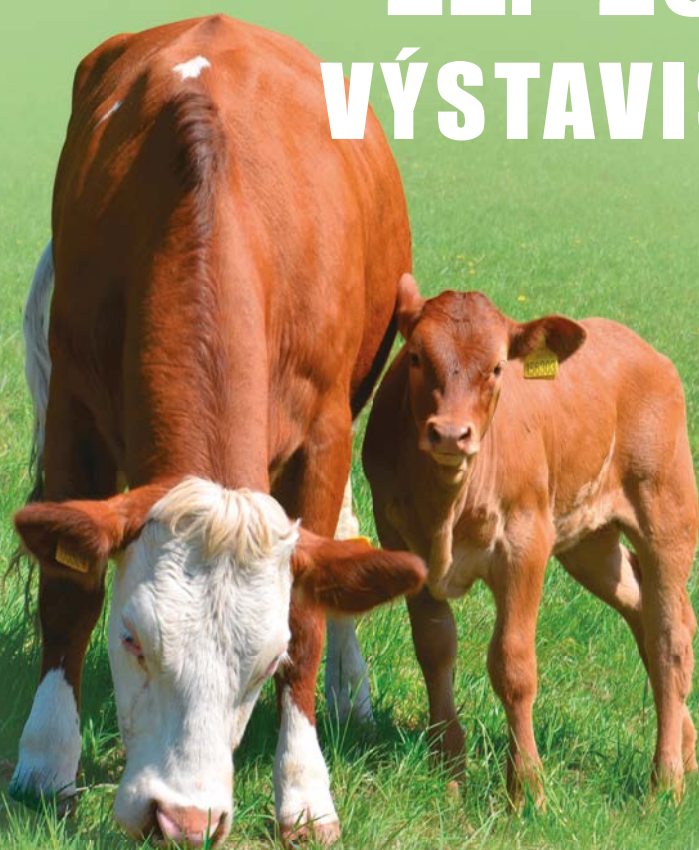
TECHNOLOGIE PRO CHOV

HOSPODÁŘSKÁ ZVÍŘATA

MYSLIVOST

22.–26. 4. 2023

VÝSTAVIŠTĚ BRNO

www.animaltech.cz

Historie a současnost Výzkumného ústavu olejin Opava

Historie zemědělského výzkumu v Opavě je velice bohatá, k dnešnímu dni se dá hovořit o více než 100leté tradici. Počátky jsou spojeny s ředitelem zimní hospodářské školy v Opavě Ottou Kamberským, který v roce 1890 založil zemskou pokusnou a kontrolní stanici v Opavě. Potřeba zemědělského výzkumu byla v té době velmi naléhavá, hlavním problémem byly kvalita semen a nízké výnosy.

Stanice byla zpočátku nedostatečně vybavena, ale postupně se úspěšně rozvíjela a dosáhla zajímavých a přínosných

výsledků. Vše ale prakticky stálo na jediném nadšenci, a tak když v roce 1907 Kamberský náhle zemřel ve věku 48 let, stanice poměrně rychle zanikla a na nějakou dobu se na tomto poli nic moc nedělo. Potřeba kvalitního zemědělského výzkumu však byla stále vysoká, proto bylo na schůzi Slezské zemědělské rady 10. 1. 1921 rozhodnuto o zřízení krajské výzkumné zemědělské stanice pro rostlinnou produkci v Opavě (obr. 1). V roce 1927 pak byla realizována a dokončena stavba budovy stanice (obr. 2), kde sídlíme dodnes. Velmi důležitý byl již od počátku činnosti bezprostřední kontakt

se zemědělci. Ten sloužil jako zdroj informací o aktuálních problémech praxe a určoval směr, kudy se výzkumně ubírat. Výzkum se zaměřoval na agrotechniku, fytopatologii, ochranu, půdoznalectví a meteorologii, realizovaly se odrůdové a hnojivářské pokusy a kvalitativní rozbor, šlechtila se pšenice (Opavská vouska), ječmen, žito, oves nebo brambory, náplní byla také kontrolní činnost, publikační, přednáškové a popularizační aktivity.

Dobře nastartovaný rozvoj zemědělského výzkumu v Opavě byl pochopitelně utlumen příchodem krizových a válečných let. Důležitá snaha zaměstnanců stanice o rovnoprávný přístup k Čechům i Němcům nebyla nic platná. Z celého osazenstva zůstali jen dva zaměstnanci německé národnosti. Za války na stanici bylo fytopatologické oddělení, o jehož činnosti nejsou žádné informace. Po válce byla těžce poškozená budova v roce 1945 provizorně a v roce 1946 řádně opravena.

Důsledkem nových poměrů po roce 1948 docházelo k častým změnám administrativního zařazení výzkumné stanice, kdy postupně spadala pod Československé státní statky, Krajský výzkumný ústav zemědělský v Novém Jičíně, Československou akademii zemědělských věd, Šlechtitelský a semenářský podnik Opava, nebo přímo pod Ministerstvo zemědělství. Nakonec byla stanice administrativně přičleněna pod Výzkumný a šlechtitelský ústav technických plodin a luskovin v Šumperku a od roku 1977 se stala součástí národního podniku OSEVA. V roce 1988 se stanice osamostatnila, vznikl z ní Výzkumný ústav olejin v Opavě (VÚO), který byl stále součástí národního podniku OSEVA, a to až do jeho rozpadu po revoluci 1989.

Co se týká činnosti, ta byla od roku 1948 plně obnovena a kromě polních plodin se zabývala i zeleninou, léčivými rostlinami, ovocnářstvím a včelařstvím. V roce 1956 začala specializace na výzkum olejin. S odstupem času lze říci, že to byl krok správným směrem, protože umožnil komplexní výzkum do potřebné hloubky. Výzkum ostatních plodin postupně dobíhal, zcela na olejninu přešla stanice v roce 1968. Zpočátku se výzkum orientoval spíše na různé druhy jarních olejin, protože se v té době zdály být perspektivnější, až kolem roku 1965 se vedoucí plodinou stala ozimá řepka. Po roce 1970 byly dostupné genové zdroje pro nízký obsah kyseliny erukové a glukosinolátů, to umožnilo rozvoj šlechtění řepky na kvalitu. V roce 1983 byla vyšlechtěna první československá odrůda nízkorerukové řepky Silesia, v roce 1990 dvouulová Sonáta. Souběžně byla vypracována pěstitelská technologie a ochrana proti škodlivým činitelům. V té době byla vypracována i velkovýrobní technologie pěstování máku.

Po privatizaci se v roce 1994 stává ústav společně s Výzkumnou stanicí travinářskou Zubří (VST) a pražským obchodním střediskem součástí nově vzniklé organizace OSEVA PRO s.r.o. V roce 2002 je založena dceřiná firma OSEVA vývoj a výzkum s.r.o., která se jako výzkumná organizace úzce zaměřuje na řešení projektů pro zemědělskou praxi. Koncem roku 2019 se pak 100% vlastníkem OSEVA PRO s.r.o. stává organizace Selgen, a.s.

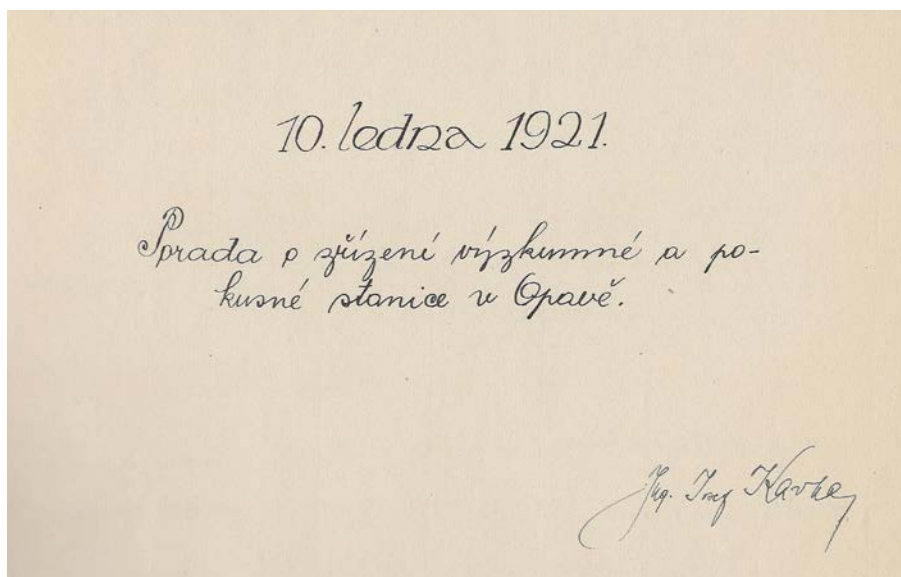

Obrázek 2: Budova stanice v 50. letech 20. století

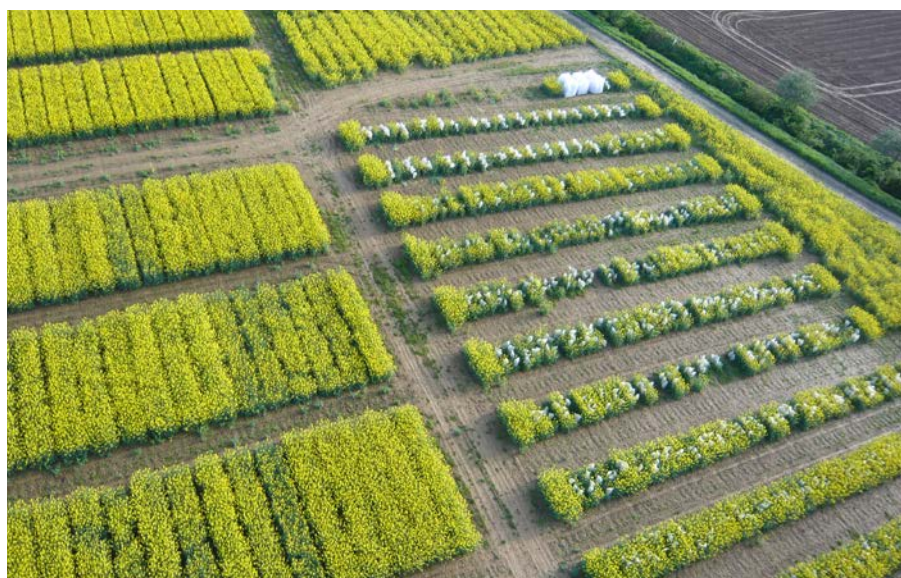
V současnosti má ústav 15 stálých zaměstnanců (z toho 5 výzkumných pracovníků). Dlouhodobě splňuje požadavky certifikátu GEP (Good Experimental Practice), analytická chemická laboratoř je akreditována podle normy ČSN EN ISO/TEC 17025:2008, disponuje laboratoří PCR, klimatizačními komorami, veškerou mechanizací pro realizaci polních pokusů (obr. 3). Výzkumná činnost je orientována hlavně na ochranu olejnin proti škodlivým činitelům, agrotechniku, kvalitu rostlinných produktů a geneticko-šlechtitelský výzkum, včetně vedení rozsáhlé kolekce olejnin řady druhů v rámci Národního programu konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin (tzv. genofond). Každoročně realizujeme registrační nebo orientační pokusy s přípravky na ochranu a stimulaci rostlin (fungicidy, morforegulátory, herbicidy, insekticidy, listová hnojiva apod.), odrůdové pokusy, rozsáhlé analýzy kvalitativních parametrů (morfin v semeni máku, alkaloidy v makovině, obsah tuku, glukosinolátů, N-látek, vlhkosti a složení mastných kyselin), analýzy PCR (diagnostika rostlinných patogenů, pravost odrůd, mapování genofondy), zajišťujeme množení a prodej osiv. Co se druhů plodin týká, hlavní objem zaujímá řepka ozimá a mák setý jarní i ozimý, dále hořčice bílá a sareptská, řepka jarní, svazanka vratičolistá, sója luštinatá, ředkev olejná, kmín kořený a tykev olejná. Pokusy jsme schopni realizovat ale i v plodinách mimo skupinu olejnin, např. obilninách. Za dobu existence ústavu bylo v Opavě zatím vyšlechtěno 37 odrůd řady výše uvedených olejnin, mnohé z nich našly široké uplatnění v tuzemsku i zahraničí. Aktuálně se na polích můžeme setkat například s naší odrůdou řepky ozimé Onca, bělosemennou odrůdou máku Orel nebo ozimou odrůdou máku Olaf (obr. 4).

V rámci výzkumných projektů aktuálně řešíme témata rezistence škůdců k insekticidům, diagnostiku a predikci výskytu škodlivých organismů, vliv aplikace nanočástic na osivo, efektivní uplatnění meziplodin, odolnost virózám, moderní biotechnologické postupy ve šlechtění máku a hořčic, odolnost abiotickým stresům (suchovzdornost, zimovzdornost).

Co se dosažených výsledků týká, z těch nejhodnotnějších to jsou vedle odrůd metodicky určené pro zemědělskou a šlechtitelskou praxi (testování rezistence škodlivých organismů k účinným látkám, signalizace výskytu patogenů, odolnost odrůd k škodlivým organismům, moderní postupy kvalitativní analýzy, technologie pěstování a ochrany, biologická ochrana, inokulační metody pro stanovení odolnosti, induktoři rezistence, detekce významných genů atd.), funkční vzorky (genotypy nesoucích unikátní a významné znaky), mapy (rozšíření patogenů a rezistence), patent (biostimulátor rostlin), dlouhá řada odborných článků pro pěstitelskou a odbornou veřejnost publikovaná v časopisech a sbornících. Důležitou součástí

Obrázek 1: Zápis o založení stanice v pamětní knize s podpisem prvního správce stanice Ing. Kavky

Obrázek 3: Polní maloparcelkové pokusy a šlechtitelské školky (řepka ozimá)

Společnost se věnuje zemědělskému výzkumu, šlechtění, polnímu pokusnictví, analýzám kvality a výrobě osiv polních a speciálních plodin.

je poradenská a přednášková činnost. U všech projektů, aktivit a výsledků důsledně dbáme na jejich užitečnost a bezprostřední uplatnění v praxi, stejně již jako naši předchůdci před více než 100 lety.

Mgr. Viktor Vrbovský a Ing. Jiří Havel, CSc.
Foto archiv VÚO Opava
www.oseva.cz

Obrázek 4: První česká odrůda ozimého máku Olaf

Důvodů pro kvalitní pojištění hospodářských zvířat stále přibývá

Ptačí chřipka a africký mor prasat znovu ukázaly, proč je důležité znát všechna rizika svého podnikání a co nejlépe se chránit před jejich ekonomickými dopady.

V České republice bylo za rok 2022 potvrzeno 20 ohnisek ptačí chřipky. Ve všech případech se jednalo o vysoce patogenní variantu subtypu H5N1, která může být potenciálně přenosná na člověka. V lednu 2023 utratili veterináři 750 tis. slepic s ptačí chřipkou ve velkochovu v Brodu nad Tichou na Tachovsku, doposud největším ohnisku nákazy v ČR.

Po více než 4 letech byl v České republice dne 1. 12. 2022 potvrzen také africký mor prasat (AMP), a to u uhynulého selete prasete divokého. Okamžitě po potvrzení nebezpečné nákazy bylo v souladu s legislativou ČR i EU vydáno mimořádné veterinární opatření směřující k zabránění šíření AMP v populaci prasat divokých a zejména k zamezení jeho zavlečení do chovů domácích prasat. Doposud bylo od začátku roku na území ČR zaznamenáno 7 potvrzených výskytů AMP u prasete divokého.

S růstem škod roste i význam pojištění hospodářských zvířat

Pro škody na hospodářských zvířatech existuje

Pojištění zvířat je jedním z prvků stabilizace náročných odvětví živočišné výroby.

tuje specifické pojištění. Pojišťovny poskytují pojistné plnění, jestliže pojištěná zvířata uhynula, byla utracena nebo poražena podle předpisů o veterinární péči v důsledku některého z pojistných nebezpečí.

Základem pojištění zvířat je pojištění nákaz ve smyslu veterinárního zákona. Nákazy patří k nejobávanějším škodám v chovech zvířat, a i přes to, že jejich výskyt není tak častý, dokážou způsobit rozsáhlé škody a obrovské ekonomické ztráty. Do nákaz spadá např. i obávaný africký mor prasat, ptačí chřipka a salmonelóza drůbeže. S ohledem na druh

chovaného zvířete a specifika chovu je pak možné volit jednotlivá rizika, která budou v případě škody kryta.

Mezi tato rizika patří:

- Hromadná onemocnění (nakažlivé choroby přenosného charakteru), která jsou způsobena např. viry, bakteriemi nebo cizopasnými a projevují se hromadným výskytem a specifickými klinickými příznaky
- Akutní otrava zvířete exogenními jedovatými látkami z vnějšího prostředí; zasažení zvířete elektrickým proudem; neohlášené přerušení dodávky elektrického proudu
- Živel – zahrnuje pojistná nebezpečí: požár, výbuch, úder blesku, záplava, povodeň, vichřice, krupobití, tíha sněhu nebo námrazy, sesouvání půdy, zřícení skal, sesouvání nebo zřícení lavin, zemětřesení a pád stromů, stožárů nebo jiných předmětů
- Přehřátí organismu drůbeže nebo krůt způsobené vysokými venkovními teplotami
- Jednotlivé škody zahrnující tato pojistná nebezpečí: akutní neinfekční nemoc; úraz; porodní škoda

Pojištění jednotlivých škod je vhodné sjednat pro plemenná zvířata, kdy v případě úhynu nebo utracení těchto zvířat může dojít k významným neočekávaným finančním škodám.

Dále je možné sjednat i pojištění koní, a to jak koní sportovních, tak rekreačních v tomto rozsahu: pojištění hromadných onemocnění koní, živel, úraz, porodní škody, akutní otravy.

Lze také sjednat pojištění dalších zvířat, jako např. ryb, zvířat chovaných v oborách anebo zvířecích mazlíčků.

Státní podporou můžete ušetřit výraznou část nákladů na pojištění hospodářských zvířat a plodin

Státní podpora pojištění je realizována prostřednictvím programu „Finanční podpora pojištění“, který administruje Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF). I letos se předpokládá příspěvek v obdobné výši jako v minulém roce, tedy okolo 50 % ze skutečně zaplaceného pojistného.

Ing. Adam Diviš
senior konzultant zemědělského pojištění
RENOMIA AGRO

www.renomiaagro.cz

Obchodní sdělení RENOMIA, a. s.

Nové možnosti pro Váš růst

RENOMIA AGRO dlouhodobě patří mezi největší odborníky v oblasti řízení zemědělských rizik, pojišťujeme již více než třetinu českých zemědělců. Naše služby neustále zlepšujeme a rozšiřujeme. Díky partnerství s firmami GRANTEX dotace a Agdata Vám můžeme pomoci i se zajišťováním dotací a implementací nejmodernějších technologií pro precizní zemědělství. Obratě se na náš tým specialistů.

PARTNEŘI AGRÁRNÍ KOMORY ČR

V produkci osiv nejsme soběstační

Základním předpokladem pěstitelského úspěchu je kvalitní odrůda a certifikované osivo. To zajišťuje šlechtitelský a semenářský sektor. Majoritní část současného sektoru šlechtění polních a speciálních plodin, výzkumu a obchodu s osivem v rámci celého sortimentu polních plodin, zelenin a ovoce sdružuje Českomoravská šlechtitelská a semenářská asociace.

V rozhovoru, který přejímáme ze Zemědělského týdeníku, poskytli informace ze svého oboru pro odbornou i širokou veřejnost členové představenstva Českomoravské šlechtitelské a semenářské asociace (ČMŠSA): prezident asociace Ing. Jan Prášil, viceprezidenti Ing. Antonín Doleček a Dr. Ing. Ivo Sedláček, dále členové Ing. Milan Děd, Ing. Vladislav Klíčka, Ing. Ladislav Kulas a výkonná ředitelka Ing. Vlasta Horká.

Kolik procent certifikovaných osiv obilnin, hrachu, píce a zelenin vyrábějí členové ČMŠSA?

Ing. Horká: Českomoravská šlechtitelská a semenářská asociace vznikla v roce 1993 a zastupuje 77 subjektů. Členové ČMŠSA vyrábějí odhadem více než 90 % certifikovaných osiv jarních obilnin a hrachu a více než

85 % certifikovaných osiv ozimých obilnin. Rovněž ve výrobě pícnin zabezpečují majoritní část produkce osiv a u osiv zeleniny dokonce téměř 100 %.

Lze v číslech vyjádřit přínos šlechtění?

Ing. Horká: Uzané osivo zajišťuje garanci odrůdové pravosti a zdravotního stavu. Přínos šlechtění odrůd se podílí téměř 74 % na celkovém růstu produktivity, a to se v Evropské unii rovná zvýšení hektarového výnosu o 1,24 % ročně.

Šlechtění nových odrůd s rezistencí k chorobám a škůdcům nabývá stále více na významu v důsledku trendu omezování používání přípravků na ochranu rostlin (POR). Navíc odolnost odrůd k chorobám je jeden z významných stabilizačních prvků výnosu.

Důležité měsíce pro setí jarních plodin jsou březen a duben. V té době zemědělcům nesmí chybět osiva. Pro semenáře ale začíná sezóna již dříve. Kdy začínají semenářské podniky s přípravou osiv na aktuální pěstelskou sezónu a co obnáší jejich činnost?

Ing. Doleček: Dodání certifikovaného osiva pro zemědělce je posledním krokem v pří-

pravě osiva pro danou sezónu. Celý proces je ale poměrně složitý. Začíná rok dva a někdy i déle před vlastním setím. Je třeba vybrat od šlechtitele základní osivo zvolené odrůdy pro zásev množitelského materiálu, uzavřít smlouvy na výrobu certifikovaného osiva, připravit žádost o uznání porostu pro Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ), zajistit přehlídku množitelského porostu, kde se kontroluje vlastní odrůdová pravost, zaplevelení, napadení škůdci a zdravotní stav.

Při nesplnění zákonných požadavků dojde k zamítnutí porostu a nemůže se z něj připravovat certifikované osivo. Po sklizni je osivo většinou uskladněno u množitele a postupně dodáváno na čisticí stanice k případnému doisušení a k čištění. Celý proces přípravy osiva je pod neustálou laboratorní kontrolou.

Po ukončení úpravy osiva je odebrán vzorek pro závěrečnou kontrolu kvality přímo ÚKZÚZ nebo jím pověřenou laboratoří. V případě splnění všech kvalitativních požadavků je vydán uznávací list, na jehož základě lze teprve certifikované osivo prodat. Celý proces podléhá zákonnému dozoru ÚKZÚZ.

Kolik bylo uznaných ploch a uznaných osiv za poslední sklizňové roky od roku 2019? Je z čísel patrný nějaký vývoj v semenářství?

Ing. Kulas: Kolik bylo uznaných osiv v tunách v letech 2019 až 2021 je uvedeno v tabulce. Otázkou je, kolik vyrobených osiv je určeno pro ČR a kolik pro zahraničí. Z vývoje nejsou patrné dlouhodobé trendy. Dá se říci, že plochy jsou stabilní u obilnin. U ostatních druhů dochází ke kolísání, které je způsobeno různými faktory.

Například nárůst ploch luskovin je způsoben zvýšenou poptávkou v ČR, ale i v zahraničí, což je dáno také tím, že pěstování bílkovinných plodin je podpořeno dotacemi. V budoucnu lze předpokládat, že produkce osiv v ČR bude klesat z důvodu nesplnitelnosti požadavků ÚKZÚZ (například na předplodiny) na zákaz POR a celkového nezájmu zemědělců zabývat se touto oblastí, náročnosti na personální

Ing. Jan Prášil, prezident ČMŠSA

Dr. Ing. Ivo Sedláček, viceprezident ČMŠSA

Ing. Milan Děd, člen představenstva ČMŠSA

Ing. Ladislav Kulas, člen představenstva ČMŠSA

Ing. Vladislav Klička, člen představenstva ČMŠSA

Ing. Vlasta Horká, výkonná ředitelka ČMŠSA

obsazení a technické zabezpečení (například skladovací kapacity).

Ing. Klička: Plochy sadbových brambor mají dlouhodobě klesající tendenci. Zatímco v roce 2013 bylo ještě 3 170 ha na množení sadby brambor, v roce 2019 to bylo již jen 2 843 ha a loni 2 422 ha. Hlavním důvodem je celkové snižování produkčních ploch a také snížené vývozy sadby z ČR. Současně vzrostlo množství sadby dovezené ze zahraničí.

Bude letos pro osetí pěstitelských ploch v ČR dostatek všech osiv polních plodin – obilovin, luskovin, máku, slunečnice, řepky, sóji, řepy a zeleniny?

Ing. Doleček: Pro letošní jarní sezónu je situace s přípravou osiv podstatně složitější, protože zemědělci neznali včas podmínky vyplývající ze strategického plánu ČR a v předstihu tedy neobjednali všechna osiva, což může způsobit u některých nedostatek a problémy se včasnou dodávkou osiv.

Ing. Kulas: Pro pokrytí roční potřeby osiv v ČR je zapotřebí poměrně velké množství osiv. Některá osiva zemědělských plodin se v ČR již neprodukují a jsou dovážena ze zahraničí, například u osiva řepky činí dovoz 95 %, u kukuřice 90 %, u slunečnice a cukrovky 100 %

a u sóji 50 %. U těchto plodin jsme téměř plně závislí na zahraničních dovozech. Pokud by osiva nebyla dovezena, je znemožněno pěstování těchto druhů.

Osiv obilovin je zatím dostatek, ale začínají chybět osiva jetelovin, luskovin, trav a některých druhů potřebných pro plnění nových dotačních titulů Strategického plánu společné zemědělské politiky na období 2023 až 2027.

Ing. Prášil: Osiva zeleniny by mělo být pro letošní rok relativně dostatek. Některé výpadky ve výrobě osiva pokryjí osivářské firmy ze skladových rezerv. Bohužel však začíná poměrně vážný problém se zajištěním výroby osiv pro rok 2024. Nárůst realizačních cen komodit, nárůst cen energií, hnojiv a POR spolu s rizikovostí výroby osiva způsobují nezáměr o jeho výrobu. Nejvíce se to dotýká osiva zeleniny, obecně drobných osiv, jako jsou trávy a jeteloviny, ale také kukuřice polní a cukrové.

Tento trend není jen u nás v České republice, ale je celoevropský. Reálně existuje riziko, že pro jaro 2024 nebude všeho osiva dostatek. A nebude ho zřejmě možné ani dovést. Z tohoto pohledu je stále více aktuální zajištění domácí produkce a soběstačnosti ve výrobě

osiva. V blízké budoucnosti to může být jeden z podstatných prvků zajištění potravinové bezpečnosti České republiky.

Ing. Klička: Zvyšuje se množství sadby brambor z dovozu, takže je velmi pravděpodobné, že případné výpadky produkce nahradí dovozy. Bohužel pro zemědělce zpravidla vždy za vyšší ceny.

Lze chápat z předcházející odpovědi, že ČR není ani zdaleka soběstačná v produkci osiv a sadby? Která osiva plodin zajišťují semennáři v dostatečném množství v tuzemsku? U kterých plodin je situace v zajištění osiva zvlášť nepříznivá? Bude pro zemědělce letos dostatek sadby brambor?

Ing. Kulas: ČR není soběstačná v produkci celého sortimentu osiv a sadby, naopak je závislá na dovozech ze zahraničí. U některých významných plodin, jako jsou cukrovka, řepka, slunečnice a kukuřice, je tato závislost 90 až 100 %.

V dostatečném množství jsou zatím zajištěna osiva obilovin, která mají relativně jednodušší technologii pěstování a nižší závislost na klimatických podmínkách. Naopak začínají chybět osiva jetelovin, trav, hořčice, svazenky a dalších druhů potřebných pro plnění nových

dotačních titulů Strategického plánu Společné zemědělské politiky na období 2023 až 2027.

Ing. Klička: Vzhledem k rychlejšímu poklesu množitelských ploch sadby brambor, než je tomu u produkčních ploch, vzrůstá potřeba dovozu. V současnosti se dováží zhruba 15 až 20 % sadby ze zahraničí. Nejvíce sadbových brambor se dováží z bramborářsky silných zemí jako Německo a Nizozemsko.

Bude dostatek osiv v návaznosti na plnění dotačních titulů daných Společnou zemědělskou politikou? Jaká osiva polních plodin s těmito finančními podporami souvisí?

Ing. Děd: Nová úprava dotačních titulů bude mít vliv na zvýšenou potřebu některých osiv. O která z nich bude největší zájem, se ukáže až v průběhu let 2023 a zejména 2024. Všeobecně se tento problém týká travních druhů a z velké části i jetelovin.

V jejich případě i u výroby meziplodin budou limitujícím problémem nároky na pracnost a spotřebu energií (dosoušení, obtížnější čištění) a u brukvovitých meziplodin i hledání množitelských ploch s tříletým odstupem od brukvovitých předplodin.

Zásadní překážkou budou nová omezení týkající se použití přípravků na ochranu rostlin v semenářských porostech. Největší problémy očekáváme u množení trav, některých jetelovin, ředkve olejné, luskovin (vikve, bobu setého) a bylin.

Jak se vyvíjí výměra jetelovin a trav pěstovaných na semeno a jakého objemu dosahuje produkce certifikovaného osiva? Kolik pěstují naši travináři v současnosti druhů trav na semeno a kolik druhů jetelovin? Je semenářství pícnin náročné?

Ing. Horká: Výměra osiv jetelovin v roce 2021 dosáhla 14 094 ha, přihlášené množitelské plochy v roce 2022 naznačují její snížení o více než 900 ha na 13 183 ha. Spektrum pěstova-

ných druhů je dlouhodobě stabilní, v roce 2021 to bylo 10 druhů a 85 odrůd, rozhodujícími druhy jsou jetel luční, jetel nachový a vojteška setá (jejich podíl činí více než 99 %). Produkce certifikovaného osiva jetelovin byla v roce 2021 v celkovém objemu 4 835 t.

Pokud jde o charakteristiku současného travního semenářství, její výměra osiv byla v roce 2021 asi 10 000 ha, přihlášené množitelské plochy v roce 2022 naznačují přibližně stejnou plochu. Spektrum pěstovaných druhů se pohybuje kolem 20 a rozhodujícími druhy jsou jílky, které tvoří 48 % ploch v roce 2022 (4 605 ha).

Další majoritním druhem jsou kostřavy se zastoupením na 2 550 ha (26 % ploch). Využívá se více než 200 odrůd trav. Produkce certifikovaného osiva trav v roce 2021 činila 7 685 t. Semenářství trav dlouhodobě stagnuje.

Od roku 2006–2008, kdy byla pěstební plocha téměř dvojnásobná, klesla nyní na polovinu. Největším současným problémem je najít nového množitele.

Ing. Doleček: Semenářství pícnin patří mezi časově velice náročné, většina druhů se seje do podsevu krycí plodiny a následně sklízí i více sklizňových let. Jsou zde podstatně vyšší požadavky jak na odbornost, tak na technické zabezpečení, což činí výrobu těchto osiv nákladnější. I přes pozitiva pěstování pícnin, jsou to výborné předplodiny, působí protierozně a jeteloviny zásobují půdu vzdušným dusíkem.

Semenářství se v konkurenci s ostatními plodinami nevyplácí. Chybí přímá podpora produkce – například zařazení trav na semeno do citlivých komodit. Je zde také podstatně větší rizikovitost výroby, protože je minimum povolených přípravků na ochranu rostlin a u jetelovin je aktuálně nejistota se zajištěním desikantu pro předsklizňové ošetření.

V budoucnu budeme více odkázáni na dovozy těchto druhů. A jak se již historicky několikrát prokázalo, po ukončení tuzemské výroby některých osiv se ceny dovozů zvýšily.

V posledních měsících rostou ceny v souvislosti s růstem cen energií snad všech produktů. Jak stoupají ceny osiv, o kolik procent se zvýšila cena osiva u druhů zemědělských plodin?

Ing. Doleček: Základní vliv na ceny osiv mají ceny jednotlivých komodit. Nárůst cen energií byl u většiny semenářských firem výrazný, protože musely nakupovat elektřinu a plyn za spotové ceny. A především nároky sušení plynem vedly až ke 100% zvýšení ceny této operace.

Většina semenářských firem se také potýká s nedostatkem kvalifikovaných zaměstnanců, kteří jsou potřeba pro specifickou činnost

obsluhy čisticích strojů. Ty jsou v řadě případů řízeny počítači a rostou nároky na mzdy. Ceny mořidel narostly meziročně o 15 až 20 %.

Jestliže cena pšenice narostla po sklizni 2022 o více než 40 %, cena certifikovaného osiva ozimé pšenice se zvýšila asi o 30 %. Ceny komodit jarních druhů zaznamenaly pokles, proto také ceny druhů pro jarní osev jsou jen o 15 až 20 % vyšší oproti minulému roku.

Ing. Klička: Cena sadbových brambor se pravděpodobně meziročně zvýší o 20 až 24 %. Důvodem růstu cen je letošní menší produkce všech směrů brambor v celé Evropě a zvýšené náklady na výrobu sadby, hlavně z důvodu dražších energií.

Mělo by být možné na evropské úrovni patentovat produkty NBT? Jak a v čem jsou nové šlechtitelské techniky NBT přínosné? Jaký názor je na produkty těchto NBT technik na evropské úrovni a jaký na úrovni ČMŠSA? Jsou produkty NBT technik posuzované jako GMO nebo jako non-GMO?

Dr. Sedláček: V médiích nejen odborných probíhá mohutná kampaň připomínající předvolební sliby. Možnost využití NBT pěstiteli údajně umožní naplnění cílů EU ve snižování spotřeby pesticidů a hnojiv. Zkušenosti ze zemí s plošným využitím GMO plodin však hovoří spíše o opaku. Tím zároveň odpovídám na dotaz, zda produkty NBT jsou či nejsou GMO.

Současná kampaň směřuje k podpoře vyjmutí NBT z posuzování podle legislativy pro GMO. Dlouhodobý postoj ČMŠSA je v souladu s přírodou, podle našeho názoru jsou tyto metody pouze člověkem objevenými schopnostmi přírody, běžně se dějí po tisíceletí. Jejich zařazení jako GMO tedy nedává smysl.

Mimochodem odlišitelnost přirozeného a umělého původu u změn provedených těmito metodami je velmi problematická. Důvodem kampaně ale není změna v posuzování těchto metod, nýbrž snaha produkty těchto metod patentovat. Evropské zvyklosti jak v justici, legislativě, tak v ochraně práv k odrůdám jsou odlišné od situace v USA či Rusku.

Pokud se nadnárodním koncernům podaří prosadit patentování produktů NBT (v podstatě přirozených procesů), bude to mít obrovské negativní dopady nejen na malé šlechtitelské firmy, ale na celé zemědělství. Ve šlechtění to povede k monopolizaci odvětví, komplikovaná dostupnost zdrojů sníží přínos šlechtění celé společnosti a zemědělci zaplatí mnohem vyšší ceny za osiva.

O zániku pěstitelské výjimky, tedy možnosti výroby farmářských osiv nebudu hovořit, to bude automatické a právníky tvrdě vymáháno. Když to shrnu, vyjmutí NBT z posuzování jako

GMO může být přínosem, ale ne zázrakem. Pokud ale nezabráníme patentování produktů těchto metod, sami si vytvoříme další obrovský problém.

Zákaz v oblasti účinných látek včetně mořidel a desikantů důležitých pro semenářství způsobuje problémy zemědělcům, ale i semenářům a šlechtitelům. Jsou zákazy vybraných účinných látek uvážené a přínášejí užitek? Je za zakázané účinné látky náhrada?

Ing. Prášil: Tato otázka je nyní více než aktuální. Začneme tolik skloňovaným insekticidním mořením. Po zákazu moření osiva neonikotinoidy v roce 2017 bez adekvátní náhrady řešila řada zemí, včetně České republiky, tuto situaci mimořádnými povoleními pro ošetření osiv cukrovky, slunečnice a máku.

Soudní dvůr EU však 19. 1. 2023 rozhodl, že členské státy nemohou vydávat mimořádná povolení pro použití zakázaných neonikotinoidů na ošetření semen cukrové řepy. Rozhodnutí se týkalo šesti nedávno vydaných mimořádných povolení v Belgii, o jejichž anulaci požádaly organizace Pesticide Action Network (PAN) a Nature & Progrès Belgium u belgického správního soudu.

Případ byl následně postoupen Soudnímu dvoru EU, který rozhodl, že ošetření osiv nespadá mezi nouzové situace pro ochranu rostlin a vyzval všechny členské státy k využití jakýchkoli jiných metod ochrany rostlin před chemickými. Prakticky to znamená, že v budoucnosti končí možnost používání insekticidního ošetření osiva, což bude znamenat omezení výroby plodin, jako jsou cukrovka, mák a slunečnice.

A jen doplním, že zákaz insekticidního ošetřování řepky znamenal nárůst foliární aplikace 2,7krát. Jak jsem již uvedl, moření osiva neonikotinoidy bylo zakázáno již před 6 lety a doposud není žádná adekvátní náhrada a ani žádná alternativa se v dohledné době neočekává.

Podobně neradostná situace je i u fungicidních mořidel, především u širokospektrálních látek typu thiram, iprodione, které byly

zakázány a účinná látka metalaxyl-M nemá prodloužené povolení. A opět platí, že za výše uvedené není adekvátní náhrada. Moření osiva účinnou látkou metalaxyl-M bylo také v minulém roce řešeno pro jaro 2023 mimořádným povolením.

Nyní, na základě rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie, již další nařízení k povolení přípravku s účinnou látkou metalaxyl-M v mimořádných stavech nebude být moci vydáno. Nynější nařízení platí od 27. 1. do 26. 5. 2023 a tím možnost mořit a vysévat osivo přípravkem s účinnou látkou metalaxyl-M definitivně končí bez jakékoli adekvátní náhrady.

Prakticky to znamená, že po zákazu používání účinné látky metalaxyl-M pro moření nebude čím ošetřit osivo mnohých plodin, jako například hrachu, fazolu a řady zelenin. Paradoxně při tom zůstane možnost využívat metalaxyl-M pro foliární aplikace. Při fungicidním moření přitom často jde o gramy účinných látek na hektar oproti kilogramům při foliárních aplikacích.

Další POR důležitým pro výrobu některých osiv jsou desikanty. Zde byla před 3 lety zakázána účinná látka diquat. ČMŠSA se spolu s Českým bramborářským svazem, Asociací pěstitelů a zpracovatelů luskovin (APZL) a zejména ve spolupráci se Spolkem pěstitelů travních a jetelových semen (SPTJS) podařilo i pro rok 2023 vyjednat národní mimořádné povolení pro aplikaci desikantu s účinnou látkou diquat.

Jsme rádi, že se to podařilo, ale je to krátkodobé řešení pouze na letošní rok. Ve spolupráci s výzkumem byly testovány desítky potenciálních desikantů, včetně registrovaného přípravku Kabuki. Je ale nutné říct, že žádná z testovaných kombinací nedosáhla účinnosti diquatu. Je to výzva pro výzkum, ale především pro chemické firmy. Podle svých informací víme, že v dohledné době není k registraci připravená žádná adekvátní náhrada.

Zákaz chemických přípravků pro semenářství je opravdu velkým problémem a u některých plodin se může stát, že bez včasné aplikované desikace (diquat) nebude možné většinu

porostů vůbec sklídit. I tento fakt snižuje zájem zemědělské veřejnosti o výrobu osiva. Přitom zdravé osivo je základem pro pěstitelské úspěchy, a navíc mnohdy umožní snížení používání POR při produkci.

Osivářský sektor v celé EU se stále snaží, aby bylo možné ponechat možnost používání některých účinných látek jen pro výrobu osiva. Zatím zcela bezvýsledně. Přitom plochy na výrobu osiva jsou jen zlomkem celkové zemědělské produkce.

Jak vidíte budoucnost českého semenářství a šlechtitelství?

Dr. Sedláček: Šlechtění je v EU v podstatě poslední významný faktor pomáhající zemědělství v jeho hlavním úkolu – uživit obyvatelstvo. Nezávislé studie hovoří jasně, tři čtvrtiny růstu efektivity tvoří šlechtění, zbytek zahrnuje hnojení, pesticidy, technologie a další.

Budoucnost šlechtění a semenářství v ČR, to je těžká otázka. Pro šlechtění se podmínky dlouhodobě zhoršují, fungující systém je dlouhodobě pod silným tlakem z mnoha stran. Přesto si zatím vede velmi dobře a v řadě oblastí jsme na absolutní světové špičce.

Semenářství je velmi aktivní, v rámci evropských zemí jsme obchodně velmi úspěšnou zemí, a to i díky vynikající kvalitě, kterou umíme nabídnout. K tomu ale potřebujeme spolupráci zemědělské praxe, kde zejména kvůli nedostatku vzdělaných lidí klesá zájem o množení, zejména technologicky náročnějších druhů.

Dalším problémem v ČR jsou nízké investice do nákupu technologií v semenářství, zatímco v jiných zemích je běžná podpora těchto investic, u nás nic takového neexistuje a investice do sektoru se neustále zdrazují.

Obecně je sektor šlechtění a semenářství velmi aktivní a výkonný, zemědělci se mohou spolehnout na dostupnost toho nejlepšího jak po stránce genetiky, tak biologické kvality.

*Eva Kořínková Seifertová
spolupracovnice redakce Zemědělský týdeník
Foto ČMŠSA*

Tab. Vývoj uznaného osiva v ČR v letech 2019 až 2021

Rok	Uznané osivo v tunách							
	Obilniny	Kukuřice	Trávy	Luskoviny	Jeteloviny	Olejniny a přádné rostliny	Celkem	Sadba brambor
2019	171 444	1 045	6 721	13 546	5 286	7 585	205 626	55 315
2020	172 937	1 291	5 436	17 363	3 882	6 448	207 396	57 015
2021	171 358	1 744	7 636	20 008	4 835	10 031	215 661	52 742

Zdroj: ÚKZÚZ, Výroční zpráva za sklizňový rok 2021

Česko – země skladů a kamionů

Skladů je prý málo a kamionů hodně. Setkávám se s tím každý den. Jedu-li ráno z Prahy do Plzně, většinu jízdy strávím v levém dálničním pruhu. Pravý pruh je ucpán kamiony. Pokud si při soustředění na jízdu mohu dovolit pohled vlevo i vpravo podél dálnice až na výjimky nic jiného nevidím než haly a sklady. Jejich kapacity prý nestačí. Někde se přidávají ještě betonové protihlukové plochy ozdobené sprejery. Jak je to možné?

Globální systém „Just in Time“ padl

Kolika pádů podobných nápadů spíše z oblasti fantazie než reality se asi ještě dočkáme? Dříve se skladové prostory snižovaly. Dnes kvůli nespolehlivosti dopravy přes oceán přestal fungovat systém založený na tom, že každá součástka dorazí do továrny v pravý čas těsně před finální montáží, tedy bez potřeby a nákladů na skladování. Globálně uplatňovaný systém se jmenoval „Just in Time“ (volně přeloženo: „Přesně na čas“) se neosvědčil. Snaha o vybudování vyšších zásob nejen dílů pro automobilový průmysl, ale i jiná odvětví je dána obavou o případné výpadky v logistickém řetězci a zajištění plynulé výroby. Často bývá příčinou i zpoždění dopravy. Pohled na kilometrové zácpy kamionů na dálnicích je toho důkazem. Českou republikou prý denně projíždí 50 000 kamionů! Ani kapacita odstavných parkovišť pro povinné odpočinkové přestávky řidičů zdaleka nestačí. Nejsem si jist, že to kompenzují jejich dálniční poplatky ve prospěch státního rozpočtu. Pouze se s údivem ptám, proč se s takovým úsilím tlačí elektrická osobních aut a nikdo se nezajímá o náhradu spalovacích motorů u kamionů? Neměl by být tlak EU zaměřen na tento sektor? Opakuji, že jen Českou republikou jich denně

projede 50 000! Ne všechny sklady slouží tuzemským výrobcům. Naše poloha ve středu Evropy vyhovuje i internetovým a kurýrním firmám. Výše popsaná situace na dálnici D5 není výjimkou. Stejně je k vidění i na dalších dálničních tazích, kolem krajských i okresních měst nebo logistických center a výrobních závodů. Mnohé jim blízké vesničky se staly satelity větších měst nebo továren.

Kde však plochy brát?

V různých podkladech se uvádí, že v České republice každý den ztrácíme 15 ha zemědělské půdy. Byznys jede naplno. Není divu. Pronájem jednoho m² skladových prostor v okolí Prahy stojí 7,50 eura. Potom je ale třeba se ptát, zda tomu nenahrává také nízká prodejní cena zemědělské půdy a celá legislativa týkající se její ochrany. Zhruba třetinu nájemců skladovacích ploch tvoří logistické firmy a speditéři, další třetina připadá na výrobní firmy. Poslední třetinu zaplňují internetové a klasické obchodní firmy. Vzhledem k tranzitní poloze České republiky, ale i nízkým cenám pozemků, je u nás velký zájem developerů stavět sklady a logistická centra podél liniových staveb, jako jsou dálnice a železnice.

Daň z nepropustných ploch

Stát hledá všechny možné formy a způsoby, jak vylepšit děravý rozpočet. Není právě zde jedna z mnoha příležitostí, jak zvýšit cenu zastavované zemědělské půdy za tímto účelem, jak ji tímto i chránit před definitivní likvidací? Zákon o ochraně zemědělského půdního fondu číslo 334/1992 Sb. by se mohl inspirovat německou legislativou a vložit nový pojem – daň z nepropustných ploch. V Německu činí 1 euro na m² a dobře zde funguje. Nutí totiž investory přednostně využívat opuštěné areály než přednostně stavět na zelené louce, často na té nejúrodnější půdě. Otázkou zůstává, zda právě kvůli dani z nepropustných ploch nehledají developeři lacinější plochy právě v ČR!

Chvála i obava

Částku 124 mil. Kč, kterou až do roku 2027 hodlá dát Ministerstvo zemědělství ve prospěch podpory agrosnictví, je chválná. Umím si představit výsadbu nejen solitérů v krajině, ale hlavně stromořadí podél okresních silnic či polních cest. Přiznávám, že nevím, s jakými podmínkami budou podpory vypláceny. Z vlastní zkušenosti ale vím, že zvláště v prvním roce, ať již lípě, či jabloni, jeřábu či rybízu je třeba pomoci závlivkou i ochranou proti plevelům. Také bych byl nerad svědkem toho, co vidím každoročně se opakovat na jabloních rostoucích podél státní silnice č. 2 z Říčana do Uhřetěvsi, ale i na jiných místech. Ještě dříve než jabloně stačí vykvést, jsou jejich listy sežrány housenkami bekyně zlatořitné. Je to potom velmi smutný pohled na aleje stromů bez listů i plodů. V ostrém kontrastu vůči finanční podpoře státu je jeho nezájem o současnou likvidaci 2,5 mil. plodných stromů v intenzivních sadech zemědělských podniků. Letos z české krajiny zmizí 10 % ovocných sadů! Je to snad problém pouze ovocnářů, nebo nám všem musí jít také o vzhled krajiny a všeho, co s tím souvisí? Nevěřím tomu, že tak vysoký výpadek stromů bude nahrazen novou výsadbou solitérů. Zcela jistě to bude trvat minimálně 10 let, než bude možné si sednout do stínu koruny takového solitéra nebo než bude možné si utrhnout jablko.

Ing. Michal Vokřál, CSc.

PODÍVEJ SE DO POLE

Překvapuje Vás, jak veřejnost vnímá současné zemědělství? Setkáváte se s mnohdy nepříjemnými komentáři na téma ochrany rostlin?

Nenechávejte to na jiných a pojdme společně lidem pomoci porozumět a pochopit, proč je rostliny nutno chránit.

Cílem projektu Podívej se do pole je přiblížit široké veřejnosti realitu zemědělské praxe a vysvětlit důvody a přínosy ochrany rostlin.

Přihlaste se do projektu:

- určete pokusnou plochu (např. 10×10 m), která je součástí běžné produkční plochy a nachází se v místě, kde se ve větší míře pohybuje veřejnost, například cyklostezky, pěší stezky, v blízkosti velkých měst atp.,
- neaplikujte na tuto plochu žádný přípravek na ochranu rostlin,
- označte plochu cedulí, kterou Vám zajistíme.

Zajistíme pro Vás:

- dodáme Vám cedule k označení pokusných ploch, které budou upraveny dle plodiny, kterou na daném místě pěstujete, na ceduli bude umístěn QR kód, jehož prostřednictvím se zájemci dostanou na webové stránky CropLife Česká republika, kde budou umístěny informace o pěstování, škůdcích, chorobách a ochraně jednotlivých plodin,
- projekt budeme podporovat komunikací na Facebooku v podobě reportáží, rozhovorů s účastníky, fotografií z vybraných lokalit atp.,
- v případě zájmu novinářů či neziskových organizací Vám pomůžeme s komunikací či organizací návštěv.

Přihlásit se můžete:

- prostřednictvím obchodních zástupců členských firem CropLife,
- přes formulář na www.croplifeczech.com, pro přístup na stránky můžete použít i QR kód v zápatí letáčku,
- emailem: darina.zemanova@croplifeczech.com,
- telefonicky: 737 608 706.

Těšíme se na spolupráci

CropLife
ČESKÁ REPUBLIKA

Satelit, drony či vzorkování: výhody různých metod sběru dat pro variabilní aplikace

Technologický pokrok se nevyhýbá ani zemědělství a pojmy jako precizní zemědělství, digitalizace, datové toky a další už nejsou abstraktními slovy, ale představují konkrétní postupy a nástroje, které se stávají nedílnou součástí práce zemědělců. Preciznímu zemědělství nahrává i současná nejistá doba, kdy farmy a družstva bojují s nedostatkem zaměstnanců, vysokými cenami vstupů a zároveň neuspokojivými výkupními cenami.

Mezi nejskloňovanější nástroje precizního zemědělství pak patří především variabilní hnojení, jehož výhody jsou nesporné. Například se systémem Agdata VARI je možné dosáhnout až o 17 % vyšších výnosů anebo ušetřit až 25 % nákladů na hnojiva při dosažení dlouhodobého průměrného výnosu. Při současné ceně hnojiv se bavíme o ušetřených statisících až milionech korun.

Základem provádění variabilních aplikací nejen hnojiv, setí či sadby, ale i přípravků na ochranu rostlin jsou aplikační mapy, které vznikají na základě kvalitních dat. Jak se tato data sbírají? Jsou různé metody časově nebo finančně náročné – a je ta nejmodernější a nejpřesnější technologie opravdu ta nejlepší? Na základě zkušeností z různých zemědělských podniků a farem i z 8 let vývoje a provozu Agdata, nejkompaktnějšího systému precizního zemědělství v Česku, bych se rád tyto otázky pokusil zodpovědět.

Prim hraje satelitní snímkování

K základním nástrojům zjišťování výnosového potenciálu, stavu půdy, ale i porostu patří satelitní snímky. Mezi ty nejpoužívanější se řadí družice Sentinel 2, které jsou součástí evropského programu pro dálkový průzkum země Copernicus. Tyto družice poskytují data s rozlišením 10 metrů, pořízená multispektrálními senzory ve 13 pásmech viditelného spektra, pásmech blízkých infračervenému

a v krátkovlnném infračerveném. Kombinace těchto pásem umožňuje získat komplexní pohled na aktuální stav půdních bloků a vegetace – tedy komplexní data potřebná pro tvorbu aplikačních map. Výhodou satelitního snímkování je, že se data zpracovávají strojově a jsou k dispozici prakticky ihned poté, co satelit proletí danou oblastí. Pokročilé komplexní systémy pro precizní zemědělství, jako je například ten od Agdata, pak zvládnou pomocí snímků určit nejen heterogenitu půdy, ale i indexy vody, vegetace, její vlhkosti, plochu listů nebo poměr záření zachyceného fotosyntézou a další, pro agronoma velmi cenné informace.

I když dokážou satelity jedním snímkem během okamžiku získat velmi precizní a důležitá data, mají své limity. Jedná se konkrétně o oblačnost, přes kterou multispektrální senzory neproniknou. Vzhledem k počtu přeletů nad zeměkouli a občasně snížené viditelnosti kvůli nevyzpytatelnému počasí tak zemědělcům využívajícím náš systém poskytujeme průměrně 4 až 5 snímků sledovaných parcel měsíčně. V oblasti satelitního snímkování samozřejmě existují i další možnosti v podobě komerčních satelitů. Snímkuje každý den, a je tak možné získat výrazně více snímků zemědělské plochy do měsíce, ale vzhledem k tomu, že data poskytují komerční subjekty, odráží se to i na jejich ceně. Jsou přibližně o 50 % dražší, než je tomu v případě snímků ze Sentinel 2, který provozují evropské instituce. Zároveň oproti Sentinel 2 poskytují pouze 8 pásem spektra.

Velký potenciál skrývají drony

Další metodou využívající moderní technologie při sběru dat pro variabilní aplikace jsou drony. Ty bývají osazeny multispektrální kamerou, která umí měřit stejné hodnoty jako satelity, ale díky nesrovnatelně menší vzdálenosti i citlivějším kamerám mapujícím menší plochu dokážou drony získávat velmi přesná a detailní data. Pokud bychom se bavili o rastrech, které mají v případě satelitů

Sentinel 2 rozměr 10 × 10 m, tak u dronů se jedná o několikacentimetrové rozlišení.

Mapování velkých ploch ve vysokém rozlišení s sebou samozřejmě přináší také vysoké nároky na ukládání velkého množství dat, což znamená i vyšší náklady na provoz. Většímu používání dronů nenahrává ani současné nastavení legislativy a množství potřebných potvrzení a výjimek pro jejich provoz.

Drony jsou i přesto skvělým doplňkovým nástrojem pro variabilní aplikace a precizní zemědělství obecně, zejména pak pro selektivní aplikaci přípravků na ochranu rostlin, kde lze ušetřit až 90 % přípravku. U míst, kde je něco v nepořádku s půdou nebo je porost napadený chorobami a škůdci, je právě detailní snímkování oblasti skvělým nástrojem, jak určit a vyřešit příčinu problému. Drony jsou totiž kromě multispektrální kamery často doplňkově osazeny i tou klasickou. Člověk se tak jednoduše může podívat do terénu, aniž by riskoval zničení porostu. Z těchto i dalších důvodů jsme drony zařadili do našeho komplexního systému farm managementu Agdata. Rovněž dokážeme zpracovat data z dronu od zákazníka.

Vzorkování je důležité, ale časově náročnější

Rozšířeným nástrojem tvorby podkladů pro variabilní aplikace je i klasické vzorkování půdy, které s sebou ovšem nese větší časovou investici. V rámci Agdata VARI nabízíme certifikované vzorkování zajištěné proškolenými kolegy, kteří odeberou vzorky a zajistí rozbor v certifikované laboratoři, a zkušenosti máme i s importem dat z odběrů, která si zařizují naši zákazníci vlastními silami. Lokality směsných vzorků jsou polohově zaměřeny a je tedy samozřejmě jejich zobrazení v mapě a následná zonace podle zastoupení jednotlivých živin.

Lukáš Musil
akreditovaný zemědělský konzultant a obchodní ředitel Agdata

Agdata VARI

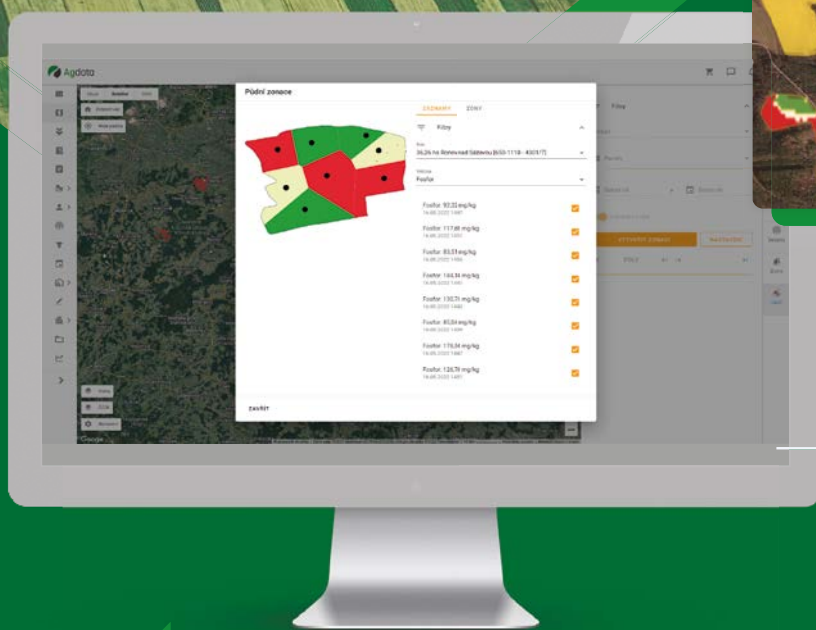
Aplikační mapy

vytvořené na základě satelitních snímků (Sentinel) nebo vzorkování půd.

Snadný přenos dat:

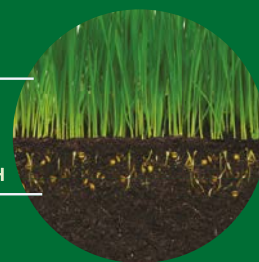
- přímo do řídicí jednotky aplikátoru nebo stroje (ISOBUS).
- do Agdata tabletu přímo ve stroji.

Nabízíme spolupráci službou, která zahrnuje **plný outsourcing včetně poradenství** nebo využitím systému moje.agdata.

N

Mg, P, K, pH

JEDNODUCHÉ
VYHODNOCENÍ

Otevřenost dat,
provázanost dat
v systému
moje.agdata

Dlouhodobá zkušenost
s vytvářením zonací
(hnojení, POR, setí/
sázení)

**Komplexnost využití systému
(evidence) a Agdata senzorů
(meteostanice, živinový senzor, GPS)**

moje.agdata.cz

agdata.cz

obchod.agdata.cz

Sledujte nás také, ať první víte, co zaznělo na Facebooku Agrární komory ČR

f Pasivita Ministerstva zemědělství dopadá i na chovatele drůbeže

České zemědělství nemá příliš optimistické vyhlídky. Zatímco ovocnáři už kácí stromy ve svých sadech, chovatelé nosnic přemýšlejí, co s prodávacími chovy. Podle našeho společného průzkumu s Českomoravskou drůbežářskou unií plánuje zhruba 20 % tuzemských drůbežářských podniků letos významně snížit produkci. A to kvůli přetrvávající nejistotě, vysokým nákladům a nízkým výkupním cenám vajec, na které obchodní řetězce čím dál víc tlačí. S blížícím se termínem národního zákazu klecových chovů nosnic od roku 2027 navíc zvažuje ukončit podnikání přes 60 % producentů vajec. Za pár let tak může nastat stav, kdy v regálech obchodů budou zákazníci jen těžko hledat vejce z domácí produkce.

📅 13. března 2023

f Ztrátou sadů bude trpět celá krajina

Letos zmizí z české krajiny JEDEN MILION ovocných stromů. Jde především o jabloně. Mohou za to obchodní řetězce. České ovocnáře totiž tlačí do nereálně nízkých výkupních cen. V konkurenci štědrě dotovaných levných dovozových jablek z Polska jsou česká jablka těžko prodejná. Nabízené výkupní ceny v supermarketech českým ovocnářům ani nepokryjí náklady, proto se mnozí sadaři rozhodli se svým podnikáním skončit. Krajina bez ovocných stromů může mít nedozírné následky. Na kůře stromů přežívá mnoho užitečných organismů, které příroda potřebuje. Stromy také bývají útočištěm pro ptáky. Těžko přezimují a zahnízdí na vykloučených a zoraných polích. Původní české jablko brzy bude na pultech obchodů raritou. A děti se jednou budou ve škole učit, že Česko kdysi bývalo zemí jabloňových sadů a mělo i několik typických odrůd jako Panenské české, Ontario nebo Matčino.

📅 20. března 2023

f Vysoké ceny na trhu vytváří hlavně obchodníci

Supermarkety potraviny zdražují víc, než by musely. Už jsme vám to jasně ukázali na cukru, vejcích, drůbežím mase a jablkách. Pokračujeme bramborami a nabízíme oficiální data od statistiků. Za brambory obchody platily zemědělcům loni v září průměrně 6,27 Kč/kg, v prosinci pak 6,64 Kč/kg. To je nárůst dodavatelských cen o 37 haléřů za čtvrt roku. Obchodní řetězce však zdražily daleko víc. Spotřebitelská cena za stejnou dobu vzrostla průměrně o 3,52 Kč. Obchody prodávaly v září brambory za 12,84 Kč/kg, ale v prosinci už za 16,36 Kč/kg. Jak opakovaně říkáme, supermarkety jsou pořádně nenasytné. Chtějí od dodavatelů co nejlevněji nakoupit a zboží pak lidem co nejdražší prodat. Hlavně, zákazníkovi, pořádně zaplat, ať jsou zisky co nejvyšší! Co s tím? Řešení je jednoduché – nakupujte raději potraviny „ze dvora“ u svých lokálních producentů. Podpoříte je a ještě ušetříte.

BRAMBORY KONZUMNÍ [kg]

Cena od zemědělce:	Prodejní cena:	Cena od zemědělce:	Prodejní cena:
09/2022: 6,27 Kč	09/2022: 12,84 Kč	11/2022: 6,65 Kč	11/2022: 15,26 Kč
10/2022: 5,97 Kč	10/2022: 13,38 Kč	12/2022: 6,64 Kč	12/2022: 16,36 Kč

📅 20. března 2023

f Jablka bez zájmu politiků prostě mizí

Z českého jablka se do několika let může stát raritní potravina. Situace je opravdu alarmující. Současný vývoj českého ovocnářství jde přímo proti cílům státní zemědělské strategie do roku 2030, kterou v roce 2016 s velkou slávou představoval tehdejší ministr Marian Jurečka. V dokumentu se uvádí, že v roce 2025 by mělo být v Česku celkem 18 tis. ha ovocných sadů a v roce 2030 by měla jejich výměra dosáhnout dokonce 23 tis. ha. Bohužel stát nečiní a zjevně ani nepřipravuje jakékoli kroky, které by pomohly těmto číselům dosáhnout. Zatím tak jsou ovocnářské cíle pouze na papíře a spadají spíše do říše snů. Situace je totiž přesně opačná. Do konce zimy se očekává, že zmizí ještě další nemalé množství sadů. Letos na jaře tak bude v Česku kolem 11 tis. ha sadů. Co to znamená? To, že možná brzy zmizí česká jablka i z pultů obchodů.

📅 8. března 2023

f V Evropě je cesta, jak zkrotit nenasytlost řetězců

Ve Španělsku zvažují zavedení 33% daně z mimořádných zisků velkých supermarketů. Očekává se, že opatření bude mít „odstrašující účinek“ a pomůže omezit růst cen a inflaci. Podle statistik totiž v mnoha případech zvýšení cen nesouvisí přímo s náklady, ale jde o tučné přírůstky obchodních řetězců. Například španělský supermarketový řetězec Mercadona zvedl ceny svých produktů a zároveň předvidá pro tento rok zisky ve výši přibližně 700 mil. eur. Podobná dodatečná daň pro velké řetězce supermarketů funguje už také v Portugalsku. Možná by se u těchto států mohla inspirovat také česká vláda.

📅 6. března 2023

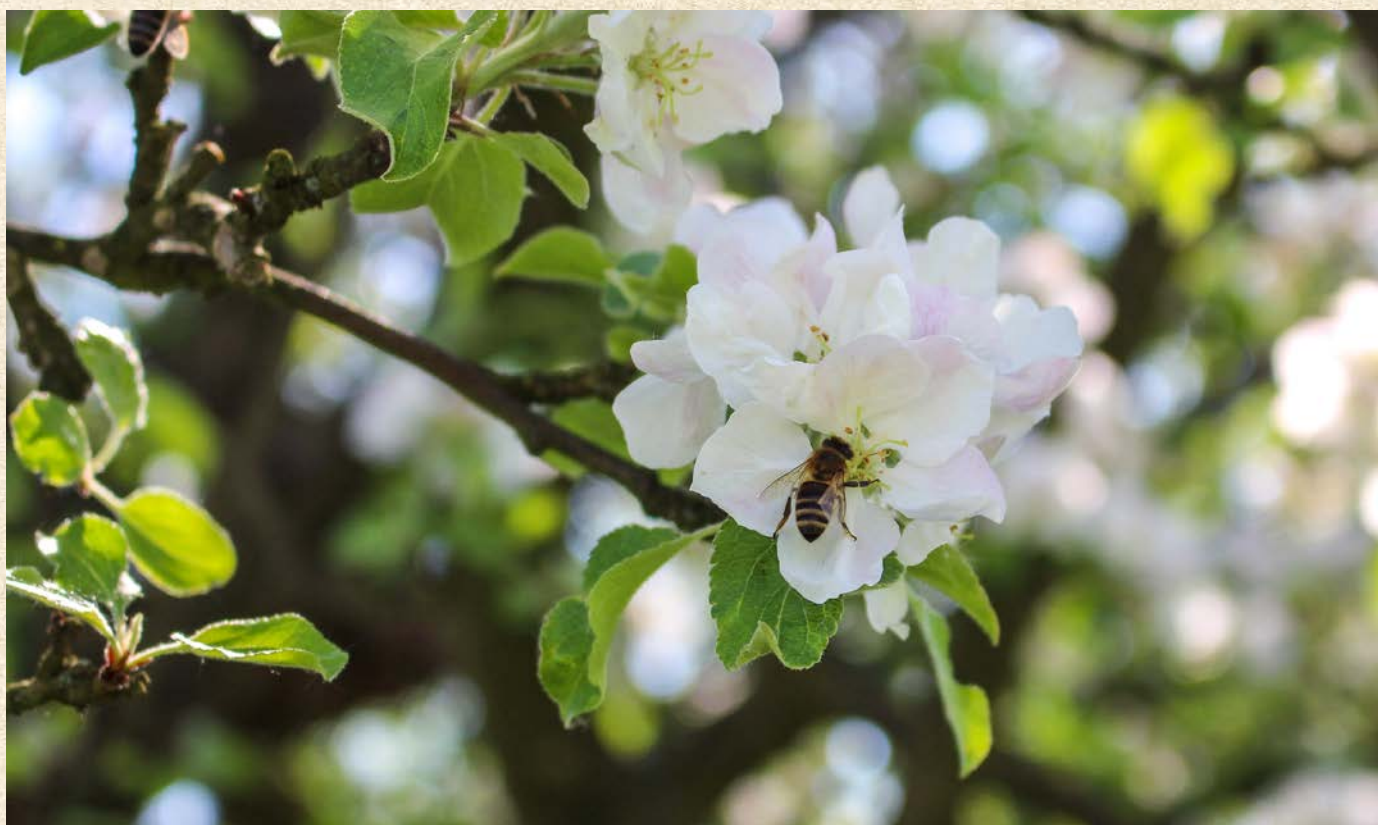
ŽIJEME

na venkově

ZPRAVODAJ
AGRObase

21. DUBNA 2023

Letošní úrodu ovoce ovlivní nejen nepředvídatelné počasí

Na klesající plochy zemědělské půdy, na níž se v naší zemi pěstuje ovoce, mají samozřejmě negativní vliv zejména nízké výkupní ceny placené pěstitelům. Výrazný vliv má však také měnící se počasí generující pro ovocnáře další, stále čteněji se vyskytující rizika.

Již tradičním problémem se stávají teplé zimy, po kterých stromy dříve rozkvetou, ale následně čelí opakovaným vpádům studeného vzduchu a mrazům. Letos zatím přišly na konci března a na začátku dubna, ale tím letošní klimatické problémy nemusí končit. A to navzdory tomu, že pěstitelé mohou očekávat, v případě peckovin, dobrou úrodu i poté, co mrazy poškodí až 90 % květů. Ve své podstatě je to dokonce

i pozitivní – menší počet plodů na stromech je totiž předpokladem pro větší objem plodů ve sklizni a také pro jejich vyšší kvalitu, neboť energie stromů vynakládaná do vývoje plodů se více koncentruje. Právě velikost plodů přitom rozhoduje o úspěšnosti prodeje ovoce, neboť spotřebitelé preferují plody stejné (a pokud možno větší) velikosti a barvy. Což ale zrovna s kvalitou souviset nemusí.

Další riziko také představuje sucho, i když letos v zimě spadlo podle dat Českého hydro-meteorologického ústavu (ČHMÚ) v průměru 103 % dešťových srážek. Na řadě lokalit, včetně horských a podhorských oblastí, ovšem chyběl sníh, což může představovat v jarním a předletním období problém, neboť voda z tajícího sněhu zásoby této tekutiny v půdě nedoplní. Se suchem se kromě toho

již letos potýkají další evropské pěstitelské oblasti, a i když je zatím předčasné dělat nějaké prognózy, může být letošní nabídka ovoce nižší, než jsou spotřebitelé zvyklí.

Bohužel je téměř jisté, že nižší nabídku lze letos očekávat i od tuzemských pěstitelů ovoce. Nízká výkupní cena ovoce, stále vysoko se držící náklady, nedostatek pracovní síly pro období sklizně a ostatně i vícenáklady s ohříváním sadů v době jarních mrazů v praxi znamenají pokles ploch ovocných sadů, který může podle předsedy Ovocnářské unie ČR Martina Ludvíka meziročně dosáhnout až 10 %. To je poměrně výrazný podíl, a stát by měl proto hledat cesty, jak tento trend nejen zastavit, ale naopak jej otočit. Ovoce je spolu se zeleninou symbolem zdravé stravy a spotřeba v ČR navíc zatím nedosahuje hodnot doporučených Světovou zdravotnickou organizací. Finančně ocenit by byl žádoucí také environmentální přínos stromů v krajině,

například jejich roli větrolamů či výrazný podíl na členitosti krajiny, což mimo jiné znamená prevenci rizik větrné a vodní eroze. A také ukládání uhlíku do dřeva a do půdy, což je parametr, který v zemědělském hospodaření nabývá na stále větší důležitosti a v současné době se již hledají nástroje na ohodnocení uhlíkového přínosu stromů (nejen) v krajině. Výzvou pro ovocnáře je proto bedlivě sledovat iniciativy týkající se uhlíkového zemědělství, a usilovat o využití finančních prostředků, které jsou a budou na podporu ukládání uhlíku do půdy a ukládání uhlíku vůbec vynakládány. Uhlíkové zemědělství je ale také výzvou pro Ministerstvo zemědělství a dotace v rámci Strategického plánu SZP, které by bylo žádoucí ve prospěch jeho podpory upravit. Může to být jedna z cest, jak kompenzovat opakující se ztráty tuzemských pěstitelů, které odhaduje OU jen na každém kilogramu jablek na 4 Kč, což znamená v přepočtu celkovou ztrátu pěstitelů jablek za loňský rok ve výši 250 mil. Kč.

Navýšit konzumaci tuzemského ovoce je také v zájmu tuzemských spotřebitelů. I když nejsou k dispozici srovnatelná data, z celé řady indicií lze dovozovat, že naši pěstitelé ošetřují (nejen) chemickými prostředky ovocné stromy s nižší intenzitou než jejich zahraniční konkurenti. Je tomu tak mimo jiné proto, že značné množství ovoce se v ČR pěstuje v rámci takzvané integrované produkce, při které je kladen vyšší důraz na šetrnější způsob hospodaření a intenzita aplikace chemie je proto nižší. Na preferenci integrované produkce navíc stále více sází zemědělská politika EU, což by měla do budoucna našim pěstitelům hrát do not.

Pokud ovšem svou produkci za odpovídající ceny prodají, a to pokud možno jako čerstvou. V ČR jde totiž zhruba 70 % jablek na další zpracování, což pro pěstitele znamená nižší ceny. Je tomu tak i kvůli požadavkům maloobchodu. Ačkoli EU stále nezrušila standard, podle něhož by se jako čerstvé produkty k přímé konzumaci neměla prodávat jablka o průměru, který je menší než 6,5 cm, obchodníci v naší zemi požadují po pěstitelích dodávky plodů o průměru od 7,5 do 8,5 cm. Argumentem obvykle bývá, že to tak chtějí nakupující. To však nemá žádnou nutriční logiku, a v případě dětí jsou velké plody jablek ke konzumaci kvůli svému objemu i nepraktické a musí se jim krájet, což mimo jiné znamená částečnou ztrátu vitamínu C. Cíleně vzdělávat naše spotřebitele i celou společnost o přínosech konzumace tuzemského ovoce, ale o roli ovocných stromů v krajině tak zůstává stále nekončícím úkolem a výzvou nejen pro naše pěstitelé.

Redakce Agrobaze

Třešně a višně – rozdíl nejen ve způsobu zpracování

Třešně a višně představují kromě jahod každoročně první druhy ovoce, které si má spotřebitel možnost zakoupit od tuzemských pěstitelů. Platí to především v případě třešní, jejichž nejranější odrůdy se v naší zemi při vhodných klimatických podmínkách sklízí již na konci května.

Právě to je jeden z rozdílů mezi oběma druhy ovoce, neboť višně dozrávají přece jen o něco později. Tím hlavním rozdílem je ale zejména jejich chuť. Třešně jsou totiž o poznání sladší, a nejlepším řešením je proto konzumovat je čerstvé, pokud možno bezprostředně po sklizni. Je ale vhodné vědět, že pokud jde o plody sklizené v optimální době a kvalitě, mohou i třešně nějakou dobu vydržet, a to až zhruba 14 dní, pokud je skladujeme v ledničce. Odlišná chuť třešní a višní je nicméně také důvodem k rozdílnému zpracování. Vyšší

kyselost višní je totiž předurčuje především na výrobu sirupů, marmelád, kompotů nebo višňovice, a právě proto se višně v maloobchodu prodávají méně než třešně, které jsou zejména určeny, jak už bylo řečeno, k přímé konzumaci bez dalšího zpracování. I když kompoty a marmelády z nich lze samozřejmě vyrábět také.

Přímá konzumace čerstvých plodů třešní představuje pro náš organismus celou řadu pozitiv, což je dáno jejich složením. Třešně

jsou mimo jiné bohatým zdrojem hořčíku, železa, jódu, zinku, mědi, manganu, vápníku či křemíku a vitamínů A, P, C a E. Právě díky vysokému obsahu jódu mají příznivý vliv na problémy se štítnou žlázou a bolestí páteře, obsah vápníku pak přispívá k tvorbě kostí a zubů. Konzumace třešní má být kromě toho také prevencí cukrovky, třešně navíc pomáhají čistit krev, játra a ledviny a jejich konzumace také podporuje vyměšování trávicích šťáv a moči. Množství zdravotních benefitů třešní je ale mnohem víc a další se stále objevují.

Naproti tomu višně obsahují relativně málo vitamínů (nejvýraznější je podíl vitamínů skupiny B a C), významnější jsou proto višně jako zdroj minerálních a stopových látek, které si tělo nedokáže vytvořit samo, jako je jód, vápník, železo, draslík, zinek nebo mangan. Právě mangan je jedním z regulátorů hladiny cukru v krvi a mimo jiné podporuje tvorbu mateřského mléka. Konzumace višní a produktů z nich nicméně představuje podobná pozitiva, jako je tomu u třešní, nejčastěji se přitom zmiňuje schopnost višní čistit organismus nebo jejich využití jako prevence nespavosti vzhledem k vysokému obsahu látky melatonin, pro někoho může představovat určitou výhodu také nižší obsah ovocných cukrů.

Jinak ale mají třešně i višně mnoho společného, například, což není zas tak všeobecně známo, že se ze stonků obou druhů ovoce mohou připravovat léčivé nálevy a čaje. Asi nejznámější je čaj z višňových stonků využívaný v minulosti jako lék na bronchitidu. Příprava čaje je velmi jednoduchá – stonky usušené při pokojové teplotě se vylouhují v horké vodě zhruba 5 minut a scezený odvar se následně popíjí, a to dvakrát denně. Odvar má působit i proti průjmům a problémům s močovými cestami. Obdobně využitelné jsou i stonky třešní, odvar z nich má podporovat funkci ledvin a tlumit bolesti při menstruaci.

Možná nepříliš známou informací v této souvislosti je, že stejně jako je ČR světová velmoc v pěstování chmele nebo máku, je také velmocí v oblasti šlechtění třešní. Velkou zásluhu na tom má Výzkumný a šlechtitelský ústav

ovocnářský Holovousy, který v minulých letech vyšlechtil téměř 30 odrůd třešní (známá a celosvětově rozšířená je například odrůda Kordia). České třešně se tak v současné době pěstují doslova na celé planetě, kromě Evropy také v Turecku, Izraeli, Indii, Číně, Jižní Koreji, Severní i Jižní Americe, Austrálii, na Novém Zélandu, v Jihoafrické republice, a dokonce pokusně i v Antarktidě. Role našeho ovocnářského výzkumáku je přitom natolik prestižní, že se stal spolu s Českou zemědělskou univerzitou v Praze pořadatelem mezinárodní

ovocnářské konference „Eucarpia Fruit 2019“. Možná i to by mohlo přesvědčit tuzemské spotřebitele k tomu, aby při nákupu třešní preferovali tuzemskou produkci. Naše země je navíc úspěšná i ve šlechtění třešní na velikost plodů, což je pro značnou část spotřebitelů jeden z důležitých důvodů pro rozhodnutí, jaké ovoce koupit. Průměrná velikost plodů třešní se přitom pohybuje kolem dvou centimetrů, v ČR se již podařilo vyšlechtit třešně mnohem větší – nedávným rekordem je průměr 37 milimetrů a hmotnost 19 gramů.

Domácí využití jablek a produktů z něj

Jablka jako v ČR nejkonzumovanější ovoce je samozřejmě optimální konzumovat čerstvá, pokud možno po celý rok. To je v praxi docela snadné, jablka lze totiž poměrně snadno a dlouhodobě skladovat, takže i tuzemská jablka jsou na trhu téměř celý kalendářní rok.

Jablka jsou ovšem také vítanou surovinou na přípravu celé řady pokrmů, zákusků, salátů nebo nápojů. Asi největším symbolem kulinářského využití jablek je štrúdl (jablečný závin), naopak téměř neznámý je takzvaný „tekutý štrúdl“, osvěžující mírně alkoholický nápoj z jablečného džusu. Pokud se týká klasického štrúdlu, pak množství různých receptů najdou zájemci na internetu a není třeba je zde rozepisovat. Připomenout si je ale možné některé „finty“, které s přípravou štrúdlu souvisejí.

Jedním z nich je přidat do těsta lžičku octa, aby bylo těsto vláčné a nelepilo se, další spočívá v použití strouhanky, kterou se těsto

posype, přičemž strouhanka vstřebává přebytečnou vlhkost. Při pečení se pak doporučuje udělat do těsta několik otvorů, aby mohla unikat pára z pečících se jablek. Do štrúdlu lze přidat i další ingredience, například právě třešně nebo višně, rozinky, brusinky nebo ořechy.

A jak si vyrobíme tekutý štrúdl? Pokud jej chceme připravit pro vlastní potřebu, stačí 2 dcl jablečného džusu, velký panák rumu, a (dle vlastního uvážení) skořicový cukr. Směs zamícháme a necháme vychladit v ledničce, nebo do ní přidáme několik kostek ledu.

Redakce Agrobase

Nahradí Frankovku či Cabernet? U vinařů sílí zájem o pěstování odolných PIWI odrůd

Snaha o maximální využívání ekologických postupů při pěstování révy vinné, šetrná a udržitelná péče o půdu a zlepšení ekonomické rentability vede k stále většímu zájmu o odolné PIWI odrůdy. Podle nového průzkumu Vinařské unie se touto cestou vydává stále více velkých pěstitelů.

V posledních letech se vinohradnictví potýká s delšími obdobími vysokých teplot, nižším úhrnem srážek a jejich nerovnoměrným rozložením. „V této souvislosti je třeba změnit přístup k ošetřování půdy a hospodaření s vodou. Cestou je například snížení počtu pojezdů mechanizace ve vinici v rámci ochrany proti houbovým chorobám, které způsobuje ztuhnutí půdy a zabraňuje vsakování vláhy. Do praxe se proto dostávají postupy rege-

nerativního vinohradnictví ve vztahu k péči o půdu a také odolnější PIWI odrůdy, které omezují počet pojezdů ve vinici, říká Pavel Pavloušek ze Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity v Brně.

Podle nového průzkumu Vinařské unie se právě pěstováním PIWI odrůd hodlá zabývat většina velkých producentů. „Vysazování PIWI odrůd je cestou nejen k udržitelnému

hospodaření a návratu přirozené biodiverzity do vinic, ale i ke zvýšení rentability vinic.

Jak víme, tuzemské vinařství je ohroženo konkurencí v podobě velmi levných vín ze zahraničí. Zlepšení ekonomiky vinic je základní podmínkou k udržení konkurenceschopnosti,“ připomíná Ondřej Beránek, prezident Vinařské unie, která sdružuje téměř 30 významných tuzemských společností.

„PIWI už máme vysazeny, ale v kontextu 540 ha je to stále zanedbatelné množství. Jsme ve fázi zkoušení, v letošním roce osázíme 4,5 ha PIWI odrůdami tak, abychom zjistili, které z těchto odrůd jsou pro nás perspektivní,“ potvrzuje Bořek Svoboda, ředitel Zámeckého vinařství Bzenec.

„Udržitelnější způsob obhospodařování vinic je pro nás velkým tématem. Kromě PIWI odrůd, kterých letos vysadíme 11 ha, testujeme v některých vinohradech také přírodní preparáty, jako náhradu chemické ochrany, a probiotika,“ vysvětluje Libor Výleta, ředitel vinohradnictví skupiny BOHEMIA SEKT.

Odolné odrůdy jsou podle vinařů zároven i atraktivním lákadlem pro spotřebitele. „PIWI odrůdy vnímáme jako obohacení sortimentu. Ze stávajících máme Hibernál a Solaris a v příštím období plánujeme vysadit další perspektivní odrůdy Cabernet Cortis, Rubinet, Savilon a Cabernet blanc,“ potvrzuje Jan Filipovič, obchodní ředitel vinařství Templářské sklepy.

„Omezíme výsadbu a pěstování modrých odrůd, a to především Frankovky, Svatovavříneckého, Modrého Portugalu i Cabernet Moravia a některých dalších. Na místo nich chceme přistoupit k vyššímu zastoupení pěstování PIWI, a to především bílých odrůd,“ vysvětluje Dušan Florian, vinohradník Vinařství Baloun.

Aktuálně se PIWI odrůdy rozprostírají přibližně na 890 ha, což je asi 5 % celkové osázené plochy. Za posledních 10 let se plocha vinic osázených PIWI odrůdami v Česku zpětinasobila.

Text a foto: Dagmar Sedláčková

PIWI odrůdy

Název pochází z německého „pilzwiderstandsfähige Rebsorten“ – zkratka pro označení skupiny odrůd révy vinné odolných proti houbovým chorobám. Synonymem pro tyto odrůdy je také interspecifická, rezistentní či hybridní odrůda. Odrůdy jsou vhodné pro výrobu kvalitních hroznů a vín v podmínkách biologického vinohradnictví a biovín. Mezi odrůdy se řadí například Cerason, Erilon, Hibernál, Johanniter, Laurot, Malverina, Rubinet, Solaris, Souvignier gris a jiné.

Pěstování PIWI odrůd umožňuje:

- minimalizaci použití pesticidů. Případně na určitých stanovištích lze pěstovat odrůdu zcela bez použití pesticidů;
- vypěstovat kvalitní hrozny pro výrobu jakostních a jakostních vín s přívlastkem;
- produkci stolních hroznů, moštů a hroznových šťáv v bio kvalitě.

Vůně okurek a dozrálých rajčat. Farmáři na jihu Moravy začali sklízet první úrodu

Vůně čerstvých okurek a dozrálých rajčat se v těchto dnech nese ve sklenicích na jihu Moravy. Po nucené několikaměsíční pauze, kvůli vysokým cenám energií, začali farmáři z Čerstvě utrženo sklízet první úrodu zeleniny ze skleníků ve Velkých Němčicích na Břeclavsku a Mutěnicích na Hodonínsku. První zelenina dozrála kvůli úsporám bez umělého přisvětlování a už míří na pulty obchodů.

Pracovníci firmy teď budou s nožiky v ruce sklízet úrodu každý druhý den. V bedýnkách ve Velkých Němčicích skončí každá salátová okurka správné velikosti a váhy mezi 300–400 g. „Bez umělého přisvětlování trval proces dozrávání o několik týdnů déle. Tyto rostliny jsme sázeli na konci 6. týdne letošního roku, okurky dozrály výhradně za pomoci slunečního svitu,“ ukazuje na první úrodu Martin Vetter, agronom společnosti ve Velkých Němčicích.

Teplota uvnitř přesahuje 22 °C a mezi sběrači v letním oblečení se pohybují další pracovníci. Ti pro změnu vyvazují okurkové liány na provázky přichycené ke konstrukci. Pohybují se přitom na plošinách i v několikametrové výšce. „Další odstraňují nechtěné výrůstky, případně květy tak, aby rostlinu neoslabovaly a vyživovala jen určitý počet plodů,“ popisuje Vetter.

Všude panuje přísná hygiena, mezi rostliny nikoho nepustí dezinfekční rám u vstupu.

„Důvodem je ochrana rostlin před viry a bakteriemi, které by se sem mohly dostat zvenčí. Zásadně nepoužíváme žádné chemické přípravky, ale výhradně biologické. Například proti molici, mšicím a podobně,“ podotýká agronom.

Živiny pro rostliny, které farmáři pěstují hydroponicky, hlídá elektronický systém. Hodnoty zobrazuje na monitorech počítače v kanceláři. Stejně jako teplotu a vlhkost ve skleníku.

Podobná situace panuje i v Mutěnicích na Hodonínsku, kde pracovníci kladou do bedýnek pro změnu dozrálá rajčata. I tady po několikaměsíční pauze. K ní přinutila farmáře, sdružující se pod jednu značku, vysoká cena energií koncem roku.

Během jednoho dne sklízně posbírají zaměstnanci a brigádníci kolem 100 kg rajčat a na 25 tis. ks okurek. „Letos máme v plánu dodat na trh 8 mil. ks okurek a přes 3,5t rajčat, cherry i keříčkových odrůd. Novinkou jsou

letos také papriky a sklízet budeme tradičně i borůvky, jahody a maliny,“ počítá Jan Krumpholc, provozní ředitel Čerstvě utrženo.

Zda zapnou farmáři opět rostlinám umělé přisvětlení, zatím není jasné. „Rádi bychom, ceny energií se v současné době jeví optimisticky, uvidíme, jak se budou vyvíjet dál,“ vyčkává Krumpholc.

Text a foto: Dagmar Sedláčková

52. ročník Děčínské kotvy – Mistrovství floristů České republiky

Ve dnech 17.–18. 5. 2023 se uskuteční v malebných prostorách areálu zámku Děčín 52. ročník soutěže Mistrovství floristů České republiky Děčínská kotva. Děčínská škola ji pořádá společně se Svazem květinářů a floristů ČR, díky kterému mají vítězové možnost postoupit do mezinárodních soutěží, jako je Eurofleurs nebo Europa Cup. Dalším významným partnerem je Český zahrádkářský svaz. Soutěž probíhá za podpory Ministerstva zemědělství ČR, Ústeckého kraje a statutárního města Děčín.

Soutěž je opět vyhlášena v kategorii Senior, Junior a Žák. Ani letos nebude chybět oblíbená kategorie Hobby, která bude probíhat v online prostoru a bude určena všem příznivcům floristiky, kteří třeba ještě nenašli odvahu soutěžit přímo, ale chtějí se prezentovat touto formou. A kdo ví, v dalších letech získají větší sebedůvěru a přivítáme je přímo v řadách klasické soutěže.

Letošní téma soutěže nese název „Hvězdné nebe“ s podtitulem „Na nebi máme spousty hvězd, ke kterým vzhlížíme a snad nás i ochraňují“ a je směřováno na dámy, které již nejsou mezi námi, ale svým životem zanechaly hlubokou inspirativní stopu v české společnosti. Organizačně i věkově nejmladší kategorií je kategorie Žák. Soutěžící, kteří prošli nominačními koly v rámci Českého

zahrádkářského svazu, předvedou své dovednosti ve dvou disciplínách – kytice a květinový koš. V kategorii Junior změří své síly studenti středních škol. Na ně čekají čtyři disciplíny. Stejně jako na profesionály v kategorii Senior.

První disciplína je věnována političce světového formátu. Soutěžící vytvoří diplomatickou kytici pro Madeleine Albrightovou. Druhá disciplína je tajná. Zadaní objeví soutěžící až na místě. Disciplína je věnována paní Bohumile Joštové, majitelce firmy Florasis, spol. s r.o., která už také bohužel není mezi námi a která se zásadním způsobem zasloužila o rozvoj floristického řemesla u nás.

Třetí disciplína je věnována světoznámé české operní pěvkyni, Emě Destinové, pro kterou soutěžící vytvoří květinový koš, a to tak, aby

výsledné dílo odráželo věhlas umělkyně a zároveň reflektovalo historickou podobu floristiky počátku dvacátého století.

Čtvrtá a poslední disciplína zve na čaj s Medou Mládkovou. Pokud někdo nezná tuto významnou českou sběratelku umění a mecenášku, zakladatelku Nadace Jana a Medy Mládkových a Musea Kampa, bude mít možnost se o ní dozvědět trochu víc prostřednictvím funkční prostorové dekorace v exteriéru Zámku Děčín, které vytvoří soutěžící na téma stůl pro dva na čajový dýchánek.

Soutěžní práce budou hodnoceny hlavní porotou a technickou komisí, složenou z českých a slovenských odborníků. Komise hodnotí soutěžní práce z floristického hlediska podle mezinárodního stobodového systému zavedeného organizací FLORINT, nepochybně přítom, zda soutěžící dodrželi stanovená kritéria, např. předepsané rozměry apod. Technická komise pak kontroluje dodržování předepsaných pravidel a uděluje trestné body v případě porušení propozic. To v praxi znamená, že technická komise určí, do jaké míry byl konečný výsledek daným nesplněním ovlivněn. Tento faktor je udán v procentech. Výsledná procentuální hodnota bude odečtena od celkového hodnocení disciplíny.

V letošním roce si poprvé může titul Mistr České republiky ve floristice odvézt i zahraniční soutěžící. Titul se uděluje ve třech kategoriích. Jak už bylo v začátku textu řečeno, má soutěž již třetím rokem také čtvrtou kategorii, kterou odstartovala epidemie covid a mnohé ze soutěží se musely přenést do online prostoru. I když jsme se ke klasické verzi vrátili, toto klání mezi hobby účastníky zůstalo, probíhá online na Facebooku a může se jí zúčastnit doslova každý. Letošním tématem je darovací kytice pro Hanu Zagorovou.

Druhý soutěžní den, 18. května v 14:00 hodin proběhne v nádherném prostředí jednoho sálu děčínského zámku floristické vystoupení předního slovenského floristy, Ing. Michala Hauta.

Celé mistrovství vyvrcholí slavnostním galavečelem, na kterém tradičně probíhá vyhlášení výsledků včetně předání cen a které je také vždy místem setkání všech soutěžících, organizátorů, podporovatelů a příznivců květin. Program bude zpestřen pěveckým vystoupením Pavla Hrušky a floristickým vystoupením přední české floristky Jarmily Pejpalové a předního slovenského floristy, Ing. Michala Hauta. Vytvořené soutěžní práce, které jistě stojí za zhlédnutí, mohou návštěvníci vidět v prostorách zámku Děčín do neděle 21. 5. 2023.

Ing. Bc. Marcela Nachlingerová
 Svaz květinářů a floristů ČR
 Foto www.floristikaweb.cz

Společnost Lukon Glads je úspěšně zaměřena nejen na šlechtění mečíků

O zahradnictví jsem se zajímal již od dětství. Můj tatínek začal pěstovat gladioly na začátku 60. let. Od roku 1967 jsme spolu začali navštěvovat výstavy gladiol. V počátcích svého podnikání jsem pěstoval sadbu zeleniny a jahod. Až postupem času jsem se začal zajímat o pěstování mečíků pro obchod. Od svých starších kamarádů, známých a kolegů zahradníků jsem sbíral zkušenosti o tom, jak se mečíky šlechtí.

**SVAZ KVĚTINÁŘŮ
A FLORISTŮ ČR
PŘEDSTAVUJE**

Jak jsme tehdy začínali

V době socialismu bylo největší překážkou získat nové odrůdy z USA, které

by nám pomohly vylepšovat náš stávající sortiment. Toto stěžovalo i nedostatek dolarů potřebných pro nákup. Vždy jsme si ale cestu našli. Na konci 80. let jsem si začal dopisovat s pány Squiresem, Al Gruberem, Allemenem a Peetersem z Kanady. Posílali jsme si na výměnu nové sorty nebo semenáče gladiol. V roce 1996 jsem se pak stal členem NAGC (North American Gladiolus Council).

Pěstování gladiol jsem se začal intenzivně věnovat již v roce 1982 v době, kdy jsem pracoval jako mistr v podniku IPS (Inženýrské a průmyslové stavby; nyní se podnik nazývá SKANSKA), kde se opravovaly stroje pro stavbu silnic a dálnic. Po roce 1989, kdy byla u nás Sametová revoluce a s ní spojený zánik komunistického režimu a zavedení demokracie v zemi, jsem podal výpověď a začal jsem se naplno věnovat podnikání v zahradničení.

V 90. letech minulého století bylo velmi moderní vystupovat pod názvem firmy, a proto jsme s mým kamarádem a kolegou vymysleli název, který jsme používali od roku 1988 na výstavách mečíků. Význam názvu firmy LUKON GLADS tak je zkratka dvou jmen: LUK – Lukeščík Jiří, KON – Koníček Jaroslav; GLADS – mečíky. Bohužel Jiří Lukeščík zemřel v roce 2008.

Počátky šlechtění mečíků

V začátcích mi pomáhala celá rodina. Jsem velmi rád, že mi moje maminka darovala pozemek, na kterých hospodaříme dodnes. Můj tchán a tchyně mě rovněž plně podporovali a pomáhali, a to hlavně v začátcích. Má manželka je mou celoživotní oporou. Bez její podpory, pomoci a trpělivosti bychom jistě nebyli tam, kde v současné chvíli jsme. Jak se říká v dobrém i zlém.

Největší pýchou mé šlechtitelské práce je pro mě odrůda „Pink Elegance“, která se po dlouhou dobu držela v TOP 10 nejlepších mečíků v USA. Jako další významný úspěch vnímám vyšlechtěnou odrůdu „Montezuma“, která se hojně uplatnila při křížení ve východní Evropě. Jeden mečík jsem pojmenoval i po své dceři, tato odrůda je „pixiola“ a jmenuje se „Malá Šárka“. Získala řadu ocenění, a to i v Německu v roce 2005.

Moje první kroky při šlechtění gladiol začaly již v roce 1984. Z tohoto křížení v tomtéž roce jsem vyseletoval moji první sortu, která byla předvedena i v USA, její název byl „Lázeňský Kavalír“.

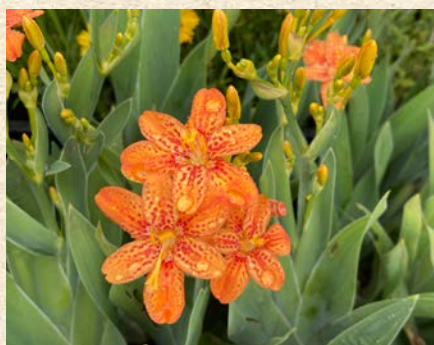
V dalších letech přibývaly nové sorty, některé byly velice úspěšné, např. „Andromeda, Antalya, Anubis, Asterix, Astroman, Baby Girl, Blue Effect, Caballero, Calimero, Cool Breeze, Curling Atoll, Day's End, Delissa, Generál Patton, El Diablo, Eligor, Emerald Spring, Fantaghiro, Filaki, Godzilla, Hevan's Gate, Chumbawamba, Jurášek, Kurnás, Lady Jane, Limpopo, Malá Šárka, Marion Lee, Martin Barsechian, Montezuma, Mountain Meadow, Nadzirah, Nebeská Brána, Pictor, Pink Cloudlet, Pink Elegance, Purple Star li., Siraël, Spring Thaw, Vamberská Krajka, White Song, Yonan-Marú, Zana“. Nyní pracuji na krispovaných květech (s trásnými okrají), jako mají např. tulipány.

Jsmo rodinný podnik

V našem rodinném zahradnictví pracuje celá rodina: já, moje manželka a obě naše děti. Syn Jakub nám pomáhal, když jsme začínali s podnikáním, prodával rostliny a cibuloviny na výstavách, pracoval na zahradě, ale nakonec své uplatnění našel ve světě počítačů. Vytvořil a stále nám udržuje internetový obchod naší společnosti.

Naše dcera Šárka úspěšně dokončila studium na České zemědělské univerzitě v Praze, obor Produkční zahradnictví. Její absolventské práce byly na téma: „Zhodnocení současného stavu mečíků v České republice“ a „Odolnost odrůd mečíků k fuzariózám“.

V roce 2017 jsme všichni čtyři založili společnost LUKON GLADS s.r.o. Věřím, že obě naše děti s rodinami budou dále rozvíjet a pokračovat v tradici rodinného podniku. Tuto práci děláme hlavně srdcem a stále nás baví. Každým

rokem se snažíme náš sortiment cibulovin a trvalek obohacovat novými druhy tak, aby si u nás každý našel to své. Dlouhodobě udržujeme styky s pěstiteli z celého světa a zároveň i navštěvujeme mezinárodní výstavy.

Jaroslav Koníček
www.lukon-glads.cz

Zábavní areály a farmy: místa, kde zapomenete na starosti a vaše děti na počítač

Nesedte za pecí a vydejte se prozkoumat zajímavá místa, kde zapomenete na všední starosti a vaše děti na existenci počítačových her a mobilů. Počítejte každopádně s tím, že na většině míst strávíte celý den a čas vám uteče tak rychle, že tomu sami nebudete věřit.

Farmapark Soběhrdy – jedinečný zážitek pro milovníky zvířat

Farmapark je zcela nové unikátní místo pro volný čas rodin s dětmi, který nabízí originální zábavu pro všechny generace a nadchne milovníky zvířat. Tvořit, poznávat, hrát si nebo ochutnávat budou na různých úrovních obtíží malé děti i dospělí. A hlavně zde poznáte, jak se žilo dřív v naprostém souladu s přírodou. Farmapark Soběhrdy leží necelých 30 km od Prahy.

Tankodrom Milovice – centrum adrenalinové zábavy

Tankodrom Milovice se nachází u Prahy v blízkosti silnice R10. Jde o 42 ha offroadových tratí s perfektním zázemím. Hledáte-li akční zábavu, adrenalin a vzrušení, pak zde zažijete neopakovatelné dobrodružství při jízdě tankem, obrněným vozidlem BVP, vozidlem Hummer H1, ale i Tatra 813 či jízdou na výkonné čtyřkolce. Zahrát si můžete paintball a airsoft. K dispozici je také laserová i broková střelnice.

Fajnpark Chlumeck nad Cidlinou

Fajnpark spojuje největší trampolínové centrum v Česku – Hopsádkov, písečná hřiště na plážový tenis a volejbal, vodní a vzduchová děla, Mini cars, hřiště pro nejmenší – Mini-město, vybavené mlžítkem pro horké počasí, Dinoprales plný pohyblivých se a řvoucích prehistorických ještěřů, procházku Zvířátkovem a Kozovem, při které je možno procházet se výběhem s kozami, lamami, ovci, oslíky i klokany a v neposlední řadě Bosov – stezku bosou nohou a relaxační zónu.

Mirakulum – výprava do země zábavy i poznání

Zemi plnou her, zábavy, stromů, zvířat a dětské fantazie najdete v Milovicích nad Labem. Pohádková země zábavy a poznání myslí na děti od nejtělejšího věku do 15 let. Pro ně i rodiče jsou připraveny aktivní i odpočinkové zóny. Kouzelný hrad s podzemními chodbami, obří pískoviště nebo přírodní bludiště. Mirakulum s radostí splní jakékoliv přání a nabízí o víkendech a prázdninách pestrý a různorodý živý program v kamenném amfiteátru.

Zážitekový park Zeměráj

Přírodní park v Kovářově v jižních Čechách plný zážitků pro děti i dospělé u Orlické přehrady. Více než 100 různých her, hlavolamů a dobrodružných úkolů na ploše 9 ha je vytvořeno tak, aby se do hry a řešení mohla zapojit celá rodina. Připravena je přírodní krytá herna, archeologické naleziště, bludiště a hřiště, orientační hry, temné Skladiště, fotbalgolf, lukostřelnice nebo dobrodružné hledání tajemných symbolů.

Heroland – Země her

Heroland v Březové na Kutnohorsku je největší dětský herní park v ČR, najdete v něm spoustu dětských herních sestav. O víkendech je k dispozici občerstvení, ve kterém je možné i opékání špekáčků. Během sezóny (od dubna do října) je pro vás připraveno několik doprovodných akcí, dílniček a zážitků. Parkoviště, které je zdarma po celý rok.

Sportovně-rekreační areál Vrchbělá

Multifunkční areál u Bělé pod Bezdězem je vybudován na místě bývalého vojenského

prostoru Ralsko. Sportovní vyžití nabízí 7 km in-line a cyklodráha, lanové centrum, rozhledna nebo naučná stezka, malé návštěvníky potěší dětská zoo. Z areálu je výhled přímo na hrad Bezděz a nedaleko areálu se nachází také Máchovo jezero.

Dětské hřiště na letišti Točná

Od června 2015 neslouží letiště Točná pouze letadlům, ale také dětem, které se zde mohou vydávat na mnoha atrakcích. A rodiče si mohou odpočinout na lavičkách. Dětské hřiště o rozloze 12 tisíc m² se v současnosti řadí mezi největší hřiště na Praze 12. Součástí je parkoviště pro veřejnost, které je dostupné z obce Cholupice po silnici. Dětské hřiště sousedí s letištěm Točná, tudíž děti krásně vidí na přistávací dráhu.

Lesnický park Křivoklátsko

Křivoklátsko je prvním lesnickým parkem na území České republiky. Byl vyhlášen 13. května 2010 a v tomto pojetí je zřejmě i první v Evropě. Jedná se o zvláštní druh přírodní chráněné oblasti. Současně zůstává otevřený

široké veřejnosti pro všechny k lesu a přírodě šetrné aktivity i při zachování produkčních schopností křivoklátských lesů.

Kozí farma – Dvůr Ratibořice

Kozí farma Dvůr Ratibořice na Vysočině se specializuje na produkci kozích bioproduktů. Široká škála kozích výrobků od jogurtů až po sýry je vyráběna v mlékárně, která je součástí farmy. V současné době je na farmě chováno cca 225 ks koz plemene koza bílá krátkosrstá. Navštívit ji můžete vždy v sobotu od 14.00 do 18.00, kdy je farma přístupná veřejnosti.

Dagmar Sedláčková
Zdroj: Kudy z nudy

Rarita lákala. Rozkvetlé mandloňové sady v Hustopečích navštívily tisíce lidí

Rozkvetly mezi prvními. Křehké narůžovělé květy na vrásčitých kmenech stromů mandloní. Do mandloňových sadů u Hustopečí na Břeclavsku mířily koncem března desítky tisíc návštěvníků. Historie unikátních sadů sahá až do poválečných let minulého století.

Původně sloužily stromy pro pěstování mandlí do cukrovinek, jež vyráběly čokoládovny Zora Olomouc. Rozsáhlé výsadby v Hustopečích začaly po roce 1949 a v době největšího rozmachu čítaly sady přes 50 tis. stromů. Dnes láká turisty necelá tisícovka zbylých stromů, rozkládajících se na ploše kolem 4 ha.

Hustopečtí využili středozemní raritu k rozvoji turistického ruchu. Na Slavnosti mandloní sem každoročně zavítá na 30 tis. návštěvníků. Letos se uskutečnily od 24. do 26. března, v době, kdy stromy byly v plném květu.

Hlavní program čekal na návštěvníky v sobotu, kdy na Dukelském náměstí vyrostla gastrozóna s mandlovým jarmarkem. Na pódiu vystoupily místní děti ze škol, nechyběla kuchařská show, soutěž jedlíků či koncerty. Mandlové speciality nabízely i místní restaurace.

Text a foto: Dagmar Sedláčková

Moravská Amazonie: na soutoku Dyje a Moravy má vzniknout nová chráněná oblast

Na soutoku řeky Dyje s Moravou na Břeclavsku by měla vzniknout chráněná krajinná oblast. Ministerstvo životního prostředí našlo shodu se starosty i Jihomoravským krajem. Vyhlášení CHKO má předcházet zřízení národního parku v oblasti, jež se nyní neoficiálně nazývá Moravská Amazonie. Právě záměr zřízení národního parku vyvolával v minulosti neshody.

Oblast Soutoku je pro své přírodní i kulturní hodnoty v celoevropském měřítku jedinečným a mimořádně cenným územím. Jde o největší komplex lužních lesů ve střední Evropě. Nyní by se měl dočkat celoplošné ochrany a stát se chráněnou krajinnou oblastí. Na jednání ve Valticích se na tom shodlo Ministerstvo životního prostředí, Jihomoravský kraj a zástupci místních obcí.

„Za více než 3 desítky let se nenašla politická síla, která by tento moravský přírodní unikát, pro svůj jedinečný charakter laicky přirovnávaný k Amazonii, ochránila celistvě. V aktualizovaném vládním programovém prohlášení jsme se zavázali, že rozšíříme plochu zvláště chráněných území a připravíme podklady k vyhlášení Národního parku Soutok. Právě proto Ministerstvo životního prostředí podniklo během minulého roku řadu kroků s cílem prověřit, jaká forma velkoplošné ochrany by byla pro toto území nejvhodnější. Po expertním posouzení, diskusích s místními starosty

a zástupci Jihomoravského kraje se přikláníme k tomu, aby zde byla vyhlášena chráněná krajinná oblast, ve které se odpovídajícím hospodařením udržuje kulturní les, což prospívá vzácným druhům na něj vázaným,“ uvedl náměstek ministra životního prostředí Petr Hladík s tím, že ministerstvo pověřilo Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR, aby tento záměr v regionu během tohoto půlroku předjedнала.

Oblast soutoku Moravy a Dyje je součástí celoevropské sítě chráněných území Natura 2000 – byly tu vyhlášeny dvě evropsky významné lokality Soutok-Podluží a Niva Dyje a ptačí oblast Soutok-Tvrdonicko, zdejší mokřady jsou chráněny Ramsarskou úmluvou. Evropské a mezinárodní uznání přírodní jedinečnosti území ale nestačí. Praktická ochrana přírody se zajišťuje národní legislativou. Ta, která by oblast zastřešila celoplošně, zatím chybí. Zlomkovitou ochranu přírody tu zajišťují maloplošná zvláště chráněná území, zabírající jen 2 % rozlohy Soutoku.

Starobylé duby v meandrech

Ve starobylé krajině Soutoku hraje zásadní roli voda, síť slepých říčních ramen, meandrů, mokřadů, tůní, vlhkých luk, lužních lesů. Soutok známý starobylými solitérními duby je územím s mimořádnou biodiverzitou, jedinou nebo často poslední lokalitou mnoha a mnoha desítek organismů. Žije zde mnoho vzácných a ohrožených druhů, jako je roháč obecný nebo orel královský.

„Chráněná krajinná oblast Soutok bude prvním krokem k tomu, aby se z tohoto jedinečného území mohl jednou stát i národní park. Nyní je ale podstatné se shodnout a nezaseknout se na debatě, zda vznikne chráněná krajinná oblast, nebo národní park. Hlavní je území poskytnout celoplošnou ochranu,“ doplnil náměstek Hladík, který se sešel se starostou města Břeclav Svatoplukem Pěčkem a starostou města Lanžhot Ladislavem Strakou. Jednání se účastnil také hejtman Jihomoravského kraje Jan Grolich a náměstek hejtmána pro oblast životního prostředí Lukáš Dubec.

„Příroda nepočká. Než se roky dohadovat o národním parku, je lepší cestou CHKO, která je přijatelná pro všechny. Tahle významná lokalita potřebuje konečně celoplošnou ochranu. Jsem rád, že k tomu ministerstvo takhle přistoupilo a posuneme se dál,“ řekl jihomoravský hejtman Jan Grolich.

„Byl jsem u mnoha jednání s místními, proto vím, jak protichůdné zájmy se v oblasti Moravské Amazonie potkávají. V minulosti zde byly vyhlášeny snad všechny možné kategorie mezinárodní ochrany. Ale z české strany nejvyšší statut ochrany chybí. Proto ustanovení CHKO beru jako zdravý kompromis, kterým splácíme dluh jihomoravské přírodě,“ doplnil Lukáš Dubec, náměstek hejtmána pro oblast životního prostředí.

Dagmar Sedláčková

Regionální potravina vstupuje do 14. ročníku

Regionální potravina, která představuje druhou nejznámější značku kvality a původu potravin, zahajuje další ročník. Přitom ten předcházející znamenal rekord v nejvyšším počtu přihlášených výrobků, kterých bylo více než 1 700. Vysoký byl i počet přihlášených výrobců, který dosáhl více než 430. Administraci programu a marketingových aktivit zabezpečuje Státní zemědělský intervenční fond (Fond). 14. ročník soutěže o značku Regionální potraviny bude zahájen v dubnu. Hodnotitelské komise budou vybírat ty nejlepší potraviny napříč Českou republikou do konce června.

„Potvrzuje se, že Regionální potravina je značkou kvality, která si našla své místo jak

mezi producenty, kteří usilují o její získání, tak i mezi spotřebiteli, kteří ji při svém nákupu

vyhledávají,” uvedla Eva Žákovská, vedoucí Oddělení marketingu značek kvality Fondu. Za 13 ročníků soutěže o značku Regionální potravina přihlásili producenti více než 17 tisíc výrobků a z toho 1 357 výrobků získalo právo používat označení Regionální potravina na 4 roky. K počátku letošního roku tak mohou spotřebitelé nakoupit 424 výrobků s označením Regionální potravina, které pocházejí od 323 producentů.

V případě, že se řadíte mezi výrobce potravin s podnikem do 250 zaměstnanců a váš produkt je vyroben z lokálních surovin, tak neváhejte a přihlaste se do soutěže Regionální potravina! Jen ti nejlepší z nejlepších se mohou pyšnit označením Regionální potravina! Bližší informace včetně termínů uzavření příjmu přihlášek v jednotlivých krajích, najdete na webových stránkách regionalnipotravina.cz v sekci pro výrobce.

www.regionalnipotravina.cz

POJĎTE DO TOHO TAKY!

A PŘIHLASTE

**SE DO SOUTĚŽE
REGIONÁLNÍ POTRAVINA**

regionalnipotravina.cz

Oživlá legenda. Vrbovečtí vinaři vynesli do vinohradu Hroznového kozla

Zatímco v sousedním Rakousku uctívají Sklepní kočku, vinaři na jihomoravské straně státní hranice velebí Hroznovou kozu. Z legendy vznikla tradice a největší pozornost místních i turistů dostává rohaté stvoření na jaře. Má ochránit úrodu ve vinicích.

Symbolické vynášení Hroznového kozla ze sklepa do vinohradu se letos uskutečnilo v sobotu 1. dubna na apríla v obci Vrbovec na Znojemsku. Pravidelně ji tam pořádá Cech vinařů Vrbovec společně s členy Spolku přátel Hroznové kozy a obcí. Součástí je ochutnávka

vín tamních vinařů a odemykání vinařské naučné stezky, jež nese název právě Hroznové kozy.

Legendu staré kozí tradice vypátral před lety učitel a znojemský písmák Jiří Svoboda, když před víc než 20 lety pátral v kronikách.

Nadšenci pak na základě písemně doložených podkladů tradici obnovili.

Desítky místních i návštěvníků si při akci s replikou vyzdobeného kozla projdou 5 km dlouhou trasu, vedoucí vinicemi i sklepní uličkou, za zpěvu mužáckého sboru. Na trase nechybí zastavení s ochutnávkami vín. Košť vín nechybí ani na startu na návsi u kostela.

Dagmar Sedláčková

Foto: Spolek přátel Hroznové kozy

Unikátní nález. Archeologové objevili u Drnholce tábor Římanů

Výjimečný objev sahající až dva tisíce let zpátky se podařil v těchto dnech archeologům v poli u Drnholce na Břeclavsku. Pomocí dronu a speciálního stroje s geofyzikálním měřením tam odhalili rozsáhlý římský tábor, rozkládající se na ploše zhruba 8 ha. Svého času v něm mohlo současně pobývat i patnáct set římských vojáků.

K objevu přispěli i tamní obyvatelé, kteří archeologům hlásili četné drobné nálezy. „Nejdříve jsme se domnívali, že tudy mohli Římané jen procházet a předměty zde poztráceli. Četné nálezy nás ale nenechali v klidu. Snímkování z dronu a výsledky z pozemního geofyzikálního měření však ukázaly zřetelné tvary linií římských příkopů a podařilo se nám identifikovat i tři strany římského tábora,

včetně jedné brány. Čtvrtou stranu opevnění pohltila voda Novomlýnských nádrží,” přiblížil Balázs Komoróczy, ředitel Archeologického ústavu v Brně, jenž se pobytem Římanů na jižní Moravě dlouhodobě věnuje.

Naleziště bylo pro samotné archeology velkým překvapením, nachází asi 5,5 km daleko od proslulého vojenského tábora Římanů

na vrchu u Pasohlávek, blízko zatopené obce Mušov. „Tvary zasypaných objektů naznačují, že se jednalo o pevnost, jež zabezpečovala právě tábor na Mušově. Rozkládá se na ploše zhruba 8 ha a pobývat v ní mohla posádka čítající na 1 500 vojáků,” předpokládal Komoróczy.

Najít u nás takový tábor je podle archeologů velká vzácnost, v republice se jich

nachází zhruba jen 13. „Každý takový objev nás významně posouvá v poznání historie. Krátkodobých táborů Římské armády je na našem území velmi málo, ten u Drnholce

je zaručeně nejnovějším objevem,“ dodal Marek Vlach, vedoucí střediska pro výzkum doby římské a stěhování národů z brněnského ústavu.

Vedle speciální techniky a dronu přispělo k odhalení římského opevnění i zkušené oko odborníků, když v značně podmačeném poli rozlišili obrysy staveb a obranných příkopů. Pomohla jim k tomu jiná struktura vegetace, ta se totiž na různém podloží liší vzrůstem či sytostí barvy.

Prokopat se přímo k základům by chtěli archeologové ještě letos, alespoň k některým částem. „Tak rozsáhlý útvar nelze ani vykopat celý, ale chtěli bychom ověřit a prozkoumat místo, kde stávala brána. Vše ale záleží na dohodě s vlastníkem pozemků,“ nastínil další plány Balázs Komoróczy.

Nový objev Drnholečtí vítají. „Je to pro nás novinka a rádi bychom se o tom dozvěděli víc. Nyní bude záležet na dohodě archeologů a soukromého vlastníka, na jehož pozemku se tábor zřejmě nachází. Pro obec je to každopádně zajímavé a v budoucnu by ji to mohlo i turisticky zatraktivnit,“ zvažovala Michaela Čápková, místostarostka městyse.

Dagmar Sedláčková
Foto: ARÚB

Mráz zničil meruňky. Sadaři na jižní Moravě hlásí i sto procent poškození

Rozsáhlé následky na úrodu meruněk budou mít podle sadařů mrazivé teploty pod nulou, které panovaly koncem března po celé jižní Moravě. Nejnižší teplotu naměřili meteorologové ve Strážnici na Hodonínsku, kde rtuť teploměru klesla k $-7\text{ }^{\circ}\text{C}$. Na Znojemsku a ve vyhlášené meruňkové oblasti kolem Velkých Pavlovic na Břeclavsku se držely celou noc a ještě v ranních hodinách na $-6\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Podle prvních zjištění pěstitelů byla zničena téměř kompletní úroda. „ $-6\text{ }^{\circ}\text{C}$ bylo ještě ráno v 7 hodin. Škody předpokládáme zejména na nižších polohách sadů. Přesnější rozsah škod uvidíme až za pár dnů, jakmile se příroda vzbudí,“ kontroloval květy meruněk ráno po nočních mrazích ve Velkých Pavlovicích pěstitel Jan Krejčířík.

Později odpoledne už byl méně optimistický. „Některé porosty jsou zničeny kompletně, jiné z 90 %. Je to podle lokalit, teprve uvidíme, jestli se výše položené sady z mrazu alespoň částečně vzpamatují. Je ale před námi ještě další mráz, který hlásí v předpovědích meteorologové, nevidím to moc optimisticky,“ poukázal Krejčířík.

Velké škody sčítají i pěstitelé na Znojemsku. „Rozkvetlé meruňky poškodil už mráz před zhruba 10 dny, teď trval celou noc. V Popicích u Znojma jsme naměřili už v 9 hodin večer

$-4\text{ }^{\circ}\text{C}$, kolem půlnoci klesly k $-6\text{ }^{\circ}\text{C}$ a trvaly do rána. Bezpochyby bude meruňk nedostatek. Navíc předpovědi hlásí ještě teploty pod nulou v příštím týdnu,“ krčil rameny pěstitel Marek Venuta.

Místo bílých květů viděl ráno při projížďce krajinou už jen hnědé okvětní lístky. „Předpokládám, že škoda může být 90, místy i 100 %. Poškozené budou i broskvoně či nektarinky,“ odhadoval Venuta.

Vlna studeného počasí přišla do Česka a na jižní Moravu během posledního březnového týdne, provázel ji silný vítr a sníh. V noci se pak vyjasnilo a udeřily silné mrazy, které trvaly celou noc. V Brně bylo kolem $-5\text{ }^{\circ}\text{C}$. V týdenní předpovědi pak upozorňovali meteorologové na další mrazy. Přijít měly během prvního dubnového týdne. „Nejnižší noční teploty by mohly klesnout až k $-5\text{ }^{\circ}\text{C}$,“ informoval meteorolog Pavel Borovička.

Letošní jarní mráz je další rána pro jihomoravské sadaře. V poslední době totiž čelí vysokým nákladům na pěstování a skladování ovoce a na mnoha místech z toho důvodu likvidují velké plochy sadů.

Text a foto: Dagmar Sedláčková

FOTOREPORTÁŽ:

Naučná stezka Les Hlásek

Ačkoli je častým zvykem lidí z měst vyrážet do přírody desítky či stovky kilometrů od svého bydliště, množství zajímavých lokalit mohou nalézt doslova za svými humny. Například Naučnou stezku Les Hlásek u Nebušic, na samém okraji Prahy.

Trasa Naučné stezky začíná u kostela v Nebušicích

Po cestě mohou návštěvníci poznávat různé lesní byliny

Stezka obsahuje 12 informačních tabulí o místní fauně i flóře

Téměř pořád je možné pozorovat letadla před přistáním na Ruzyni...

... nebo zemědělce při polních pracích

Lokalita se nachází na severní straně Nebušického potoka
Redakce Agrobaze

Nový bič na poľnohospodárov

Ďalšia byrokratická povinnosť štátu sťažuje poľnohospodárom ich podnikanie. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR sa totiž chystá sprísniť podmienky chovu zvierat. Konkrétne po novom bude požadovať, aby poľnohospodári výrazne skrátili dobu ohlasovania zmien v chovoch hospodárskych zvierat.

Samotná ohlasovacia povinnosť pri chove hospodárskych zvierat nie je pre slovenských poľnohospodárov žiadnou novinkou. Chovatelia musia štandardne nahlasovať akékoľvek zmeny, ktoré sa týkajú chovov hospodárskych zvierat. Centrálnemu registru hospodárskych zvierat musia oznamovať napríklad počet narodených alebo uhynutých zvierat, množstvo zvierat, s ktorými obchodujú alebo ich prevádzajú z domovskej farmy na iné miesto. Doteraz mali na nahlásenie zmien do centrálného registra čas jeden týždeň. Od prvého júla ministerstvo pôdohospodárstva navrhuje túto dobu skrátiť len na 24 hodín.

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora na jednej strane víta iniciatívu ministerstva, ktorou chce zlepšiť monitoring pohybu zvierat a živočíšnych produktov. Na

strane druhej si však myslíme, že 24-hodinová oznamovacia lehota je až príliš krátka na to, aby pri obrovskom množstve praktických a administratívnych povinností mal poľnohospodár reálnu šancu stihnúť zahlasovať akýkoľvek pohyb zvierat v rámci farmy a mimo nej už počas jedného dňa.

„Navrhovaná 24-hodinová lehota bude znamenať ešte väčšiu chybovosť a pokuty pre poľnohospodárov. Podľa nás pri novom režime nebudú mať ani špičkové chovy šancu dodržať takto prísne stanovené podmienky. Paradoxom navyše je, že aj samotná európska legislatíva umožňuje nahlasovať zmeny až do siedmich dní. Opäť teda chceme byť pápežskejší ako pápež? Ak chceme podporovať rozvoj živočíšnej výroby, tak navrhujeme, aby ministerstvo k skráteniu oznamovacej

povinnosti nepristúpilo,“ uviedol výkonný podpredseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Andrej Gajdoš.

Chov hospodárskych zvierat je veľmi náročným druhom poľnohospodárskej činnosti z hľadiska manažérstva a dostatku finančných zdrojov. Aj z tohto dôvodu stavy zvierat na Slovensku roky neustále klesajú. Nové administratívne povinnosti sú ďalšou bariérou, pre ktorú sa tento sektor stáva neatraktívnym. Avizované ciele Strategického plánu Spoločnej poľnohospodárskej politiky si pritom kladú za jednu z priorít posilnenie chovov hospodárskych zvierat, zvýšenie ich počtu a tým aj ponuky kvalitného a zdravého slovenského mäsa pre našich spotrebiteľov.

Jana Holéciová, hovorkyňa SPPK

Pálenie sa obávajú prežitia, dôvodom je zdražovanie

Od apríla rastie spotrebná daň z liehu – zvyšuje sa o 30 percent. Spotrebiteľia si tak za alkohol, s výnimkou piva a vína, priplátia. Obavy majú najmä pestovateľské pálenie, ktoré ceny pre drahšie energie a iné náklady dvíhali aj na začiatku vlaňajšej sezóny. V tej nadchádzajúcej predpokladajú ďalšie zdražovanie.

„Od 1. apríla nadobúda platnosť zvýšenie spotrebnej dane. Na jednom litri 50-percentného alkoholu to predstavuje 80 centov, čiže len o 80 centov na liter dvihneme ceny pre vyššiu spotrebnú daň,“ skonštatoval podpredseda Združenia pálení a liehovarov Tomáš Holota.

Zvýšenie dane schválili poslanci naprieč politickým spektrom. Návrh pochádzal z dielne poslanca Milana Vetráka z OĽANO. Ten v dôvodovej správe uvádza, že návrh predložil aj vzhľadom na to, že štátu vznikajú značné hospodárske škody v dôsledku nepredvídateľných okolností spôsobených pandemiou koronavírusu a vojnovým konfliktom na Ukrajine.

„Cieľom návrhu zákona je zabezpečiť dodatočné finančné zdroje na financovanie základných verejných funkcií štátu, ako je na

príklad vzdelávanie, či hmotné zabezpečenie zamestnancov verejného sektora,“ uvádza sa v dôvodovej správe.

Podľa prepočtov by už v tomto roku mali byť príjmy štátu zo spotrebnej dane z liehu vyššie o 45 miliónov eur oproti vlaňajšku. V nasledujúcich rokoch by sa mal príjem zvýšiť celkovo o 78 miliónov eur ročne.

Z pálení budú liehovary?

Pálenie sa tiež borí s vysokými nákladmi, najmä na energie. „Energetická náročnosť pálení je veľmi vysoká, predstavuje najvyššiu položku výdavkov. Niektoré pálenie sa snažia prejsť na obnoviteľné zdroje energie, ale je to len v začiatkoch a nie každá pálenica má takúto možnosť,“ skonštatoval Holota. Podľa neho viacero pálení zvažuje aj možnosť prechodu na status malého samostatného liehovaru, čo

zákon umožňuje od tohto roka. Malých liehovarov sa vyššia spotrebná daň netýka.

„Vzťahuje sa na nižšiu spotrebnú daň. Avšak je tam obmedzenie, že môžu vyrobiť len do 1000 litrov LA, teda stopercentného alkoholu. Zároveň po prechode na malý samostatný liehovar už nemôžu vykonávať činnosti pestovateľskej pálenie, čo je v istom zmysle diskriminačné obmedzenie – musia sa rozhodnúť, či budú fungovať ako pálenica, alebo ako liehovar a dodávať destiláty do obchodov. Oplatí sa to najmä menším páleniciam alebo takým, ktoré vznikli pri ovocných sadoch a ročne nemajú toľko zákazníkov,“ dodal Holota. Ku koncu minulého roka bolo na Slovensku registrovaných asi 250 pestovateľských pálení.

Ivana Kaliská, www.polnoinfo.sk

Virová mozaika fazolu

Častou chorobou pozorovanou na fazolu v ČR je virová mozaika, kterou nejčastěji vyvolávají dva navzájem příbuzné viry – virus obecné mozaiky fazolu a virus žluté mozaiky fazolu.

Již brzy po vzejití rostlin fazolu a rozvoji prvních pravých listů se na listech fazolu objevují výrazné žluté mozaikové skvrny, doprovázené deformacemi a kadeřením listů, viz přiložené fotografie. Příznaky na listech přetrvávají až do podzimu. Toto poškození listů fazolu vede ke snížení výnosu – lusků je menší počet a jsou menší ve srovnání se zdravými rostlinami. Dochází taktéž ke zpoždění dozrávání semen.

Jmenované viry se přenášejí semeny fazolu, v porostu je pak dále přenášejí mšice. Kromě infikovaných semen může virus přezimovat na infikovaných rostlinách jetele nebo vojtěšky, případně i na ozimých a vytrvalých plevelech, jako je ptačinec žabinec nebo pampelišky. Ze zemědělských plodin tyto viry napadají i další bobovité rostliny, jako jsou bob, čočka, hrách, lupina a víkev. Virus žluté mozaiky fazolu byl zaznamenán i na okrasných rostlinách.

Virus obecné mozaiky fazolu se v odborné literatuře označuje názvem bean common mosaic virus a zkratkou BCMV. Virus žluté mozaiky se označuje jako bean yellow mosaic

virus, zkratka BYMV. Oba viry patří do rodu potyvirus. Do tohoto rodu se řadí 192 druhů, jde o nejrozsáhlejší rod rostlinných virů. Členové rodu potyvirus se vyznačují pružnými vláknitými částicemi délky kolem 700 nanometrů, pozorovatelnými elektronovým mikroskopem. Částice jsou tvořeny bílkovinným obalem, který chrání virovou RNA. Dalším znakem rodu potyvirus je typická organizace genomu a fylogenetická příbuznost mezi jeho členy navzájem. Zástupci tohoto rodu se přenášejí na nové hostitele mšicemi, převážně z rodů *Macrosiphum* a *Myzus*.

V roce 2022 se na pokusném pozemku VÚRV Praha objevilo v porostu fazolu několik ohnisek rostlin s výraznou mozaikou. Provedli jsme imunoenzymatické testy ELISA na přítomnost běžných virů zeleniny, prokázala se přítomnost BCMV a BYMV. Následovala molekulární analýza. Z rostlin s příznaky jsme vyizolovali celkovou RNA a provedli testy RT-PCR (reverzní transkripce – polymerázová řetězová reakce). RT byla provedena s náhodnými hexamery. PCR byla provedena s univerzálními primery pro potyviry. Výsledkem reakce byl produkt délky 720 párů bazí, který jsme nechali osekvenovat. Získané sekvence potvrdily výsledky získané testy ELISA. V porostu se vyskytovaly rostliny fazolu napadené pouze BCMV, pouze BYMV a taktéž směsí obou virů. Analýzou příbuznosti získaných sekvencí jsme zjistili, že všechny výskyty BCMV i BYMV v porostu, jak ty, které se vyskytovaly na rostlinách samostatně, tak ve směsi, jsou v rámci druhu viru identické, pochází tedy vždy z jednoho zdroje. Zdrojem viru bylo u obou virů (BCMV i BYMV) infikované osivo.

Semenářské porosty nejen fazolu, ale i dalších druhů zeleniny by se měly kontrolovat na výskyt virů, zejména těch potenciálně přenosných semenem, aby se maximálně omezilo šíření těchto virů.

Ing. Petr Komínek, Ph.D., Ing. Jana Brožová, Ph.D., Ing. Marcela Komínková

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.
Tým ekologie, diagnostiky a genetických zdrojů zemědělsky významných virů, hub a fytoplazem

Autor fotografií: Ing. Petr Komínek, Ph.D.
Výzkum virů zeleniny je financován z institucionální podpory, č. r. MZE-R00423.

VÚRV
Výzkumný ústav
rostlinné výroby

Poznatky pro udržitelné zemědělství

Výzkum pesticidů byl impulsem pro změny hospodaření v CHKO Moravský kras

Pesticidy mohou představovat riziko zejména pro společenstva citlivá na znečištění. Pro jejich ochranu je potřeba mít k dispozici data z dlouhodobého a pravidelného monitoringu širokého spektra látek. Taková data nově poskytuje interaktivní mapa, která vznikla jako výsledek projektu řešeného vědci z Výzkumného ústavu rostlinné výroby a společnosti ALS Czech Republic, s.r.o.

Monitoringu pesticidů v chráněných krajinných oblastech byla donedávna věnována jen malá pozornost. Výzkum vodních zdrojů v CHKO Moravský kras, který probíhal v letech 2018–2021, však potvrdil významné průsaky pesticidů a hnojiv z intenzivně obhospodařovaných polí do krasového podzemí. Zjištění je zásadní, protože pesticidy mohou mít negativní vliv na různé druhy organismů. Místa jejich aplikace přitom mohou být i daleko za hranicemi CHKO.

V rámci společného projektu Výzkumného ústavu rostlinné výroby a ALS Czech Republic, který v CHKO Moravský kras probíhal v letech 2018–2021, byly každý měsíc monitorovány povrchové, podzemní a skapové vody na téměř 400 pesticidních látek, včetně jejich metabolitů. Ukázalo se, že v CHKO Moravský kras představují velké riziko pro kontaminaci krasového podzemí zejména průsaky pesticidních látek a hnojiv z intenzivně obhospodařovaných zemědělských pozemků na kraso-

vých plošinách. Tyto látky se erodí dostávají do závrtů a odtud pak přímo do podzemí.

„Je zjevné, že krasové prostředí potřebuje ochranu nejen pod povrchem, ale i na povrchu. Výsledky monitoringu pesticidů byly hlavním argumentem pro změnu zonace na intenzivně obhospodařovaných krasových plošinách. Nyní je I., tedy nejcennější zóna, vymezena nově i nad jeskyněmi a kolem závrtů. Po dohodě se zemědělci tady bylo zatravněno 114 ha orné půdy. Toto opatření se projevilo téměř okamžitě snížením koncentrace některých pesticidů a jejich metabolitů ve skapových vodách. Za ztížení zemědělského hospodaření dostávají hospodáři finanční náhradu,“ vysvětluje Marie Kotyzová z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, Správy CHKO Moravský kras.

Riziko může představovat zemědělská činnost nejen přímo v chráněném území, ale i v jeho okolí. „Do budoucna je potřeba se za-

mýšlet nad velikostí jednotlivých chráněných území, aby byla eliminována rizika kontaminace cizorodými látkami z oblastí za jejich hranicemi. Některá chráněná území jsou totiž dosti malá a představují v podstatě takové menší ostrůvky v krajinně intenzivně využívané člověkem,“ říká Tomáš Erban z Výzkumného ústavu rostlinné výroby.

Interaktivní mapa, která závěrem loňského roku v rámci projektu vznikla, zobrazuje přehled detekovaných pesticidních látek včetně jejich metabolitů vyskytujících se ve vodních zdrojích v CHKO Moravský kras i to, jakým způsobem se množství těchto pesticidů mění v závislosti na ročním období. Nálezy jednotlivých pesticidů nedosahují sice vysokých hodnot, riziko však představuje celková suma složená ze širokého spektra pesticidů a pomyslný koktejlový efekt.

Mapa je určena zejména odborným pracovníkům zaměřeným na hodnocení rizik pesticidů a dalším odborníkům z oblastí ochrany životního prostředí. Výhodou je i její dostupnost – k informacím o výskytu pesticidů a jejich metabolitů ve vodách může mít přístup široká veřejnost. Více informací je k dispozici na stránkách ústavu.

www.vurv.cz

Zkušební stanice Kluky slouží zemědělcům již 17 let

Toto pracoviště není třeba dlouho představovat. Je v dlouholetém kontaktu s řadou zemědělských podniků i chemických a firem zaměřených na výživu rostlin. Proč tomu tak je, dává vědět pohled do „špinavé šatny“ se „špinavým“ oblečením a obuví.

Ing. Milena Bernardová v laboratoři

Pracovníci stanice jsou stále na stanici i při výjezdech mimo v každodenním styku s „terénem“. Jejich znalosti a možnosti poradenství nejsou dány načítáním informací z obrazovky počítače, ale praktickou zkušeností s prognózou a signalizací v ochraně rostlin v terénu, tedy na polích. Zkušební stanice Kluky byla založena jako samostatná firma v roce 2006. Bylo proto pro mě potěšením, že si na rozhovor udělala čas Ing. Milena Bernardová, vedoucí stanice.

Hlavními činnostmi Zkušební stanice Kluky jsou prognóza a signalizace pro podniky a zkušebnictví pro firmy. Jaký je jejich procentuální podíl?

Hlavní podíl mají pokusy – asi 75 %, větší část, asi 2/3, v režimu GEP (pro registraci, postregistraci, vývoj) a 1/3 jsou pokusy pro ukázky, tj. demonstrační. Monitoring škodlivých činitelů tedy zabírá asi 25 % naší činnosti. V současnosti probíhá „generační výměna“, máme pouze 3 kmenové zaměstnance, ale dalších přibližně 25 lidí pro nás pracuje na dohodu. Jsou to zejména externí pracovníci monitoringu.

Kolik podnikům poskytujete tento servis?

Servis poskytujeme více než 150 zemědě-

ským subjektům. Naše monitorovací a signalizační služba samozřejmě bere v úvahu nejen skutečné výskyty patogenů, jejich kritická čísla výskytu, ale i vývojové fáze porostů, počasí, odrůdy, předplodiny a způsob zpracování půdy. Jedná se tedy o principy integrované ochrany rostlin s využitím všech konkrétních podkladů.

Kolik škodlivých činitelů sledujete ročně?

Každý rok je i z hlediska průběhu vegetace a počasí jiný. Vždy se však jedná o choroby a škůdce polních plodin. Průměrně sledujeme na pozorovacích stanovištích 30–40 škodlivých činitelů, převažují choroby polních plodin. Nemáme však kapacitu zjišťovat, jestli a v jakém rozsahu je naše doporučení respektováno. Přesto věříme, že zejména ti, kteří s námi spolupracují již delší dobu, se přesvědčili, že řídit se našimi doporučeními se vyplatí. Každoročně jim to přináší nemalé finanční úspory. Ty nemáme přesně spočítané, ale odhadem to jsou minimálně tisícikorunové částky na 1 ha.

Ve kterém okrese máte nejvíce zákazníků?

Naši činnosti již pokrýváme celé Čechy. Stručně řečeno od Aše až po Vysočinu. Nejvíce odběratelů je z nejbližších okresů

okolo Zkušební stanice Kluky, tj. z Písecka, Strakonicka, Tábořska, ale také Benešovska nebo Chrudimska. Zájem o odběr informací jednoznačně roste. Vysvětlení není složité. Řada, hlavně mladších, zemědělců chápe, že kvalitní informace z ochrany rostlin jim pomohou, zlepšší úspěšnost ošetření a tím i výnosy a zisk.

V čem se vaše činnost v terénu liší od činnosti ÚKZÚZ?

V terénu máme zřejmě větší četnost teritoriálně i časově sebraných dat a zásadně se lišíme od jejich způsobu zpracování a využití, tj. okamžité doručení s analýzou a doporučením přímo na stůl do počítače uživatele.

Ve svých doporučeních uvádíte názvy účinných látek nebo přímo názvy komerčních přípravků?

Raději bychom používali názvy účinných látek, ale zatím by s nimi asi uživatelé neuměli plošně pracovat. Proto vyhledáváme názvy přípravků z elektronické aktuální databáze registrovaných přípravků ÚKZÚZ, a to vlastně všech, které jsou u nás obchodovány.

Co si myslíte o sběru dat pomocí dronů? Připravujete něco podobného?

Myslím, že drony se budou jednoznačně využívat i v našem oboru, zvažujeme možnosti použití. Mohou být využity i v náš prospěch, zatím jsou bohužel čteněji využívány k válčení a zabíjení.

Výsledky pokusů pro firmy využíváte i ve vlastní práci?

Pokusy, které jsou na objednávku a jsou vedeny v režimu GEP, probíhají v utajení. Jejich výsledky nemůžeme zveřejňovat. Pouze o výsledky z demonstračních pokusů se někdy opíráme při psaní článků nebo přípravě přednášek. Čerpáme z nich faktické argumenty.

Jaký je váš názor na úbytek účinných látek?

Za ukončení používání účinných látek bychom měli mít vždy adekvátní náhradu. Zeptejte se lékařů, co by jim řekl pacient, kdyby byl zakázán bez náhrady jimi užívaný lék. Případně, jak by se ozvali veterináři, pokud by byly bez náhrady zakázány veterinární léky. Proč to má být jiné v oboru rostlinolékařství? Měli

bychom být ve společnosti více vidět a slyšet, vysvětlovat daná fakta laické veřejnosti, a nechat se pod tlakem „zahnat do kouta“.

Testujete také biostimulátory, co si o nich myslíte?

Biostimulátory testujeme stejně jako herbicidy, fungicidy, insekticidy, moluskocidy, regulátory růstu a biologické přípravky na ochranu rostlin. Mají význam zejména v podmínkách pro rostliny nepříznivých, jako je sucho,

mokro, mráz nebo stres, způsobené jinými příčinami a pomáhají k ozdravení a zlepšení kondice. Samozřejmě vždy do určité míry.

Uvedte prosím bio přípravek, který podle vašich zkušeností svou srovnatelnou účinností plně nahradil přípravek syntetický.

Neznám žádný takový. Existuje ale několik dobrých biologických přípravků, které se při nižším tlaku chorob a škůdců blíží účinnosti syntetických přípravků.

Nezdá se vám, že se pomalu a jistě vytrácí nejen z mluvy, ale i skutků pojem integrovaná ochrana rostlin? Vše se redukuje na bio a konvenční produkci.

Integrovaná ochrana rostlin se ze skutků určitě nevytratila, pouze byla v „mluvě“ veřejného prostoru vytlačena. Moderní a žádané je BIO, ale nejsem si jistá, že žadatelé o tyto výrobky přesně vědí, co chtějí. Iluzorní představy by

možná odradila realita, tedy, že vajíčka jsou znečištěná od slepičinců nebo jablka či ředkvičky jsou bez ochrany červivá.

Každoročně pořádáte Polní den. Kolik lidí se ho účastní?

Návštěvnost se pohybuje mezi 120 až 180 účastníky, z nichž větší část tvoří agronomové zemědělských podniků nebo samostatně hospodařící zemědělci, dále to jsou zaměstnanci chemických a osivářských společností, distributorů a poradci.

Co nového připravujete?

Povedlo se nám v posledních letech rozšířit zázemí a rádi bychom rozšířili i náš tým o nové spolupracovníky. Také bychom chtěli začít testovat nové technologie a systémy. Zda se nám to podaří, ukáže čas.

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc.

Včasná výstraha a poradenství v oblasti ochrany rostlin je jednou z cest optimalizace pěstebních činností.

Nereálné požadavky na úsporu energií

Nevěřil jsem svým uším, když jsem koncem března poslouchal televizní besedu o nově vydané směrnici, kterou schválil Parlament EU a která počítá se zateplením všech budov do 10 let.

Besedy se zúčastnili dva představitelé vládnoucí pětikoalice a jeden diskutující z opozice. Není pochyb o tom, že je třeba šetřit energiemi nejen na vytápění, ale i letní zchlazování interiérů budov. To platí jak pro budovy veřejné, tak i domy soukromé neboli rodinné. V České republice i nadále trvá tradice vlastního bydlení. Češi se neradi stěhují z místa na místo, zvláště ne kvůli pracovní příležitosti. O tom, že je třeba šetřit energie, nikdo však Čechy nemusí direktivami přesvědčovat. Průběh zimy 2022–23 to zcela jasně prokázal. Lidé šetřili ne kvůli předpisům, ale kvůli vlastní kapse. Není třeba nikoho vodit za ručičku, nehledě na to, že takové razantní změny v bydlení, jako je výměna oken a zateplení fasády, je třeba z finančních důvodů dělat postupně. To samé platí, že nikoho nelze nutit k povinnosti výměny oken a dveří nebo zateplení fasády domu. A k tomu přidávat termíny, popřípadě sankce za jejich nedodržení. I proto pro mě zněla libozvučně vyjádření účastníků besedy v tom slova smyslu, že se v tomto případě jedná o požadavky nereálné, z oblasti snů. Prý nic ještě není definitivní, prý si to každý stát bude upravovat podle možností jeho obyvatel. Již dnes je ale jasné, že materiálově, kapacitou realizačních firem i cenami materiálů toho v ČR nelze dosáhnout. Nelze k tomu přistupovat tak, že existenčně ohrozíme spoustu domácností. Potom ale souhlasím s otázkou jednoho z diskutujících, jak je možné, že se něco takového

vůbec v hlavách europoslanců může narodit a posleze zveřejnit? K čemu si je platíme za takové od praktického života odtržené a reálně neproveditelné požadavky? Objektivně je třeba přiznat, že směrnice na zateplení budov neprošla EU jednoznačně a že i převaha českých europoslanců s ním při hlasování nesouhlasila. Potom je ale třeba si připomenout, že pro jeho přijetí hlasovali z řad progresivistů tři

Piráti a jeden europoslanec z TOP 09. Věřím, že zdravý rozum zvítězí a navržené řešení brzy zmizí. Určitě tomu pomohou i problémy se týkající dopadové studie. Pouze lituji toho, že takto nebyla odmítnuta Společná zemědělská politika týkající se urychlené přeměny českého zemědělství. To ale brzy zhodnotí čas.

Ing. Michal Vokřál, CSc.

Letecké aplikace mají v zemědělství, lesnictví a dalších oborech i dnes své opodstatnění

Jak a kam se za poslední tři dekády posunula využitelnost letadel pro zemědělskou prvovýrobu, lesnictví či při vápnění přehrad. Jaké jsou výhody aplikace přípravků na ošetření polních plodin a jaké naopak nevýhody nebo omezení. Co současná technika umí, jaké přináší uživatelům benefity a kolik za to zájemce zaplatí. To jsou jen některá témata, o kterých jsme si povídali s Pavlem Urbanem ze společnosti Agroair, spol. s r.o., která je největším provozovatelem letadel pro letecké práce nejenom v ČR, ale i ve střední Evropě.

Úvodem bychom si měli společnost Agroair představit, seznámit se s její historií a s vizí, která vás k založení a provozování leteckých prací vůbec vedla. Kde jsou tedy počátky a předpokládám i nadšení z touhy létat?

Společnost Agroair byla založena v roce 1998 bývalými zaměstnanci firmy Slovaír, což byl historicky, již od 60. let minulého století, podnik, jenž provozoval leteckou techniku pro zemědělství, lesní a vodní hospodářství a pro podobná zaměření. Od samého založení Agroair pokračoval ve stejných aktivitách, tedy provozování zemědělských letadel. Já

jsem firmu převzal v roce 2020 od Ing. Petra Ryšavého, který tehdy vážně onemocněl, a já, na základě předchozí spolupráce, kdy společnost Agroair servisovala moje čmeláky, jsem se rozhodl v této práci pokračovat, a tak jsem se z leteckého nadšence stal leteckým podnikatelem. Petr Ryšavý svůj boj bohužel prohrál, a jeho zkušenosti nám stále chybí, ale musím říct, že v letecké komunitě je stále dost zapálených lidí, kteří se snaží udržet čmeláky na nebi. Jsou to nejen staří práškaři, kteří s námi ještě létají, ale už si vychovávají i mladé elvy, již poznávají krásu a řeholi

létání se „sotva letícími čmeláky“ v nízkých výškách, mezi elektrickými dráty, mysliveckými posedy, a k tomu ještě s nutnou precizností pro přesné aplikování nesených látek.

Jak se společnost rozvíjela, jaké jsou současné možnosti a kam se chcete dále posouvat?

Společnost po svém založení pokračovala v obsluze zákazníků v regionu Chrudimska a Pardubicka s několika typy zemědělských letadel. Součástí našich činností bylo i vápnění lesů a přehrad či letecká hasební služba.

Byly to především ty ikonické žluté čmeláky, pro vápnění lesů dvouplošníky AN2 a těžké M18 A Dromader. V současnosti k tomu přibýly výkonnější turbočmeláky. Bohužel, v posledních letech se zemědělci začali od leteckých aplikací odklánět k pozemní technice a v současnosti vynakládáme snad největší úsilí k propagaci a přesvědčujeme zemědělce, že letecké aplikace stále mají svůj smysl.

Situace se zkomplikovala především po zázkazu letecké aplikace chemických látek na ochranu rostlin, kdy bez povolení ÚKZUZ již nelze porosty takto ošetřovat.

Pro letadla zůstala pouze hnojiva, lepení řepky, a biologická ochrana – tedy alespoň co se zemědělství týká. Zároveň si musíme uvědomit, že v plné míře zůstaly náklady na údržbu a provoz našich letadel, které však jsou stále dražší. U letadel totiž platí povinnosti údržby vyplývající nejen z odlétaných hodin, ale také časové lhůty. Například vrtule musí po 1 500 letových hodinách, nebo po uplynutí 5 let k výrobci do revize. Pro představu, třeba jen zde se bavíme o nákladech v řádech statisíců korun.

Letecké práce v zemědělství určitě nejsou novinkou, ale jde o tradiční obor, domnívám se v již v moderním pojetí s vyspělou technikou a technologiemi. Přesto, jaké máte ohlasy ze široké veřejnosti?

Ano, letecká technika v zemědělství není žádná novinka, první letadla byla použita v zemědělství už ve 30. letech 20. století. Jako specifická technika má svoje limity, a to především v nárocích na povětrnostní podmínky a stále je o něco méně přesná než pozemní aplikátor. Ale troufám si tvrdit, že jsme se již výrazně přiblížili k přesnosti pozemní techniky. Nicméně, samozřejmě například výška vždy bude hrát v náš neprospěch. Na druhou stranu, když v předjaří vjedou zemědělci do rozměklých polí pozemní technikou, tak rozsah poškození porostů, vyježděné koleje a utužení pozemků, působí nemalé škody.

I proto již nějakou dobu spolupracujeme s Českou zemědělskou univerzitou v Praze a vyhodnocujeme rozsah škod a výnosové ztráty na plodinách. Úspěšným příkladem může být předsklizňové ošetřování řepky lepením šešulí ochrannou látkou, kde se podařilo prokázat nezanedbatelné snížení výnosových ztrát, a tedy vyřešení otázky, zda řepku lepit, či nelepit, a to i u hybridů. Ale

především také negativního vlivu pozemní techniky na poškozování porostů a způsobování výdrolů.

Co se týká veřejnosti, tak ta nás vnímá dost rozporuplně. Samozřejmě, letadla mají spoustu fandů a obdivovatelů, ale zdá se, že ještě více odpůrců. Možná k tomu přispěla i slavná hláška doktora Skružného v podání Rudolfa Hrušínského ve filmu Vesničko má středisková: „Jdi s tou chemií do hajzlu!“, když spatřil čmeláka nad poli.

Veřejnost neví, že chemické látky už z letadel neaplikujeme. Občas volají i policii, padla už i obvinění, že rozprašujeme covid a podobné předsudky. Jak jsem zmínil, míváme při naší práci často diváky, kteří pilotům fandí a fotí si nás, ale také se setkáváme s lidmi, kteří nás obviňují z mnohdy absurdních škod. Vedle již zmíněného covidu jsme při aplikaci Trichogrammy způsobili u domácího kocoura krvácivost z konečnicku, zapříčinili jsme úlet krocanů a podobné kuriozity. Pravdou je, že nejednou mohou mít lidé pocit, že se pilot někde jen předvádí, protože není vidět, že z letadla něco padá. Zrovna aplikace vosičky Trichogramma u biologické ochrany kukuřice je z důvodu její drobné velikosti okem nepostřehnutelná.

Těžko se také vyvrací předsudky, že žluté letadlo nad polem se nerovná chemie. Lidem obtížně vysvětlujeme, že to už dávno neplatí, a domníváme se, že těch pár minut, kdy může letadlo svým hlukem někoho obtěžovat, a i to maximálně párkrát do roka, nejčastěji tak jednou až dvakrát, může naopak být pro druhého nostalgii a zajímavou podívanou.

Úvodem jsme zmínili, že jste největší provozovatel letadel pro letecké práce, jaký je tedy počet a typů letadel, kolik lidí se stará o provoz, jaké jsou nároky na jejich kvalifi-

kací, vzdělání a praxi a jakými přidruženými obory se zabýváte?

Agroair provozuje nejen tedy klasické čmeláky Z37A s nosností 650 kg, zmíněné turbočmeláky Z137 agroturbo s nosností 1 000 kg, letouny AN2 s nosností 1 450 kg a M18 A Dromader s nosností 2 200 kg. Piloti na naše letouny musí mít kvalifikaci nejen CPL, tedy licenci obchodní pilot letounů, ale zároveň musí splňovat kvalifikaci pro letecké práce, což znamená další výcvik a desítky hodin ve cvičném letounu.

K zákazníkovi obvykle nasazujeme dvojice letadel, a to z důvodu nejen vyššího výkonu, ale i optimálního vyřízení pozemních nákladů. Letadla vždy doprovází na pole servisní vozidlo a mechanik, který se stará o provoz a bezpečnost na letecké pracovní ploše, zemědělec dodá pouze nakladač a hnojivo nebo postřik.

V případě zájmu jsme ovšem schopni celou službu zajistit vlastními silami. To znamená, umíme hnojivo nakoupit, dovézt, naložit do letounu a aplikovat. Stejně tak to platí i pro vápnění pozemků, tedy s výjimkou práškového vápna. Dolomitické vápence a vápnité dolomity aplikujeme nejen pro zemědělce, ale právě i do lesních porostů či do vodních nádrží. A podle zadání se nasazují právě letouny s rozdílnou nosností. Je to z důvodů doletné vzdálenosti, parametrů letecké pracovní plochy, zvolené dávky na hektar a podobně. Postupem času nás okolnosti přiměly převzít vedle běžného servisu našich letadel, také státní program generálních oprav leteckých pístových motorů pro letouny Z37.

Máte v tomto segmentu v České republice konkurenci, a co zahraniční přesah vašich činností?

Pravdou je, že nás, provozovatelů zemědělských letadel, mnoho nezbylo. Významnějším

provozovatelem je ještě kolega z Jihlavy a dále je to několik samostatných pilotů s vlastními letadly. Naše letadla nasazujeme i v zahraničí, pobočku máme v Maďarsku a letouny poskytujeme pro zajišťování letecké hasební služby do zahraničí, protože, ač to zní paradoxně, Česká republika už nemá zájem o hasební letouny, a pokud je mi známo, plánuje si pořídit velmi drahou vrtulníkovou techniku.

Jaké jsou výhody letecké aplikace oproti klasickým zemědělským strojům, jako jsou například tažené postřikovače? Co umí vaše technologie a co získá zákazník jako benefit?

Jednoznačně jsme rychlejší, nepoškodujeme porosty, a jak vyplynulo i z měření s ČZU, které jsem již zmínil, minimalizujeme výnosové ztráty způsobené právě pozemní technikou a samozřejmě neužijeme půdu. Letadla jsou vybavena systémy GPS, do kterých můžeme nahrávat LPIS mapy ošetřovaných porostů a tento systém také zaznamenává mimo dráhy průletu také sepnutí a vypnutí aplikačního zařízení. Totéž platí i pro aplikaci biologické ochrany kukuřice vosičkou *Trichogramma*, kde se využívá její přirozený apetit na zavíječe kukuřičného. My tedy nabízejí i tuto možnost.

Spoluprací s ČZU jsme prostřednictvím výsledků výzkumné studie také prokázali pozitivní vliv letecké aplikace při lepení řepek na snížení výnosových ztrát a zároveň účinnost aplikací pomocí atomizérů. Název tohoto zařízení je odvozen ze slova atomizace, jež v našem případě znamená rozložení látky mechanickou pumpou na drobné částičky ve vzduchu, které se plošně snášejí do porostu. Jde o technické vybavení letounu,

které umožňuje podobně jako aerosolový rozprašovač aplikovat mikrodávku ve formě aerosolu například o objemu 10 litrů na hektar. Opakovanými pokusy bylo prokázáno, že účinek takto aplikované látky je totožný jako v případě aplikace 100 litrů jichy na hektar. Mikrodávka se aplikuje dvěma průlety proti sobě a díky tomu, že tato forma aplikace umožňuje dlouhé lety bez potřeby častých odletů k plnění jichy, se dostáváme i pod cenu pozemní aplikace.

Jsou nějaké nevýhody letecké aplikace látek? Z mého pohledu může jít o závislost na příznivém počasí, riziko úletů jichy na necílové parcely, ohrožení včel a dalších organismů

Jak jsem zmínil, letecká aplikace měla, má a zcela jistě bude mít vždy své limity. V první řadě to budou především povětrnostní podmínky, což ovšem do jisté míry platí i pro pozemní aplikace. Dalším nezpochybnitelným vlivem je výška, při které letadla aplikují nesené látky. U pevných granulovaných hnojiv se jedná o 12–15 m, u kapalných látek se bavíme o výšce do 2 m a u biologické ochrany pak zhruba o výšce do 8 m nad ošetřovanou plochou.

Před rokem 1989 byly letecké aplikace velmi rozšířené. Pokud je mi známo, tak tehdejší podnik Slovař provozoval řádově okolo 400 letadel a vrtulníků, a pamětníci říkají, že agromovové si piloty předcházeli, aby přednostně zaletěli právě k nim. V tu dobu se letecky aplikovaly všechny tehdejší přípravky na ochranu či výživu rostlin, včetně desikantů.

Dnes, z důvodu zákazu leteckých aplikací těchto látek, rizika vyplývající například

z úletů a zasažení jiných plodin či zmíněných včel, neexistují. Pravdou je, že i u tohoto nařízení lze v odůvodněných případech a získáním potřebného povolení získat výjimku a je to tehdy, pokud stav pole či charakteristika plodin neumožňují jinou aplikaci. Toto povolení vydává ÚKZUZ, ale předchází mu jistá administrativa.

Zákazníka samozřejmě zajímá také cena letecké aplikace a její porovnání s klasickým postřikovačem. Jaké je vzájemné ekonomické vyhodnocení těchto činností?

Vysvětlil jsem použití atomizérů a tato technologie samozřejmě přináší úsporu jichy a zlevňuje samotnou aplikaci odbouráním neproduktivních částí letů. Oproti zhruba pětiminutovým letům s plným nákladem a dávkou řekněme 100 litrů na hektar, trvají lety s atomizérem třeba i hodinu.

Zde bych také rád podotknul, že když vidíme nyní na jaře jako nosiče pozemních rozmetadel těžké traktory, které mají široké pneumatiky z důvodu snížení měrného tlaku na půdu, a vezmu-li do kalkulačního vzorce i hodnotu provozní hodnoty takového stroje s ohledem na životnost a pořizovací hodnotu, tak se domnívám, že ve spojení se škodami na porostech se letadlo stává rovnocenným, ne-li ekonomicky výhodnějším nástrojem. Každému zájemci jsme schopni udělat přesnou kalkulaci s jasně definovanou cenou přímo za ošetřený hektar, a to v závislosti na zvolené dávce, zemědělec tedy neřeší nějaké „poletování pilota“.

Z předchozích odpovědí vyplývá, že dokážete zájemcům nabídnout ekonomicky velmi zajímavou službu, jaký je tedy reálný zájem, s kým spolupracujete, vrací se zákazníci opakovaně?

Víte, ono se zemědělci je to složité. S kýmkoliv hovoříme, tak každý chápe, že je potřeba tuto technologii zachovat pro situace, kdy to jinak než ze vzduchu nejde, právě třeba s ohledem na možné klimatické změny. A také chápou, že proto, abychom přežili, je potřeba, abychom každý rok dostali alespoň tolik práce, která umožní pokrýt náklady spojené s provozem a údržbou našich letadel. Ale zároveň z mnoha z nich cítíme jakýsi nápor, že by nám tuto práci měli dát jiní. Naštěstí, pár věrných zákazníků máme, a pro ty tu budeme, kdykoliv budou potřebovat, a to i v situaci, kdy nás budou potřebovat i ti ostatní.

Nakonec i díky spolupráci s ČZU se pomalu daří přesvědčovat zemědělce o výhodách a přínosech leteckých aplikací a s každým novým zákazníkem se zvyšuje naděje na zachování tohoto krásného řemesla i to, že uhájíme místo na slunci i pro tato legendární letadla.

Redakce Agrobese

Foto archiv společnosti Agroair

DOTACE NA ÚSPORY ENERGIE

Využijte opatření na snížení energetické náročnosti Vašeho podniku a získejte dotaci mezi 35 až 65 %

Základní kroky k získání dotace?

- Posouzení investičního záměru s podmínkami dotačního programu
- Zpracování energetické analýzy (návrh jednotlivých opatření a propočet technicko - ekonomických parametrů)
- Zpracování energetického posudku a žádosti o dotaci
- Realizace projektu (výběr dodavatele a realizace řešení)
- Udržitelnost projektu (doložení snížení energetické náročnosti provozu)

Příjem žádostí od:

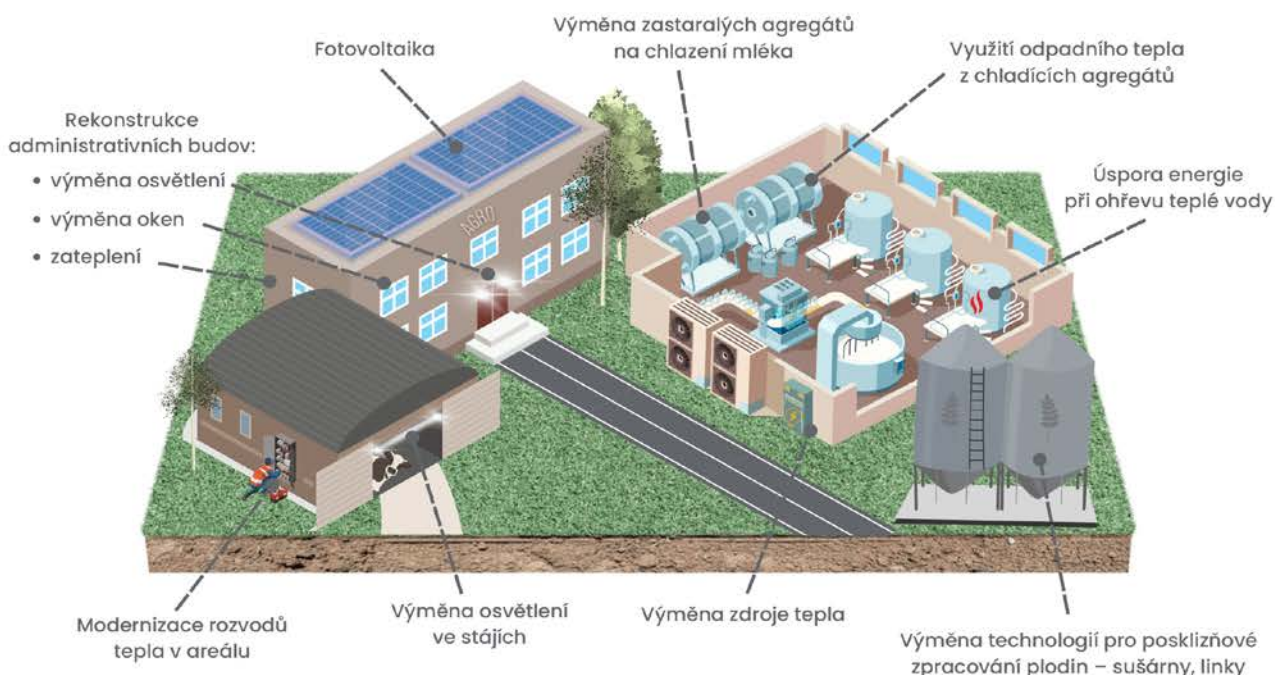
1. 9. 2022

Příjem žádostí do:

30. 11. 2023

Realizace projektu do:

30. 11. 2025

GRANTEX
DOTACE

R RENOMIA

 800 151 111

 www.grantex.cz

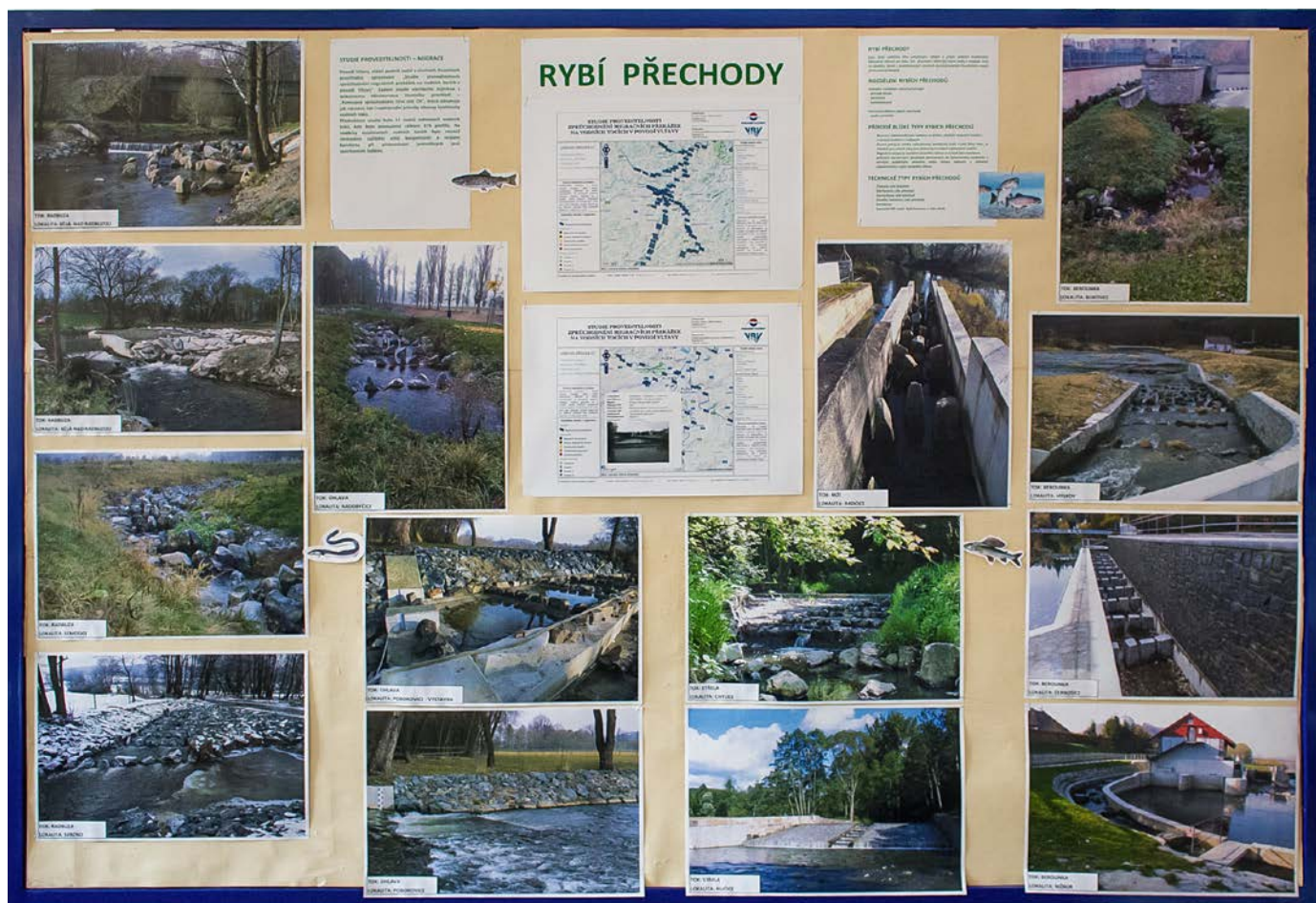
 dotace@grantex.cz

Zaujaly Vás dotace anebo máte doplňující dotazy? Kontaktujte nás, rádi s Vámi nezávazně probereme Váš záměr.

Ozvěny Světového dne vody 2023

Po dvou covidových letech výrazně omezujících návštěvnost kulturních, technických i jiných památek na území ČR měla letos veřejnost opět možnost navštívit celou řadu běžně nepřístupných vodohospodářských objektů, ať již to byly přehradní nádrže, úpravní, nebo čistírny vody či laboratoře provádějící rozbor vody.

Využit různých doprovodných akcí tohoto typu při příležitosti oslav Světového dne vody mohli lidé plošně po celém území naší země, a hodně jich tak učinilo, soudě podle dosud známých statistik počtu návštěvníků v jednotlivých objektech. To je samozřejmě důležité z hlediska osvěty o problematice vody či nakládání s vodou, neboť v tom má veřejnost značné rezervy, což ústí do mnoha dezinformací, které se vody týkají. Zejména pro samotné vodohospodáře, ale i obce, města či podnikatelskou veřejnost včetně té zemědělské byly také velmi důležité informace, které zazněly na konferenci v den Světového dne vody v Kongresovém centru v Praze.

Tou patrně nejdůležitější informací byla přitom zřejmě data o stavu zásob vodních zdrojů v naší zemi. V této souvislosti totiž opakovaně zaznělo, že do budoucna v ČR nelze

spoléhat na podzemní zdroje pitné vody, neboť již v současné době využívají vodárny 81,5 % z veškerých disponibilních zdrojů podzemní vody, a jsou to navíc právě podzemní vody, které jsou při snížené schopnosti naší krajiny absorbovat vodu z dešťů nejvíce ohroženy. Zejména pro obce a města a také zemědělce, které zdroje podzemní vody (například z vrtů) využívají nebo se je využívají chystají, jde o důležitý signál, do jakých projektů k zajištění potřebné vody, a to jak té pitné pro obyvatele, tak vody pro zajištění vláhy pro pěstování zemědělských plodin, v budoucnu investovat. Vše totiž nasvědčuje tomu, že například investice do vrtů mohou být zbytečně vyhozené peníze, nehledě na to, že v nich potřebné množství vody vůbec nemusí být.

Záleží samozřejmě také na intenzitě dešťových srážek. V tomto případě je zase důležité

uvědomit si, jak málo stačí k razantnímu poklesu vodní bilance. Již kolem roku 2030 (původní předpoklady počítaly s rokem 2040) se totiž v ČR očekává nárůst průměrné teploty v porovnání s referenčním obdobím o 2 °C, což má podle Ministerstva zemědělství způsobit ztrátu v rozsahu 160 až 200 mm vody ze srážkového úhrnu. Vyšší teploty v praxi znamenají vyšší výpar vody do atmosféry, zejména v podobě evapotranspirace. Pokud by přitom v naší zemi jen nepatrně méně přišlo, čehož si veřejnost ani nemusí všimnout, dojde k dalšímu úbytku zdrojů vody. Pokles dešťových srážek pouze o 10 mm za rok představuje podle MZE úbytek zhruba 780 mil. kubíků vody, což je větší objem než obsah naší největší vodní nádrže Orlík.

Právě vodní nádrže se ukazují, a podle všeho také budou, nejvíce stabilními zdroji vody,

zejména té pitné. Ostatně, jen samotný Orlík je v současné době schopen zásobovat pitnou vodou na něj napojené obyvatele po dobu 450 dní, i kdyby do něj nepřitekla ani kapka vody. I proto MZE dotuje propojení veřejných vodovodů a napojení na vodárenské nádrže. MZE přitom podle statistik poskytlo na omezení následků sucha dotace ročně ve výši téměř 15 mld. Kč. Za uvedené období se postavilo 686 km vodovodních sítí, 43 úpraven pitné vody a financovalo se 63 projektů propojení vodárenských soustav. Vzniklo také přes 2 300 malých vodních nádrží a rybníků. Zhruba 100 mil. Kč ročně jde také podle MZE na obnovu a modernizaci závlahových soustav. Ani tak ale finanční prostředky na vodohospodářství nestačí, a MZE proto hodlá pro letošní rok požádat a další 2 až 2,5 mld. Kč. Jasně by mělo být ještě v první polovině letošního roku, aby mohli příjemci těchto peněz, což jsou zejména obce a města, vědět, jestli s nimi mohou počítat. Loni se totiž podařilo získat dodatečně zhruba 900 mil. Kč, bohužel až na začátku prosince. Pokud se i letos navýšení peněz do vodohospodářství podaří, půjdou tyto prostředky především na výstavbu a rekonstrukce vodovodů a kanalizačních sítí, což je velmi důležité pro stabilitu dodávek pitné vody, do propojování vodárenských soustav.

Vodohospodáři budou ale moci využívat i peníze z Operačního programu životního prostředí (OPŽP). Podle náměstka ministra životního prostředí pro řízení sekce ekonomiky životního prostředí Jana Kříže bude ve stávajícím období 2021–2027 disponovat OPŽP dotačními prostředky ve výši 61 mld. Kč, vodohospodáři se přitom mohou podle jeho slov „najít“ v dotacích na energetické úspory (12,2 mld. Kč), adaptace na změnu klimatu (10,2 mld. Kč), investic do vodohospodářské infrastruktury (14,1 mld. Kč) nebo v dotacích směřovaných do oběhového hospodářství (kalová koncovka) ve výši 7,1 mld. Kč. Kříž ovšem také poznamenal, že se vodohospodářství bude při potřebných investicích řídit principem taxonomie, který bude nejpozději v dalším programovém období pro tento obor závazný. Jinými slovy, zemědělství nebude zdaleka jediné (zatím se ukazuje, že bude pravděpodobně až poslední), které bude taxonomii se všemi z toho plynoucími důsledky podléhat.

Pokud se pak týká samotného Světového dne vody, pak ten připadá každoročně na 22. března a jeho cílem je zdůraznění významu vody a potřeby udržitelného nakládání s vodními zdroji. Tato tradice byla zahájena v roce 1993, kdy byl Valným shromážděním Organizace spojených národů 22. března Světovým dnem vody vyhlášen. Výročí má každý rok jiné heslo – to letošní je „Accelerating Changes“, což má veřejnosti připomenout, jak je nezbytné sledovat urychlení změn sledujících potřebné kroky k dosažení cílů k trvalé dostupnosti a udržitelnosti vodních zdrojů či efektivnímu zásobování pitnou vodou. Jedna věc je ale

veřejný apel a verbální deklarace, druhá pak realita vnímání rizik spojených s dostupností vodních zdrojů. Tou se mimo jiné zabýval sociologický průzkum s názvem „Rozdělení klimatem“, přičemž jeho výsledky nejsou zrovna povzbuzující, i když nejsou zas tak překvapivé.

Z průzkumu totiž vyplynulo, jak opakovaně uvedl předseda představenstva Svazu vodního hospodářství Petr Kubala, že zhruba 90 %

Čechů věří, že probíhající klimatické změny ovlivní svět, jen třetina se ale domnívá, že se to týká i naší země, a jen mizivé procento dotazovaných je ochotno pro změnu nevyhovujícího stavu a adaptaci na probíhající změny něco udělat. Jak ale plyne z informací v úvodu tohoto článku, nemalá rizika se týkají i ČR, a i kdyby se v plné výši katastrofické scénáře nenaplnily, je zřejmé, že času opravdu nazbyt není.

Redakce Agrobases

Příklady moderních technologií v lesnictví a dřevařství

Stejně jako do zemědělství zasahují také do lesnictví nové moderní technologie, vyvíjené jak v podmínkách naší země, tak ve světě. Kdo by si například ještě před několika lety myslel, že stromy a dřevo obecně je možné vyšetřovat na „Cétéčku“? Na České zemědělské univerzitě v Praze (ČZU) to ale již je docela běžná věc, dokonce s přesahem mimo oblast lesního hospodářství.

CT skener totiž umožňuje vědcům z Fakulty lesnické a dřevařské ČZU i šetrné vyšetření vzácných uměleckých děl, jako například středověké gotické sochy Tajemné Madony z Havraně, která patří mezi nejvzácnější exponáty Národní galerie Praha. S dřevorezbou ze 14. století je přitom nutné zacházet velmi šetrně, což umožňuje právě CT skener, který je instalován v budově High-tech pavilonu uvedené fakulty. High-tech technologicko-výukový pavilon ale slouží zejména jako výukové pracoviště umožňující studentům propojit výuku s praxí a zvýšit své praktické zkušenosti. „Vybaven je nejmodernějšími technologiemi, které využívají naši studenti lesnictví, dřevařství, myslivosti, arboristiky i taxidermie,“ podotýká k tomu děkan fakulty Róbert Marušák s tím, že skener dokáže pomocí rentgenového

záření prosvítit zkoumaný objekt a snímky pořízené při vyšetření Madony budou využity při analýze a vyhodnocení stavu, v jakém se dřevěná socha Madony nachází.

Přístroj je ale především využitelný pro detekci stavu a kvality dřeva pro podnikatele v lesním hospodářství. Zásadní výhodou je přitom skutečnost, že velmi podrobné informace o dřevu je možné zjistit bez jakéhokoli fyzického poškození, čili jde o nedestruktivní analýzu, jako je třeba rentgen. Výhodou ale je, že se výsledky zobrazují ve 3D formátu.

CT skener umožňuje samozřejmě stanovit stáří dřeva podle letokruhů, umí ale také odhalit strukturální nedostatky dřeva, které nejsou vidět pouhým okem, jako jsou různé

suky a porušení pletiv. To právě představuje vítanou pomoc pro dřevaře, kteří tak mohou na konkrétním kusu dřeva zjistit, zdali a na kolik je poškozené, a na základě toho určit optimální formu následného využití. Pomocí skeneru lze také zjišťovat různé patologické procesy ve dřevě probíhající, ať už jsou to hnilobné procesy, míra vlhkosti, a tedy proces vysychání dřeva. Kromě toho je možné zjistit míru poškození kůrovcem a detekovat, jaký počet brouků a v jakém místě je ve dřevu přítomen, případně detekovat houbu, kterou se kůrovec živí.

To vše je důležité především pro šetrné zjišťování kvality dřeva ke speciálním účelům, alespoň v současné době. Lze se ale oprávněně domnívat, že technologií stanovující kvalitu

I pro tak tradiční materiál jako je dřevo lze využít nejmodernější poznatky vědy a výzkumu.

dřeva, a to i v terénu, bude postupně přibývat, což lze považovat za významný příspěvek vědy a výzkumu v prevenci kůrovcových i jiných kalamit.

Dřevo a jeho využití je ale předmětem celé řady výzkumů i v zahraničí, týkajících se například energetické oblasti. Jedním z výsledků je přitom generátor, který umí vyrobit elektřinu vznikající při vysychání dřeva. Jak je totiž všeobecně známo, v rostlinách, tedy i ve stromech, probíhá proces zvaný transpirace, což je pasivní odpařování vody, založené na jednoduchých fyzikálních mechanismech. V rostlinných pletivech se tak pohybuje voda, aby se nakonec vypařila z povrchu rostliny, přičemž při transpiraci vzniká malé množství bioelektriny.

Toho využila skupina vědců ze švédského institutu KTH Royal Institute of Technology (Kungliga Tekniska högskolan) ve Stockholmu. Tým KHT přišel s řešením v podobě úpravy vnitřní struktury dřeva, například balsového, které je již samo o sobě hodně porézní. Jejich metoda zahrnující použití hydroxidu sodného vytvoří vysoce porézní dřevo, kterým lépe prochází voda. Výsledkem je intenzivnější pohyb vody a větší povrchový elektrický náboj, což zvyšuje množství získání elektřiny. Výkon „dřevěného“ generátoru dále vylepšilo vyladění pH používaného dřeva.

Vzhledem k vyšší pórovitosti generuje takto upravené dřevo desetinasobek elektřiny než dřevo přírodní. Jak přitom informuje populárně-vědecký portál osel.cz., v současné době dokáže vysychající dřevo týmu KHT vytvořit elektřinu o napětí 1 V a výkon 1,35 mikrowattů na cm². Při těchto parametrech dřevo generuje elektřinu 2 až 3 hodiny a zvládne 10 cyklů vysušení a zvlhčení, než jeho výkon poklesne. Do praktického využití je ještě daleko, potenciál vysychajícího dřeva je ale překvapivě velký. Kostka dřeva týmu KTH zvládne napájet lampu s LED osvětlením nebo třeba kalkulačku. Pro provoz laptopu by ale bylo nutné upravené dřevo o ploše 1 m² a tloušťce asi 1 cm, plus zhruba 2 l vody, celá domácnost by přitom potřebovala ještě mnohem více „surovin“, což jsou samozřejmě limity pro praktické využití vysychajícího dřeva k výrobě energie.

Jinou otázkou ale je, zdali dřevo, ať už vysychající, nebo nevysychající, k produkci energie vůbec využívat. Dřevo je totiž především biomasa, která by buď měla zůstat v přírodě, nebo být využita na další zpracování v podobě

trvanlivých dřevěných výrobků tak, aby byl zachován potenciál dřeva vázající uhlík. Uhlíkové zemědělství i uhlíkové lesnictví je v současné době ve světě, a zejména v EU, velkým tématem, a je tak třeba znovu a znovu opakovat, že role a využití dřeva spočívá v něčem jiném, než jej nechat, obrazně řečeno, „proletět komínem“.

Vyšší prioritou je tak aktuálně spíše opětovná výsadba dřevin, ale také prevence rizik poškození mladých stromků suchem. Jednou z možností je přitom zvýšení dostupnosti vody prostřednictvím půdních kondicionérů – hydrogelů. Výsledky projektů, za nimiž stojí opět Fakulta lesnická a dřevařská ČZU ukazují, že využití hydrogelů umožňuje obnovu dřevin i tam, kde to dřív z důvodu nedostatečných srážek bylo nemožné nebo velmi neefektivní. Běžné hydrogely absorbují stonásobek své hmotnosti, nejmodernější super-hydrogely dokáží absorbovat více než čtyřicetkrát své

své hmotnosti. Vodu pak uvolňují v průběhu suchého dne rostlině a následně jsou schopny rychle pojmout novou vodu z půdy. Hydrogely jsou efektivní po dobu několika let, což je dostatečná doba potřebná pro uchycení sadby na stanovišti. Běžné hydrogely jsou přitom schopny poskytnout rostlinám až 95 % vody, kterou absorbují.

Pro aplikaci hydrogelu je vhodná většina dřevin, v podmínkách střední Evropy je nejlepší aplikace při výsadbách dubu, buku, smrku, lípy a javoru, které vykazují nejvýraznější reakci při použití hydrogelu, a to zejména při středně až dlouhodobém stresu způsobeném suchem. Metodika Způsoby aplikace hydrogelu a možnosti jeho využití v lesnickém provozu s inovovanými možnostmi dávkování je ke stažení na https://www.vulhm.cz/files/uploads/2023/03/LP_7_2022.pdf.

Redakce Agrobases

Souhrn lesnických dotací: nárok mají i majitelé nejmenších lesů

I letos můžou vlastníci lesů žádat o příspěvky na hospodaření v lesích. Dotace poskytuje Ministerstvo zemědělství (MZe) na obnovu a péči o lesní ekosystémy, zlepšení jejich stability, odolnosti a biodiverzity. MZe tak podporuje např. obnovu a výchovu lesních porostů, využití ekologických a šetrných technologií nebo zvýšení podílu melioračních a zpevňujících dřevin. Celkem je letos na příspěvky připraveno přes 4 mld. Kč. Dotace jsou financovány převážně z Národního plánu obnovy.

„Zdravé a pestré lesy, jejich obnova a péče o ně jsou naší dlouhodobou prioritou. I vlastníci nejmenších lesů mohou díky dotacím pokrýt náklady na úklid po kůrovci, výsadbu nových stromů nebo péči o už vysazené, jako je vyžínání či ochrana proti zvěři. Starat se o lesy je náročná práce, její výsledky často ocení až budoucí generace. Jde o službu celé společnosti, proto chceme toto úsilí odměnit a co nejvíce ho lidem usnadnit,“ řekl ministr zemědělství Zdeněk Nekula (KDU-ČSL).

Příspěvek na šetrné a ekologické technologie

Finanční příspěvek se poskytuje na: soustředování dříví lanovkou v lese – 200 Kč/m³, soustředování dříví koněm – 120 Kč/m³, na vyvážení dříví za podmínky, že největší technicky přípustná hmotnost na každou nápravu vyvážečního stroje není vyšší než 6 000 kg – 50 Kč/m³, na štěpkování nebo dr-

cení klestu – 25 000 Kč/ha a na soustředování dříví železným koněm – 80 Kč/m³.

Příspěvek na přirozenou obnovu

Na plochu se semenáčky z přirozené obnovy je možné získat 30 000 Kč/ha při obnově melioračními a zpevňujícími dřevinami a 20 000 Kč/ha při obnově základními dřevinami. (Meliorační a zpevňující dřeviny jsou stromy a keře, které lépe odolávají škodlivým jevům, jako je vítr, sníh, déšť apod., než jiné dřeviny. Zvyšují odolnost lesa např. proti sesuvům či erozi půdy.)

Příspěvek na výsadbu vhodných stromků

Na výsadbu stromků je možné požádat o podporu 15 Kč/ks pro meliorační a zpevňující dřeviny a 9 Kč/ks pro základní cílové a přípravné dřeviny. Od svého odborného lesního hospodáře si vlastník lesa zjistí kód souboru lesního typu obnovovaného stanoviš-

tě a druhy stanovištně vhodných dřevin, které jsou doporučovány.

MZe přispívá na smrk ztepilý pouze od pátého lesního vegetačního stupně, zároveň není podporována douglaska tisolistá v oblastech Natura 2000 a v zvláště chráněných územích. K žádosti je nutné přiložit průvodní list použitého sadebního materiálu.

Příspěvek na výchovu lesních porostů do 40 let věku

Ministerstvo zemědělství přispívá také na prořezávky a probírky vzrostlých stromků v lese. O příspěvek 10 000 Kč/ha je možné požádat nejvýše 2krát za období platnosti lesního hospodářského plánu/osnovy.

Příspěvek na nové oplocenky

Na ochranu vysazených stromků je vhodné postavit oplocenku. Když bude na obnovované ploše růst alespoň 40 % melioračních a zpevňujících dřevin a oplocenka bude vysoká alespoň 160 cm, dosáhne žadatel na příspěvek 70 000 Kč na jeden kilometr.

Příspěvek na péči o vysazené stromky

Je třeba, aby dřeviny byly chráněny před zvěří a buřením (plevelné rostliny, tráva). Na to je možné využít každoroční příspěvek 16 000 Kč/ha po dobu 5 let na práce spojené s péčí o nově založené porosty. Dotace pokrývá náklady například na nátěr stromků proti okusu zvěří, opravu oplocenek nebo vyžínání.

Příspěvek na ukládání klestu na hromady nebo valy

Při úklidu lesa po těžbě je žádoucí ponechat klest na hromadách k zetlení. Za to je možné žádat o dotaci 50 Kč/m³.

Postup pro získání dotace

Před podáním žádosti si žadatel založí uživatelský účet v aplikaci Modul pro žadatele a podá tzv. ohlášení. To je nutné každoročně vytvořit před zahájením prací a zaslat na příslušný krajský úřad. Ve stejné aplikaci je nutné do 3 měsíců od provedení prací sestavit žádost o finanční příspěvek.

Internetové odkazy pro získání dalších informací:
Modul pro žadatele:

<https://eagri.cz/public/app/MpZ/Gui>

Podrobnosti a návod k žádostem v letáku:

https://eagri.cz/public/web/file/721351/Souhrnne_informace_pro_vlastniky_lesu.pdf

Příručka pro žadatele o dotace:

https://eagri.cz/public/web/file/693537/Lesnicke_prispevky___prehled_podminek_20230215.pdf

Obecné informace o všech příspěvcích do lesů:

<https://eagri.cz/public/web/mze/lesy/dotace--v-lesnim-hospodarstvi-a-myslivosti/financni-prispevky-na-hospodareni-v/>

Ministerstvo zemědělství ČR

Jaká by měla být minimální výměra honiteb?

Česká republika se dlouhodobě potýká s nárůstem početnosti spárkaté zvěře, který se projevuje negativními dopady na lesní ekosystémy, zemědělské plodiny a další pozemky v krajině. Na tento trvale neudržitelný stav reaguje Ministerstvo zemědělství připravovanou novelou zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti. Novela v projednávané podobě předkládá především řešení redukce populací volně žijících kopytníků a následně i snížení škod způsobovaných zvěří pomocí nástrojů plánování minimální výše lovu v honitbách na základě míry poškození lesa.

Plnění plánu lovu bude zároveň podle novely evidováno kontrolním mechanismem, který zajistí prokazatelné vykazování ulovených kusů zvěře, což v platném znění zákona o myslivosti nebylo doposud uspokojivě řešeno. I přes tyto představené klíčové nástroje snižování početnosti spárkaté zvěře jsou hlavní debaty soustředěny směrem ke snížení minimální výměry honitby ze současných 500 ha na navrhovaných 250, či dokonce 115 ha.

Jak ale souvisí výměra honiteb, ve kterých je realizován myslivecký management, s ekologií spárkaté zvěře? Pro vyhodnocení biologických potřeb volně žijících kopytníků jsme provedli analýzu výměry domovských okrsků našich domácích druhů zvěře na základě literární rešerše zdrojů, dostupných ve vědeckých databázích.

Vyhledali jsme relevantní studie, které se zabývají prostorovým chováním zvěře pomocí telemetrického sledování označených jedinců.

Celkem se nám podařilo sumarizovat 83 vědeckých publikací, uveřejněných mezi roky 1974 až 2022. V těchto publikacích jsme vyhledali uváděnou výměru domovského okrsku a následně jsme pro daný druh zvěře jednoduše vypočítali průměrnou hodnotu.

Výměra domovských okrsků je ovlivňována celou řadou faktorů, jako je například struktura krajiny v místě, kde byla studie provedena, nadmořská výška území, početnost populace zvěře nebo zásady mysliveckého managementu včetně příkrmování zvěře. Proto jsme do srovnání zahrnuli především studie z regionu střední Evropy s porovnatelným charakterem krajiny a obdobným způsobem mysliveckého hospodaření.

Největší výměra domovského okrsku byla zjištěna u jelena evropského, který v průměru využívá území o výměře 1 039 ha. Větší okrsky mají zpravidla samci a jejich výměra kolísá v průběhu celého roku. O něco menší výměru

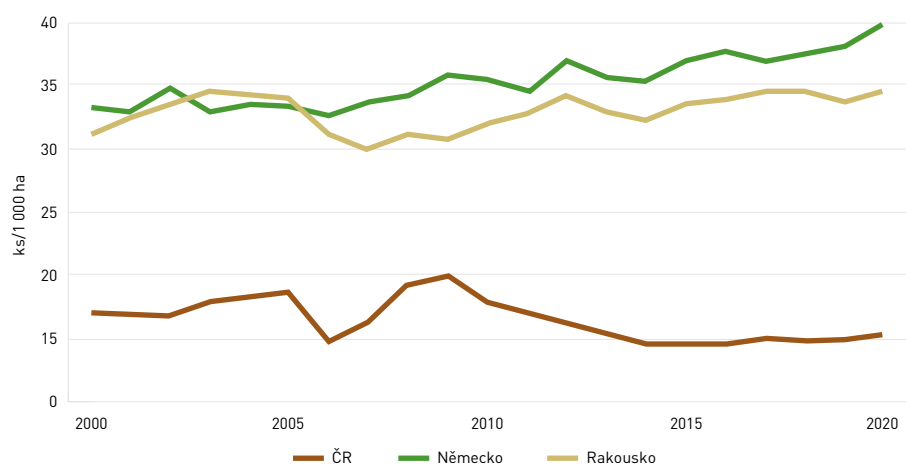
domovských okrsků má prase divoké, které se v průměru pohybuje na území 661 ha. I zde jsou rozdíly ovlivňovány především strukturou krajiny, dostupností potravy nebo množstvím krytých příležitostí v lokalitě výskytu sledovaného jedince.

Z původních druhů zvěře byl do analýzy zahrnut také srnec obecný. Ten se od dříve zmíněných kopytníků odlišuje svým teritoriálním chováním. Pokud v daném místě najde vhodné podmínky, mohou jeho okrsky dosahovat výměry pouze nižších desítek hektarů. Průměrná hodnota činí 82 ha a je vyšší pro srnčí zvěř, která se pohybuje v otevřené zemědělské krajině.

Srnec obecný je tedy prakticky jedinou spárkatou zvěří, kterou lze myslivecky obhospodařovat v honitbách s menší výměrou.

Tomuto stavu odpovídají minimální výměry honiteb u našich západních sousedů.

Lov srnčí zvěře

V sousedních zemích činí minimální výměra honiteb 150 ha (Německo), nebo dokonce pouze 115 ha (Rakousko). Zajistily ale tyto honitby snížení početnosti srnčí zvěře, jak je to prezentováno zastánci snížení minimální výměry i v našich podmínkách?

Na tuto otázku lze odpovědět srovnáním výše lovu srnčí zvěře se zmíněnými okolními státy. Dostupná data za posledních 20 let byla pro objektivní porovnání přepočtena na počty ulovených jedinců srnčí zvěře na plochu 1 000 ha. Z uvedeného srovnání je patrné, že zatímco v České republice je v posledních letech loveno přibližně 15 jedinců na danou jednotku plochy, rakouští myslivci loví mezi 30 až 35 jedinci a němečtí myslivci dokonce mezi 35 a 40 jedinci srnčí zvěře.

V případě sousedních zemí je z grafu patrný stoupající trend lovu bez výraznějších propadů, které by značily významný zásah

do populace a následně i sníženou reprodukční schopnost v dalších letech.

Dlouhodobě stabilní, či dokonce rostoucí lov v honitbách menších výměr odpovídá násobně vyšší početnosti populace (kmenovým stavům) srnčí zvěře v těchto zemích.

Na základě prezentovaných dat je zcela zřejmé, že rozdrobení větších celků s rozdílným přístupem k mysliveckému managementu, a tedy i s odlišnými zájmy držitelů či uživatelů jednotlivých honiteb menších výměr, ve výsledku způsobuje stabilně vyšší početnost spárkaté zvěře.

Krajina Rakouska a Německa přitom lépe odpovídá biologickým potřebám srnčí zvěře s ohledem na menší výměry půdních bloků v těchto státech, a tedy i vyšší diverzité pěstovaných plodin, kterou doplňuje mozaika menších lesíků. Vhodná krajinná struktura

se odráží v menších domovských okrscích srnčí zvěře.

V případě české krajiny, kterou z velké části pokrývají větší půdní celky o výměře několika desítek hektarů s několika málo plodinami, pak bude zákonitě docházet ke zvýšení sezónní koncentrace spárkaté zvěře v honitbách s atraktivními plodinami (lěpek, obilovina, kukuřice), zatímco v navazující honitbě se zvěř v různých částech roku nemusí s ohledem na zemědělské hospodaření téměř vyskytovat.

V případě zemědělské krajiny může prosazovaná minimální výměra honitby 115 ha zasahovat pouze do několika málo půdních bloků. Přecházení zvěře mezi honitbami, vznik škod a následně i jejich uhrazování však bude vázáno na jednotlivé honitby.

Například jedinci jelení zvěře se v případě snížení minimální výměry honiteb mohou pohybovat na území více než 10 honiteb, s různými zájmy managementu a v praxi tak bude účinné řízení lovu velmi komplikované. Bude obtížné plnit plán lovu nejenom v jednotlivých honitbách, ale i v celé oblasti. Důležitý je lov podle pohlaví a věku zvěře tak, aby byla zachována potřebná struktura populace, která se propisuje i do škod na lesních porostech.

Výzkumný ústav lesního hospodaření a myslivosti se problematikou vlivu zvěře na lesní ekosystémy a zemědělské kultury zabývá dlouhodobě. Zároveň upozorňuje i na další rizika, která souvisejí s nárůstem početnosti populací spárkaté zvěře, a to především v souvislosti s introdukovanými druhy, tedy sikou japonským, daňkem skvrnitým a muflonem.

Na základě prezentovaných faktů je naprosto zřejmé, že menší výměra honiteb v Německu a Rakousku snížení početnosti spárkaté zvěře nepřináší.

Jako rozhodující nástroj projednávané novely proto vnímáme mechanismus prokazatelného vykazování ulovených kusů zvěře, který zajistí přehled o plnění stanoveného plánu lovu s možností jeho následného navýšování v závislosti na míře poškození lesa, což je další navrhovaná a zcela zásadní změna v přístupu k mysliveckému hospodaření.

Tyto dílčí části novely mají odpovídající ambice zajistit redukci populací spárkaté zvěře s cílem dosáhnout harmonizace mezi stavem lesa, agroekosystémem a zvěří. Na základě uvedených faktických argumentů proto doporučujeme zachování dosavadní minimální výměry honiteb.

Ing. Jan Cukor, Ph.D., e-mail: cukor@vulhm.cz
Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Příklad dobré praxe pro vlastníky lesa postižené kůrovcovou kalamitou

Obnova lesních porostů na velkoplošných holinách, které vznikly v důsledku kůrovcové kalamity, je v současné době náročným úkolem pro mnoho vlastníků lesa. Kromě otázky nemalých finančních investic je nutné zabezpečit pracovní kapacity, kterých je v lesnictví kritický nedostatek. Zároveň mnoho malých vlastníků nemá dostatek informací i odborných znalostí a řeší otázku „Jak na to?“.

S odpovědí na tuto otázku může pomoci projekt „Realizace inovativních postupů obnovy lesa na kalamitních holinách s ohledem na podporu biodiverzity a zvyšování funkčnosti lesních ekosystémů“, který za podpory Norských fondů a Státního fondu životního prostředí ČR řeší Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i. (VÚLHM), ve spolupráci s Lesním družstvem obcí (LDO) Příbyslav.

Cílem projektu je realizovat příkladný způsob obnovy lesa po kalamitě s důrazem na druhovou, věkovou i prostorovou rozrůzněnost obnovovaných porostů za účelem zvýšení biodiverzity a odolnosti lesních porostů. Výsledek realizace bude sloužit jako příklad dobré praxe pro vlastníky lesů zasažených kůrovcovou kalamitou nejen z daného regionu, ale i z dalších postižených oblastí České republiky.

Vědci začali řešit projekt v dubnu 2022, kdy na základě konzultací s lesníky LDO Příbyslav vybrali vhodné lokality na polesích Nové Vesele a Račín, které podrobně zmapovali a holiny detailně zaměřili.

Vědci věnovali pozornost zejména výskytu přirozeného zmlazení, stanovištním podmínkám a dosavadnímu managementu holin z hlediska stavu zabuřnění a zpracování těžebních zbytků. Detailně zmapovali i výskyt dalších doplňkových prvků, jako je cestní síť nebo trasy stávajících melioračních příkopů.

Na mapování vědci navázali hodnocením výchozích parametrů biodiverzity v rámci dřevinného patra a přízemní vegetace, vybraných skupin bezobratlých živočichů a ptactva se zvláštním zřetelem na chráněné a ohrožené druhy.

Souběžně vědci realizovali první etapu výběru vhodných habitatových stromů. Jedná se většinou o staré stromy, které poskytují cenná refugia (útočiště) pro ptactvo a hmyz. Pro každý evidovaný strom jsou k dispozici zeměpisné údaje, dendrometrické charakteristiky a popis habitatových znaků včetně fotodokumentace. Na podzim 2022 na zájmových lokalitách vědci provedli rovněž fytopatologický průzkum.

Na základě výstupů terénních šetření vědci vypracovali projekt první etapy obnovy dotčených ploch, jehož realizace proběhla na podzim roku 2022. Sklizení klestu probíhalo mechanizovaně, buď formou drcení klestu, nebo snášením na hromady, resp. valy. Veškerá organická hmota těžebních zbytků díky tomu zůstává v porostu a nedochází k odnosu živin z ekosystému.

Při zalesnění byla využita pestrá škála domácích dřevin. Návštěvník lesa tak v budoucnosti najde v obnoveném lese jak běžné listnaté druhy, jako je dub nebo buk, tak i dřeviny méně obvyklé, jako je např. třešeň ptačí. Při přípravě zalesňovacího projektu byla zvýšená pozornost věnována druhům s melioračním a zpevňujícím účinkem.

Zejména listnaté dřeviny, jako je právě třešeň, javor klen, lípa nebo olše mají díky svému opadu pozitivní vliv na kvalitu stanoviště dlouhodobě ovlivňovanou pěstováním jehličnatých dřevin, především smrku ztepilého. Uplatnění při zalesnění velkoplošných holin našly i pionýrské druhy bříza bradavičnatá a topol osika.

V omezené míře byly na vhodných stanovištích vysázeny rovněž jehličnaté dřeviny, smrk ztepilý, borovice lesní a jedle bělokorá. Ochrana kultur proti okusu zvěří byla realizována stavbou oplocenek, využitím ochranných plastových tubusů a v některých případech i nátěrem sazenic.

Vědci při zakládání nových porostů věnovali zvýšenou pozornost opatřením na podporu biodiverzity. Sem patří využití přirozeného zmlazení, zakládání smíšených porostů, péče o habitatové stromy, ponechání mrtvého dřeva ve formě těžebních zbytků či celých kmenů a celková snaha o co největší prostorovou a druhovou diferenciaci nově vznikajících porostů.

V rámci řešení projektu byly realizovány rovněž představené prvky obnovy ve fragmentech okolních smrkových porostů. Tyto objekty (kotlíky) budou tvořit kostru nových porostů, které budou vznikat na místě stávajících smrčín.

Na rok 2023 je naplánována druhá etapa obnovy lesa. Realizace bude probíhat na plochách zaměřených v rámci mapování provedeného na podzim roku 2022 a bude vycházet ze stejných principů jako etapa předchozí. Cíl našeho snažení zůstává stejný. Založení druhové a prostorově diferencovaného lesa, který je připraven odolávat projevům klimatických změn a zároveň v maximální míře podporuje biodiverzitu a plnění mimoprodukční funkce.

Další informace o příkladném způsobu obnovy lesa po kalamitě najdete na www.novylesj-nak.cz

www.vulhm.cz
Foto Tomáš Čihák

Kvalita jablek české produkce

V minulých dnech rozvířily veřejný prostor diskuse kolem produkce ovoce, kdy zejména v případě jablek jsou někteří pěstitelé nuceni kácet sady, neboť se jejich pěstování stává stále více neekonomickým. V souvislosti s těmito diskusemi veřejně zazněl i názor, že česká jablka jsou nekvalitní. Pojďme si tedy k tomu říct pár slov.

Úvodem – uvedené nařčení se nezakládá na pravdě. Ovoce vypěstované v ČR je zcela srovnatelné s ovocem k nám dováženým např. z Polska, případně jiných zemí. Převážná část ovoce, a tedy i jablek, je v ČR pěstována v takzvaných integrovaných systémech pěstování (IP). Mimochodem, jedná se o systém produkce podporovaný i zemědělskou politikou EU, která jej považuje za udržitelný způsob pěstování plodin.

Tento pěstitelský systém má v ČR dlouhou historii. Ovoce totiž patří v naší republice

vůbec k prvním plodinám, které se v režimu IP začaly pěstovat. Tento způsob pěstování má tak za sebou desítky let výzkumu, zkoušení, zavádění nových postupů, zdokonalování technologie a hledání co nejlepších cest k produkci kvalitního ovoce. Je to koncept udržitelného zemědělství založený na agroekologii a systémovém přístupu, jehož cílem je přispět k udržitelným, odolným, ziskovým a robustním zemědělským systémům. Pěstitelé produkující ovoce v IP režimu se řídí směrnicemi pro integrované pěstování. Jedná se o souhrn podmínek a pravidel, které musí pěstitel dodr-

žovat, aby mohl svoji produkci označovat jako ovoce z integrovaných systémů. Plnění pravidel je vícenásobně kontrolováno (interní kontroly, ÚKZÚZ, SZIF, GLOBALGAP aj.). Směrnice jsou harmonizovány s obecnými směrnici Mezinárodní organizace pro biologický boj se škůdci a plevele (IOBC) a zahrnují opatření týkající se jasně definovaného způsobu produkce ovoce, jeho skladování i uvádění na trh, stejně jako ochrany zdraví, kvality potravin, ochrany přírody, zacházení s pesticidy a opatření v rámci integrované ochrany plodin. Směrnice jsou z větší části v souladu se závaznými doporučeními na integrovanou produkci ovoce v rámci požadavků na uplatňování pravidel agroenvironmentálně-klimatických opatření vyplývajících z nařízení vlády č. 75/2015 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

V souvislosti s novým programovým obdobím Společné zemědělské politiky (SZP) 2023–2027, které je realizováno v rámci Strategického plánu SZP, byly vypracovány též nové podmínky provádění uvedených agroenvironmentálně-klimatických opatření (AEKO). Nová opatření na AEKO opatření prováděná v letech 2014–2020 s doplněním o některé další podmínky, které posunují IP na vyšší úroveň. Například je v novém období kladen významně větší důraz na bezpečnost produktu z pohledu minimalizace cizorodých látek v ovoci. Pěstitel má tak za povinnost provádět kontroly obsahu těžkých kovů jak v půdě, tak v plodech. Má tedy za povinnost zajistit odběr a rozbor příslušných vzorků půdy/plodů, přičemž obsah sledovaných látek (olovo, kadmium, rtuť, chrom) nesmí překročit nastavené mezní hodnoty chemických látek. Tyto limity jsou pro IP produkci nastaveny významně níže, než stanoví pro konvenční ovoce legislativa.

Zásadní změnou je podmínka, která se týká dodržení limitů vybraných reziduí pesticidů v plodech. Pěstitel ovoce v IP musí zajistit dodržení sníženého tzv. „nízkoreziduálního IP limitu MLR“ (maximální limit reziduí pesticidů) nebo chcete-li, musí zajistit dodržení tzv. akčního prahu MLR. Ten je definovaný pro jádroviny v IP produkci jako 30 % legislativně stanoveného MLR a pro peckoviny a bobuloviny jako 50 % legislativně stanoveného MLR. Jestliže je tedy například pro účinnou látku dithianon nastavený legislativní limit (harmonizovaný v rámci EU a platný jednotně pro všechny členské státy) pro jablka 3 mg/kg, pak

v plodech ze systémů integrované produkce musí být dodržen limit 0,9 mg/kg.

Řada podmínek je zaměřená na udržení, resp. posílení funkční biodiverzity prostředí sadu a jeho okolí, minimalizace zátěže prostředí sadu a jeho okolí přípravky na ochranu rostlin, posílení mimoprodukčních funkcí ovocných výsadeb (zabránění eroze, zadržování vody v krajině, zlepšení mikroklimatických podmínek prostředí, krajinná funkce atd.). K dosažení těchto cílů pěstitel v IP tak např. nesmí aplikovat přípravky na ochranu rostlin obsahující některou z tzv. zakázaných účinných látek. Jedná se o pesticidní látky, které jsou v ČR běžně povolené pro ochranu rostlin a v konvenčním zemědělství se používají, ale z důvodu jejich nepříznivých ekotoxikologických vlastností (nepříznivý vliv na necílové organismy) se pěstitelé ovoce v IP rozhodli je z využití ve svých sadech vyloučit (typicky pyrethroidy).

K dalším podmínkám, které ovocnáři v režimu IP musí plnit, je např. povinnost vyčlenění

prvků ekologické infrastruktury jako náhrady za plochu hospodářsky obhospodařovanou, zákaz aplikace herbicidů v meziřadí a manipulačním prostoru ovocného sadu, důsledné využívání tzv. cílené a usměrněné ochrany (založené na předpovědních modelech vývoje chorob a škůdců a přímém monitoringu aktuálního výskytu škodlivých organismů v sadu), využívání introdukce predátorů škodlivého hmyzu do výsadeb, náhrada insekticidního ošetření aplikací feromonů (tzv. metoda mateří) a využívání celé řady dalších biologických a bioracionálních postupů. Řada pěstitelů využívá služeb poradců (často i zahraničních), absolvují povinná školení, podrobují se v průběhu roku celé řadě kontrol ze strany orgánů státní správy.

Realizace výše uvedených opatření stojí spoustu úsilí, vloženého umu, ale i vložených investic. Je proto smutné, když tyto hodnoty přicházejí, kromě dalších příčin i v důsledku politiky globálního obchodu, vlněč. Kdy např. vysoká nadprodukce v okolních státech, zejména v Pol-

sku, vede k tomu, že naši pěstitelé jsou nuceni prodávat v řadě případů dokonce i za podnákladové ceny, aby se udrželi v konkurenci s cenami polského ovoce, čímž se dostávají zákonitě, i přes některé intervence ze strany státu do červených čísel. To vede v konečném důsledku k omezování produkčních ploch sadů.

Jak náročná je produkce potravin, nemusím zdejší odborné čtenářské obci vysvětlovat. A náročnost produkce ovoce si jistě umí představit i ti zemědělci, kteří se ve své profesi specializují na jiné komodity, kde se zase oni samozřejmě potýkají se svými problémy. Moje babička často před jídlem děkovala Bohu za vzácný dar. Je nehoráznost, když představitelé Svazu obchodu a cestovního ruchu, který reprezentuje obchodní řetězce působící na českém trhu, označují ve svých vystoupeních produkci našich pěstitelů za krmení pro prasata.

Ing. Jana Kloutvorová,
Svaz pro integrované systémy pěstování ovoce

Proč jsou potraviny tak drahé?

Letošní rok 2023 je ve znamení zdražování potravin. V rámci veřejné diskuse se tedy hledá viník. Hon na čarodějnice začíná. Kdo za to může?! Kdo zdražil mléko nebo maso více? Zemědělci? Zpracovatelé? Obchodníci? A co cukr, vejce? Vypusťte psy! ÚOHS vše prověří.

A do toho jsou médiem prezentovány fundované názory různých odborníků z různých oborů, kdy každý hájí to své, občas v rámci zpracovatelské vertikály plivne vedle, a každý má svůj kus pravdy. Nicméně celá problematika se jeví tak složitá, až se v tom začínáme ztrácet. Na pozadí toho všeho je přece jen pár zásadních faktorů, které růst cen potravin ovlivňují a budou ovlivňovat. Zmíním třeba ekologizaci zemědělství a výrobu všeho druhu, tzv. dekarbonizace, povinnost nebo nutnost auditovaných certifikací dnes už i na poslední kus exkrementu, trend snižování dotací do zemědělství, zdražování emisních povolenek a další. To všechno je spojeno s ušlechtilými myšlenkami, jejichž realizace však něco stojí a ještě bude stát. Až se to zdá vlastně nakonec docela jednoduché. Zdražuje se vše, věci se dělají komplikovaněji, administrativně byrokratická zátěž dosahuje rekordní výše. Inflace je roztočena. Hlavním jmenovatelem zdražení potravin jsou zjevně ceny vstupů a v posledním roce zejména ceny energií. Bez energie se neobejde nic, žádná výroba, žádná vynakládaná činnost. Cena energií zásadně ovlivňuje ceny úplně všech produktů, počínaje od nerostů, ropy a všech různých komodit až po výslednou cenu jakýchkoliv výrobků, služeb a realizovaných projektů. Problém mají zejména energeticky náročné provozy,

jako jsou například slévárny ocele, sklárny, ale také cukrovary, pekárny, líhny vajec, odchovny drůbeže a mnoho dalších. Ceny energií jsou dané vývojem na trhu, můžeme zkoušet spekulovat, nakupovat dopředu nebo na spotu. Občas to vyjde a ušetříme, někdy zase ne. Pokud dojde k bezprecedentnímu dlouhodobému nárůstu ceny energií, jehož jsme právě svědky, kde je důvodem nějaká krize, politický, nebo dokonce vojenský konflikt, těžko se s tím dá něco dělat a setrvačnost tohoto efektu je dlouhodobá. Reakce na trhu je neúprnsná. Zásahy

EU nebo členských států do cenotvorby energií jsou velmi diskutabilní, drahé nebo bezzubé a neefektivní. Ale kupodivu nám do těch všech krizí polostátní ČEZ oznámil, že z roku na rok více než zosmínásobil čistý zisk na 80,7 mld. Kč! Jako drobný akcionář mám obrovskou radost. Pojdme oslavovat. Ale pořád je tu ta otázka! Proč jsou jenom ty potraviny dnes tak drahé? Přátelé, to je třeba prověřit, viníka potrestat a opět zlevnit!

Ing. Karel Chalupný, člen Dozorčí rady AK ČR

Když je spokojený zákazník, může být spokojený majitel

Hlavně ale nešvindlovat, to je základ, říká Miroslav Kroupa, pekař, vítěz soutěže Regionální potravina Ústeckého kraje v roce 2022. Vítězství získal v kategorii „Pekařské výrobky včetně těstovin“ za výrobek „Žatecký dalamánek“. Jeho žatecká firma se pak jmenuje celkem příznačně Pekařství u Kroupů.

Je to malá rodinná pekárna, která spojuje tradiční postupy s moderní technologií. Zajímavé je to, že prostor výrobní i prodejní je spojen v jeden celek, takže zákazník má možnost vnímat všemi smysly atmosféru a dívat se pekařům pod ruce. Firma byla založena v roce 2018, ale opírá se o letité pekařské zkušenosti Miroslava Kroupy, který se pekařskému řemeslu věnuje od roku 1986, a jeho manželky Anny, která se v tomto oboru pohybuje okolo 20 let.

Protože vyrábí výrobky s dlouhou fermentací, tak musí vždy den dopředu odhadnout, kolik prodají. I přesto, že mají otevírací dobu od 5:15 do 13:00, je často vyprodáno i dříve. Miroslav Kroupa není žádný začátečník. Pekařině se věnuje již 36 let. Pečivo pekl na Kypru, v Turecku, Německu i Holandsku.

Častý omyl

„Prosila bych 5 rohlíčků“, objednáva zákaznice

u prodavačky v Pekařství u Kroupů v Žatci. „My ale rohlíky nemáme“, odpovídá prodavačka. „Ale vždyť je vidím támhle v tom regále,“ brání se zákaznice. „Paní, omlouvám se, ale to nejsou rohlíky, to jsou dalamánky ve tvaru rohlíku,“ dostává se vysvětlení překvapené zákaznici. O podobné omyly není nouze. Podobně se mýlí ti zákazníci, kteří přicházejí poprvé. Všichni známe dalamánky spíše ve tvaru bulky. Naopak ti, kteří vědí, o co jde, se sem rádi vracejí pro nákup ještě teplého Žateckého dalamánku či jiného pečiva a chleba. Pekař Miroslav Kroupa se pekařinou baví a rád mění sortiment pekařských výrobků podle toho, co ho ráno po probuzení napadne. V rozhovoru prozradil mnoho zajímavého.

Proč jste si vybral Žatec?

Po delším působení ve větším pekařství jsem si řekl dost. Neviděl jsem tam žádný rozdíl mezi malým a velkým výrobcem pečiva. Býval tam rozhodujícím faktorem tlak zákazníka

na cenu, bez zájmu o kvalitu výrobků. V Žatci, který jsem objevil jako město bez řemeslné pekárny, jsem si pořídil mikropekrárnu a jsem zde plně spokojen. Jsou zde pouze „pekařství“, která prodávají dovezené, hotové zboží. Zaměstnávám sám sebe a rodinu. Žádné zaměstnance nemám, a i proto mám klid. Dneska je nejlepší být hodně velký, nebo naopak hodně malý. Jestli někde uprostřed, tak nepatříte nikam a máte jen problémy. Jako malý nepotřebuji řetězce, nemám řidiče a rozvozová auta. Zákazníci si sami ke mně chodí nakupovat. Zboží prodávám rovnou za finální ceny. Jsem sám vše dohromady: majitel – výrobce – prodejce. Vše si mohu sám upravovat a přizpůsobovat.

Pekaři jako jiné podobné profese mají obrácený denní rytmus, jak jste na tom vy?

Společně s manželkou vstáváme v 1:20. I proto chodím spát ve 20:00–21:00. Prodejnu otevíráme v 5:15 a zavíráme po vyprodání všech výrobků. Někdy je to v 10:00, jindy ve 12:00. Naši zákazníci přicházejí ve vlnách. Ráno v 5:15 přicházejí dělníci jdoucí do práce, mezi 6:00–8:00 u nás nakupují školáci a kancelářští. Teprve v intervalu 8:00–9:00 se objevují důchodci, kteří mají dost času.

Jaký je váš sortiment?

Nemám stálý sortiment. Každý den si vymyslím něco jiného, podle nálady i dostupných surovin. Odhaduji, že výrobků je přibližně až 60. Zákazníci vítají změnu a jsou rádi, že nacházejí novinky. Sami ale nic nevynucují, nechávají to na mně. Úplně jsem vynechal pekárenskou klasiku. U mě nekoupíte chléb Šumavu ani obyčejné rohlíky. Jednoduše se snažím dělat všechno jinak. Problém je v tom, že Češi jsou v tomto směru velice konzervativní a nerozeznají rozdíly mezi kvalitním a nekvalitním rohlíkem. Oni neznají řemeslné výrobky. Znají pouze ty průmyslově vyrobené. Nyní mám již stálou klientelu, přibližně 350 lidí, ti již přesně vědí, co chtějí. Ale když jsme začínali, bylo jich přibližně 700. Ekonomická krize jejich počet snížila o polovinu.

Jak vzniká Žatecký dalamánek?

Z pšeničné mouky (90 %) a žitné mouky (10 %) nejdříve vymíchám těsto, které je velice podobné houskovému těstu. To ne-

chám vykynout přibližně 30 min. Následuje přidavek tuhého žitného kvásku a kmínu. Stejný kvásek používám i při výrobě chleba. Žitný kvásek stále dokola oživujeme každý den v celoročním cyklu. Jeho vyzrálá část jde do těsta, odebranou část opět doplníme moukou, aby dozrála do druhého dne. Následuje další míchání těsta a další kynutí v chladu do druhého dne. Proces kynutí trvá dohromady 24 hod. Potom nastupuje stroj, který zamotáním těsta vytvoří „rohlíkový“ dala-mánek. Následuje umístění celého plechu s dala-mánky do fermentační komory. Ta je řízena počítačem. Pro představu tento stroj umí regulovat teplotu postupně i po jednom stupni od -20 °C do +50 °C, vlhkost od 1 % do 100 %. Vzduch v komoře proudí dokola, ale za úplného bezvětrí. Při teplotě 0 °C jsou dala-mánky přibližně 12–14 hodin. Potom se pomalu zvyšuje teplota a okolo 3:30 ráno začínám výrobky péci. V 5:15 otevíráme prodejnu a začíná prodej ještě teplého pečiva. Chlazení nepotřebují, zákazníci požadují ještě teplé výrobky. Někdy čerstvé dala-mánky rozřízneme a plníme je máslem, šunkou a vajíčky. Denně tak vyrábíme přibližně 300 ks Žateckých dala-mánků.

K dokreslení charakteristiky, kolik soli obsahuje Žatecký dala-mánek?

Standardně se do běžného pečiva dává 1,2–1,3 % soli. Žatecký dala-mánek obsahuje 0,9 % soli. To znamená, že má v sobě přibližně o pětinu méně soli než běžné pečivo. Navíc dáváme sůl na povrch dala-mánku, čímž dáváme konzumentovi možnost sůl shodit.

Jak jste propojen na místní region?

Pšeničnou mouku odebírám od společnosti GoodMills Česko, s.r.o. mlýn Litoměřice, žitnou mouku z firmy L. Klíma Automatické mlýny Křesín-Libochovice s.r.o. Kromě tvarování dala-mánku při použití tvarovacího, tzv. rohlíkového stroje, je celý proces výroby ruční. V případě, že se tento stroj rozbije, děláme tvarování i ručně. Máme stálou klientelu, takže množství denně vyrobených dala-mánků je konstantní a stále stejné. Hmotnost dala-mánku v syrovém stavu je 100 g. Vypečený váží 85 g. Naše dala-mánky nemusí být tvarově všechny stejné! Právě naopak. Tím, že se mezi sebou mírně liší, dokládá to, že se jedná o ruční výrobu. Prodejní cena je 10 Kč za kus včetně daní. Já nekřičím, nestěžuji si. I když cena základních surovin pro výrobu mého dala-mánku roste, držím prodejní cenu stále stejnou. Jsem smířen s tím, že můj zisk nebude tak velký. Většinou křičí ti, co vydělávají nejvíce a chtějí mít ještě více. Nechápu to. Já si potřebuji udržet zákazníky! Vnímám jejich situaci se zdražením energií, hypoték aj., tak se snažím nekomplikovat jim život zdražením potravin. Až se situace zlepší, tak možná zvýším cenu o nějaké procento. Situaci zneužívají řetězce.

V jaké peci pečete a jak dlouho vám slouží?

Šest let používáme německou pec Wachtel

a automatickou fermentační komoru (kynárnu) Koma. Pec je etážová, ve které se nepečou horkým vzduchem, ale na horkých kamenech. To je velice důležité a je to velký rozdíl od pekáren supermarketů. Stejně tak je důležité ještě horký dala-mánek a i jiné pečivo uložit do papírového pytlíku. Ten z hlediska vlhkosti funguje jako humidor pro doutníky. Nejhorším způsobem uložení pečiva je dát ho do ledničky. Škroby začnou krystalizovat velice rychle a postupně dojde ke kondenzaci. Důsledkem je plesnivění pečiva.

Který pekařský výrobek je spotřebiteli nejoblíbenější?

Nejoblíbenějšími výrobky jsou Kváskový chléb o hmotnosti 600 g a již několikrát zmíněný Žatecký dala-mánek. Tím, že má chléb nižší hmotnost, může mít zákazník stále čerstvý výrobek. Používáme stále čerstvý kvásek, proto náš chléb nezplesniví. Krátká trvanlivost a zplešnivění univerzální Šumavy a i jiných

průmyslových chlebů ze supermarketu je běžnou záležitostí, zvláště když si ho necháte nakrájet kontaminovaným kráječem chleba. Tento problém také umocňuje legislativa českého názvosloví s výrazy kváskový a kvasový chléb. Po novém roce, kdy jsou všichni přejedení dobrot a mají nadváhu, požadují proteinový chléb. Stejný požadavek se objevuje před letními dovolenými a očekávaným vysvěcením do plavek.

Proč jste se přihlásili do soutěže Regionální potravina?

Tři roky jsem byl přemlouván k účasti. Nakonec jsem se ze zvědavosti rozhodl k účasti v ročníku 2022. Ocenění nám ale nové zákazníky nepřidalo, pouze se o nás dovědělo více lidí.

Soutěž Regionální potravina proto beru tak, že je propagací i řemeslného pekařství.

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc.

Bachmut před válkou: sůl a šampaňské

Ukrajinské město Bachmut, které se stalo symbolem nesmiřitelného boje s ruskými okupanty, bylo před nynější válkou významným centrem potravinářského průmyslu. Pod městem a v jeho okolí se nacházejí strategická ložiska kamenné soli. Přímo v Bachmutu se vyrábělo proslulé „šampaňské“.

Ještě před rokem jsme o existenci Bachmutu neměli žádné povědomí, a když tak, pak jen mlhavé. V současnosti název tohoto ukrajinského města nemizí z válečného zpravodajství televize i novin. Sami Ukrajinci někdy nazývají bitvu o město bojem o sůl země. Není to jen vzletné přirovnání. Bachmut a celá přilehlá oblast leží na ložiscích kamenné soli. Její zásoby jsou odhadovány na tisíc let.

Sůl se v bachmutské oblasti dobývá od roku 1881 a její těžba až do loňského roku pokrývala 90 % veškerých potřeb soli na Ukrajině. Když ruská vojska koncem února minulého roku vtrhla na Ukrajinu, život na východě země se rázem změnil a také s těžbou soli byl zakrátko konec.

„Těžbu a výrobu soli jsme zastavili na neurčito“, řekl ředitel výrobního podniku Arťom-sol Viktor Jurin loni v dubnu pro ukrajinskou tiskovou agenturu Unian. Průmyslová výroba soli byla znemožněna kvůli častému ostřelování, administrativní budovy byly už tehdy zčásti zničeny. Nebylo možné ani expedovat zásoby již vyrobené soli, protože železnice byla pod neustálou palbou. Civilní obyvatelstvo se muselo evakuovat.

Sůl nebyla jediným „živitelem“ obyvatel v bachmutské oblasti. Samo město Bachmut na Ukrajině v mírových dobách proslulo produkcí šumivého vína, jemuž tu z tradice hovorově přezdívají „šampaňské“. Fakta, která se nám podařilo shromáždit o bachmutské soli

a tamním „šampaňským“ jsou natolik zajímavá, že se o ně chceme podělit také s našimi čtenáři. Připomeňme si potravinářskou historii Bachmutu v dobách před únorem 2022, než na Ukrajinu vtrhla válka.

Hledali uhlí, našli sůl

Připomeňme úvodem, že Bachmut a okolí se nachází v doněcké pánvi, kterou máme z minulosti spojenou zejména s těžbou uhlí. Vyhledávání nových uhelných ložisek vedlo už na sklonku 19. století k velkému geologickému průzkumu, k jehož výsledkům patřilo i náhodné objevení rozsáhlých ložisek kamenné soli. Sůl byla velmi čistá, obsahovala nejméně 98 % NaCl neboli chloridu sodného. První sůl se v okolí Bachmutu začala těžit v roce 1881.

Nejprve pár čísel, která jsme zjistili z různých ukrajinských informačních zdrojů a pramenů. Bachmutské, přesněji řečeno Arťomovské naleziště soli má celkovou rozlohu 179 km². Odhadované zásoby kamenné soli představují 15,5 mld. t, což z tamního naleziště činí jedno z největších na území střední i východní Evropy. Projektovaná kapacita roční těžby činí 2,25 mil. t, při tomto tempu dobývání by měla zásoba stačit na tisíc let. Pět různých solných dolů se nachází v hloubce 150 až 280 m. Podle geologických průzkumů sahají různé vrstvy soli až do hloubky 500 m.

Suvenýr ze Soledaru

Ložiska kamenné soli v okolí Bachmutu pocházejí z dob před 300 miliony let, kdy začalo vysychat tamní mělké moře. Ale vraťme se do minulosti ne tak vzdálené, do doby po první světové válce, do roku 1924. Město Bachmut bylo tehdy přejmenováno na Arťomovsk, podle politického činitele F. A. Sergejeva, jenž za neklidné občanské války získal bojovou přezdívku Arťom. V roce 2016 získalo město znovu svůj bývalý název Bachmut.

Po revolucionáři Arťomovi bylo v tamním regionu pojmenováno i solné ložisko (Arťomovské naleziště) a také název solných dolů, tedy dnešní Arťom-sol. Těžba soli se postupně soustředila do nově založeného města Soledar, jehož název v letech 1965 až 1991 byl Karlo-Liebknichtovsk (podle spoluzakla-

datele Komunistické strany Německa Karla Liebknechta).

Připomeňme, že město Soledar bylo v polovině ledna tohoto roku obsazeno ruskými vojsky. Před ruským vpádem měl Soledar zhruba 11 tis. obyvatel, 2 tis. domů a 90 ulic. V současnosti je Soledar v troskách, jak dokládají nepříliš četné fotografie.

Vzpomínkou na mírové časy v Soledaru byl prodej neobvyklého suvenýru v podobě 2,5 kg balíčků soli. Na trh v Kyjevě se sůl dostala letos v únoru za cenu ve výši 500 hriven (v přepočtu asi 300 Kč). Většina z této částky byla určena na nákup bojových dronů. K výrobě balíčků na válečnou pomoc bylo použito 20t soli z posledních zachráněných zásob ze Soledaru.

V této souvislosti nelze nepřipomenout jinou dojemnou vzpomínku na soledarskou sůl. Když v roce 1941, za druhé světové války, okupovala tamní oblast německá vojska, solné doly byly v průběhu válečné vřavy zatopeny. Sůl se zakrátko stala nedostatkovým zbožím. Lidé si jí cenili natolik, že balíčky schovávali do různých tajných skrýší. Solné zásoby občas ukryli tak pečlivě, až je sami nemohli najít. Skryté „poklady“ tak po letech často našli až potomci třeba při demolicích vesnických staveb.

V létě 1943 byl Soledar osvobozen sovětskou armádou, a už v prosinci téhož roku byla znovuobnovena těžba soli v první z pěti důlních šachet. V roce 1947 byla těžba obnovena v plném rozsahu.

V časech bývalého Sovětského svazu činila roční těžba soledarské soli okolo 7,5 mil. t ročně. Tehdy to představovalo 40 % solné produkce v celém SSSR. Po vzniku samostatné Ukrajiny, v roce 1991, se těžba postupně snižovala až na zmíněných 2,5 mil. t. Solný závod v Soledaru nebyl nikdy privatizován, protože ho vláda v roce 1997 označila jako strategicky významný pro bezpečnost státu.

Kamenná sůl se využívá nejen pro potravinářský průmysl, ale také se přidává do krmných směsí, dále se využívá jako posypový materiál k zimní údržbě silnic a cest. Nutno zmínit, že Ukrajina má i další ložiska soli, například na západě země v oblasti Zakarpatské Ukrajiny. Soledarská sůl z bachmutské oblasti se však vyznačuje nejvyšší kvalitou.

Turisté, astmatici i vinaři

V dobách před ruskou okupací bachmutské oblasti byl Soledar také lákadlem pro turisty. Po hlubinné těžbě zůstalo na 300 km chodeb, z nichž část byla zpřístupněna turistům. V části podzemí, kde je setrvalá teplota okolo +16 °C, se až do nynějšího ruského vpádu nacházelo sanatorium pro pacienty s dýchacími obtížemi. Vzduch v podzemí je díky soli sterilní. Kromě toho se v solných hlubinách nachází

také unikátní kaple ještě z dob carského Ruska, před časem pietně opravená. Škoda, že v současné době už lze podzemní krásy uvidět pouze na fotografiích na internetu.

Ale vraťme se ve vzpomínkách ještě do Bachmutu. Město, které je na starších mapách k vidění pod bývalým názvem Artomovsk, mělo před nynější ruskou okupací na 70 tis. obyvatel. Jeho podzemí je doslova prošípováno sítí důlních chodeb, a to nejen solných. V Bachmutu se totiž těžil i sádrovec.

V dutinách po těžbě sádrovce, v hloubce 72 m, zrál v lahvích tamní „šampaňské“, jak se na Ukrajině a také v bývalém SSSR lidově říkalo šumivému vínu. Připomeňme, že do bývalého Československa se toto víno dováželo pod názvem „sovětskoje igristoje“. U nás, nikoli však v bývalém SSSR, byl název šampaňské povolen jen pro víno z francouz-

ské oblasti Champagne. Zmíněné „igristoje“ většinou pocházelo z hroznů, pěstovaných na poloostrově Krym, který byl v roce 2014 anektován Ruskem.

Artomovský závod šampaňských vín, jak zněl původní název vinařských závodů v Bachmutu, vyráběl šumivé víno klasickým způsobem, tedy kvašením v lahvích. Z posledních dostupných údajů, tedy z roku 2021, vyplývá, že ve zmíněném závodu pod názvem PRJSC ARTWINERY se zde ročně vyrobilo na 25 mil. lahví šumivého vína.

Nezbývá než doufat, že do oblasti, dějinami nejednou zkoušené, se zase vrátí mír a v Bachmutu budou vítat zvané hosty soli ze Soledaru a šumivým vínem ze sádrovcového podzemí.

Alice Olbrichová

Velikonoce – svátky jara

Velikonoce jsou pohyblivým svátkem, letos připadly na první dekádu měsíce dubna. Patří k nim lidové zvyky a tradice spojené s vítáním jara. My jaro přivítáme tradičním mazancem. Peče se o Bílé sobotě, aby byl nachystán na snídani o Velikonoční neděli. Ještě před snídaní s ním dříve chodily hospodyňky do kostela pro svaté pomazání, odtud pochází jeho název. Abychom nezůstali jen u sladkého, připravíme si výtečnou velikonoční roládu, tentokrát ze zvěřiny.

MAZANEC S POLIŠEM A KVASEM

SUROVINY

Poliš

- 125g polohrubé mouky
- 125g mléka
- 1g droždí
- 100g mléka
- 100g rozinek
- 80g cukru krupice
- 4 žloutky
- 4 lžičce rumu
- 4g droždí
- 5g soli
- kůra z 1 citrónu

Rozkvas

- 20g pšeničného nebo žitného kvasu
- 45g hladké mouky
- 40g vody

Těsto

- 375g hladké mouky
- 150g másla

Na dokončení

- 1 vejce na potřeni
- plátky mandlí na posypání

POSTUP

Na poliš v misce v troše vlažného mléka rozpustíme droždí, vlijeme zbylé mléko, vsypeme mouku, metličkou prošleháme a zakryté necháme v pokojové teplotě 5 hod. kvasit. Na rozkvas v misce metličkou prošleháme kvas, vlažnou vodu a mouku a zakryté necháme také 5 hod. kvasit. Po 5 hodinách dáme do mísy droždí, zasypeme lžičkou cukru a metličkou prošleháme, až se droždí rozpustí. Ve větším hrnku prošleháme vlažné mléko se žloutky a cukrem, vlijeme k rozpuštěnému droždí, prošleháme metličkou, přidáme poliš, rozkvas, mouku smíchanou se solí a citrónovou kůrou a vařečkou důkladně vypracujeme hladké a elastické těsto. Teprve potom přidáme změkklé máslo a důkladně jej zapracujeme do těsta. Nakonec do těsta zapracujeme rozinky. Z takto vypracovaného těsta na pracovní desce potřené olejem vytvarujeme velký, pevný bochánek, vložíme ho do mísy, zakryjeme a necháme v pokojové teplotě nejméně 1,5 hod. kynout. Během kynutí můžeme těsto 1 až 2krát přeložit. Z vykynutého těsta obdobným způsobem jako před kynutím vytvarujeme pevný bochánek, položíme ho na plech vyložený pečicím papírem, zakryjeme utěrkou a necháme ještě nejméně 2 hod. kynout. Vykynutý mazanec potřeme rozšlehaným vejcem, svrchu nařizeme do kříže, vydatně posypeme plátky mandlí a v troubě předehřáté na 200 °C pečeme 5 min. Poté teplotu snížíme na 170 °C, mazanec zakryjeme pečicím papírem postříkaným vodou a pečeme dozlatova asi 40 min. Dokonalou propečenost ověříme špejlí. Upečený mazanec necháme na mřížce vychladnout.

VELIKONOČNÍ ROLÁDA

SUROVINY

- 800 g daňčího krku bez kostí
- 200 g tenkých plátků anglické slaniny
- 3 vejce
- 3 lžíce mléka
- 2 šalotky
- 1 velká silnostěnná červená paprika
- svazek medvědího česneku
- hrst hladkolisté petrželky
- lžíce sádla
- lžíce hladké mouky
- zvěřinový vývar
- mletý pepř
- směs mletého zvěřinového koření
- sůl

POSTUP

Důkladně odblaněnou, vazivových částí a tuku zbavenou daňčí zvěřinu z krku prokrojíme na plát. Přes fólii zlehka naklepeme, osolíme a posypeme mletým zvěřinovým kořením. Vejce rozšleháme s mlékem, přidáme najemno nasekanou petrželku, špetku pepře a sůl a na co největší pánvi usmažíme tenkou omeletu. Pracovní desku poklademe plátky anglické slaniny tak, aby se překrývaly. Na slaninu položíme plát krku, na zvěřinu položíme vychladlou omeletu a na ni pak střídavě v pruzích narovnáme proužky červené papriky a listy medvědího česneku. Pevně srolujeme a ovážeme tenkým provázkem. V pekáči na sádle zpěníme nadrobno nakrájené šalotky, vložíme roládu, podlijeme vývarem, zakryjeme vrchním dílem pekáče a v troubě předehřáté na 200 °C zvolna pečeme asi hodinu. Podle potřeby podléváme a přeléváme výpekem. Ke konci pečení odklopíme a dopečeme doměkka a dozlatova. Upečenou roládu vyjmeme a udržujeme ji v teple. Štávu necháme vysmahnout, zaprášíme moukou, zalijeme vývarem, asi 10 min. povaříme, nakonec dochutíme pepřem a solí. Roládu z daňčího krku nakrájenou na plátky podáváme s bramborovou kaší.

Recept, kuchyňská úprava a foto Dalibor Pačes

ROZHODČÍ SOUD

při Hospodářské komoře České republiky
a Agrární komoře České republiky

Řešení Vašeho sporu efektivně, rychle a odborně!

O Rozhodčím soudu

- byl založen roku 1949
- řídí se zákonem, Statutem, Řádem
- vede Seznam rozhodců a tím garantuje odbornou kvalitu rozhodčího řízení probíhajícího před Rozhodčím soudem
- na Seznamu rozhodců je více než 240 rozhodců z tuzemska i zahraničí

Sekretariát Rozhodčího soudu zajišťuje

- konzultace před uzavřením smlouvy či podáním žaloby u Rozhodčího soudu
- odborné znalce
- tlumočníky
- veškerou administrativu spojenou s rozhodčím řízením před Rozhodčím soudem

Jaké spory řeší?

- obchodní vztahy (kupní smlouvy, nájemní smlouvy, smlouvy o dílo, úvěrové smlouvy ...)
- občanskoprávní (mj. i manželské smlouvy, kupní smlouvy na nemovitost, smlouvy o půjčce ...)
- pracovní právní vztahy (smluvní podmínky mzdového charakteru)

Výhody rozhodčího řízení

- řízení je jednoinstanční, neveřejné, rychlé, méně formální
- rozhodčí nálezy jsou v tuzemsku i v zahraničí dobře vykonatelné
- Newyorská úmluva z roku 1958 umožňuje uznání a výkon rozhodčích nálezů ve více než 140 státech světa
- strany si mohou určit místo i jazyk rozhodčího řízení

Podmínka pro rozhodování sporu v rozhodčím řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR je platná rozhodčí doložka ve prospěch tohoto soudu.

Znění rozhodčí doložky doporučené k zapracování do Vašich smluv:

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu třemi rozhodci.

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu jedním rozhodcem jmenovaným předsedou rozhodčího soudu.

Veškeré potřebné dokumenty lze nalézt na adrese: www.soud.cz

Rozhodčí soud je tu pro Vás.

Další informační materiály jsou k dispozici stranám, ale i ostatním zájemcům v sídle soudu Vladislavova 1390/17, Praha 1, v jazyce českém, ruském, anglickém, německém a francouzském. Telefonní spojení je: tel.: +420-222 333 340, fax: +420-222 333 341, e-mail: paha@soud.cz